

PUBLICATIE SAPTAMINALA EDITATA DE
GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL

Lista candidaților independenți pentru Senat

OCTAVIAN PALER
SORIN DUMITRESCU
ALEXANDRU PESAMOSCA

ALEXANDRU PALEOLOGU
PETRU CRETIA
IOAN MARCHIȘ

Lista candidaților independenți pentru Adunarea Deputaților

GABRIEL LIICEANU
CONSTANTIN TICU DUMITRESCU
FLORIN GABRIEL MARCULESCU
IOAN MARCULESCU
POMPILIU MILITARU

PETRE MIHAI BĂCANU
STELIAN TANASE
RADU FILIPESCU
RADU POPA

8. (...) Propunem ca legea electorală să interzică pentru primele trei legislaturi consecutive dreptul la candidatură, pe orice listă, al foștilor activiști comuniști și ai foștilor ofițeri de Securitate. Prezența lor în viața politică a țării este principala sursă a tensiunilor și suspiciunilor care frântă astăzi societatea românească. Înțelegem că stabilizarea situației și reconcilierea națională, absența lor din viața publică este absolut necesară.

Cerem, de asemenea, ca în legea electorală să se treacă un paragraf special care să interzică foștilor activiști comuniști candidatura la funcția de Președinte al țării. Președintele României trebuie să fie unul dintre simbolurile despărțirii noastre de comunism. A fi fost membru de partid nu este o vină. Stîm cu toții în ce măsură era condiționată viața individualului, de la realizarea profesională pînă la primirea unei locuințe, de carnetul roșu și ce consecințe grave atragea predarea lui. Activiștii au fost însă acei oameni care și-au abandonat profesiile pentru a slujî partidul comunist și a beneficia de privilegiile materiale deosebite oferite de acesta. Un om care a făcut o asemenea alegere nu prezintă garanții morale pe care trebuie să le ofere un Președinte. Propunem reducerea prerogativelor acestei funcții, după modelul multor țări civilizate ale lumii. Astfel, pentru demnitatea de Președinte al României ar putea candida și personalități marcante ale vieții culturale și științifice, fără o experiență politică deosebită. (...).

PROCLAMAȚIA DE LA TIMIȘOARA

MIZA

De mai multe zile și nopți Bucureștiul e în flăcări. Demonstrații au ridicat baricade în centrul orașului și nu mai vor să-l părăsească. În Piața Universității, ocupată, se cere demisia lui Ion Iliescu, considerat vechi membru al nomenklaturii comuniște, deci unul care nu poate contribui în vreun fel la realizarea revendicărilor anticomuniste ale revoluției. Nu întâmplător, actualul Președinte al CPUN a refuzat altădată să ia act de existența Proclamației de la Timișoara – cel mai important document al Revoluției – iar cind a făcut-o a respins exact punctul 8 care cere excluderea din viața politică a foștilor activiști. Ceea ce pune în mișcare populația Bucureștilor în ultima vreme este exact acest punct. Umbra unui regim comunist – modificat doar cosmetic – sperie pe totă luma. Nimeni nu vrea să trăiască în coșmarul pe care România l-a cunoscut din 1945 încoace. Temerile populației sunt justificate și au apărut în 28–29 Ianuarie, cind F.S.N. a manevrat conform vechilor tehnici bolșevice de păstrare a puterii. De atunci aceste temeri s-au adăugat. Oamenii nu bănuiesc din nimic liderii F.S.N. Măsurile luate în diferite situații critice au pus în evidență mentalitatea biocrat-autoritaristă a mașinării administrative, aceeași de dinainte de 22 decembrie. La ora cind scriu aceste rânduri trupele M.I. și M.A.N. care s-au remorcăt și în decembrie au luat cu asalt piața Universității. Violenta a fost instrumentul cu care și-au impus voia și de astă dată. Neavind la indemnă măjloace de persuasiv, Guvernul a recurs la batoane de cauciuc, lovitură brutale de crizma, arestări. De la 5h30' Piața Universității este ocupată de trupe, cum și stă bine unui oraș aliat în plină revoluție. Ce-si dispută forțele adverse? Uniți dețin puterea și nu vor să-l lasă cu nici un prej. Cei din stradă nu vor puterea pentru el, nu sunt organizați, nu reprezintă nici un partid. În glorioasa tradiție a zilelor de decembrie, sunt uniti numai printr-un NU spus răspicat deținătorilor puterii. Uniți s-au barricadat îndărătuți armelor, zidurilor groase ale ministerelor – celelalte îndărătuțile baricadelor improvizate din ce s-a găsit. Armele lor: milioane de goale și cîteva slogană care se pare că au efectul unui detonator la sediul Guvernului: Iliescu – Teocist / Comunist și Anticrist // P.C.R.–F.S.N. – Diferența unde e? Imaginația populară nu are limite și se exprimă perfect.

Politia și cei care ordonă represaliile își revin în simțiri. După o panică de mai multe zile, stăpini tîn morții să redevină stăpini. Puterea a fost a lor și sunt holârți să poarte. Asistăm la un joc a căruia miză este România. Nomenklatura nu vrea să lase din mîni prada, recurge la mijloacele pe care le are la indemnă. Sîi le are deocamdată pe toate. Numai timp nu mai are. Sîi nici armata de ocupătă să-i acorde sprijin frățesc. Încleștarea între revoluție și nomenklatura – declanșată în 22 decembrie – continuă fără război. Nomenklatura nu este interesată deloc în realizarea revendicărilor populare, astă ar însemna pierderea privilegiilor și mai ales ar însemna să dea socoteală pentru dezastrul țării. Singurul interesant în idealurile care au animat revoluția sunt cei care au ocupat străzile în săptămîna miraculoasă de la sfîrșitul anului trecut. Aceștia nu au nimic de pierdut – ca și atunci – pentru că revoluția nu le-a adus nimic, dacă nu punem la socoteală desenele animote de la TV și promisiunile. În ei ne regăsim toate speranțele. Miza lor nu este România, pentru că ea este oricum a lor.

24 aprilie 1990

STELIAN TANASE

Vă invităm să citiți:
La închiderea ediției, pag. 4

Duminică, 29 aprilie 1990, orele 12 în Piața Aviatorilor din București va avea loc un miting la care vor participa toate formațiunile și persoanele care au aderat la Proclamația de la Timișoara. Toate forțele democratice din țară, reunite în jurul Proclamației de la Timișoara se constituie în Alianța Națională pentru Victoria Revoluției. Pentru relații privind organizarea mitingului vă puteți adresa la Grupul Independent pentru Democrație, București, Spl. Independenței nr. 46, tel. 15 38 89.

GRUPUL INDEPENDENT PENTRU DEMOCRAȚIE

DIALOG ÎN DIALOG DIALOG

că a fost o manipulare, dar eu vă spun că nu a fost”

(Urmare din numărul trecut)

● Singura forță legitimă: cei care au făcut revoluția

● Răzvan Theodorescu: Vatra Rămănească a protestat împotriva dialogului meu cu GDS; eu le-am spus că nu e nevoie să protesteze. GDS este un grup, voi merge și la Vatra, care este alt grup s.a.m.d.

● Ana Blandiana: Dv. spuneți că ati hotărât să nu mai daiți mitinguri la T.V. Această hotărîre, care are aerul unui gest democratic, în virtutea luptei electorale, mie mi se pare nedemocratic. Eu cred că la ora actuală, în România, există trei forțe politice: cei care sunt la putere, partidele politice (mai multe, sau mai puține, mai mari sau mai mici, mai bine sau mai rău organizate) și cei din piețe, care reprezentă, de altfel, singura forță absolut legitimă. Sunt care au făcut revoluția, și care vor să-o continue. Partidul lor de cunoscere sănătoasă nu împărtășește încărcătura principala dv. obligație: acela de a informa publicul spectator care trebuie informat despre totul, indiferent dacă este campanie electorală sau nu.

● Răzvan Theodorescu: În această situație eu vă întreb ceva (eu am răspunsul, și el e trist): C.P.U.N.-ul care conduce țara... Televiziunea trebuie să prezinte tot, îmi spuneți dv. Eu vă întreb: Parlamentul care conduce țara reprezintă această lume din piață? Are legitimitate?

● Stelian Tănase: Nu! Categorie nu!

● Ana Blandiana: Sunt chiar complementare!

● Răzvan Theodorescu: Sintem, pe aceeași lungime de undă, doamna Blandiana — de aceea v-am provocat, într-o discuție demnă de Dialog Social. Declin, nu este. Atunci eu, reprezent o televiziune care trebuie să slujescă și această masă... Dar stim noi ce este Bucureștiul?

● Călin Anastasiu: Bucureștiul e o Timișoară mai mare.

● Răzvan Theodorescu: Ne-am dat seama că va fi o escaladă de mitinguri...

● Ana Blandiana: Dar nu observați? Sunt mereu același. Este un fel absolut fals de a protesta împotriva mitingurilor, spunând că ele aparțin partidelor.

● Răzvan Theodorescu: Eu sunt convins că forțele curind partidele importante (cele 4-5), vor începe cu demonstrații de forță, și atunci...

● Nicolae Predescu: Noi facem zilnic mitinguri. De pe 21 decembrie.

● Răzvan Theodorescu: Dar dacă într-o zi sau altă, face PNLU sau FSN-ul un mare miting, — cum transmit eu, în același timp două mitinguri?

● Ana Blandiana: Trebuie să informați publicul cum a avut loc.

● Stelian Tănase: Să informați corect!

● In viitorul nu foarte apropiat, TV la care voi fi simplu spectator...

● Răzvan Theodorescu: Atunci nu mă-ți înțeles. Am cerut ca în fiecare zi, fiecare partid politic să-și dea timp de 3 minute acțiunile lui. A făcut FSN-ul o acțiune de 200.000 de oameni, eu îl dau 3 minute; și făcut liberalii o acțiune de 5.000 de oameni, îl dau 3 minute.

● Florin Mărculescu: Să cu independentii ce facem?

● Răzvan Theodorescu: Cine sunt independenții?

● Nicolae Predescu: Nol töi care sintem în stradă, sintem independenti!

● Ana Blandiana: Independenții extraparlamentari!

● Răzvan Theodorescu: Dv. nu ati înțeles că nu se vor da mitinguri în sensul unor transmisii mai lungi.

● Ascaniu Damian: Poate că n-o protestează ce spun, poate că mi se vor prezenta niste considerații tehnice, bugetare — însă eu nu vedea foarte bine funcționând două redacții, cu două canale

care să n-ai să neapărat același punct de vedere. Ba, din contra: să-și confrunte, să-și conteste punctele de vedere.

● Răzvan Theodorescu: Aveți atât de mare dreptate, domnule profesor, încât, după părere mea, în viitorul nu foarte apropiat, televiziunea la care și eu voi fi un simplu spectator, trebuie structurată pe două direcții ca organizare: direcția programului I și direcția programului II... Această lucru încerc să-l fac acum la radio, cu ceea ce am numit România Tineret. De ce nu se poate acum? Pentru că aria de cuprindere a programului 2 este, din motive de ordin tehnic, redusă. O mare parte a țării nu prinde acest program: Moldova în întregime, o mare parte a Banatului, și Ardealul, și chiar

mă care să discută și în Biroul Executiv. În această situație gravă, s-a convocat ca, provizoriu, la cererea mea, aceste licențe să le dau eu, nu sunindu-mi tot riscul. După 20 mai le va da Parlamentul.

● Dan Opreșeu: As vrea să spun ceva în legătură cu ce a spus G. Andreescu, în legătură cu opinia publică. Mie mi se pare că nu televiziunea este condusă de reprezentanți ai opiniei publice, ci din contra, ea formează opinie publică. Datorită faptului că avem o grea moștenire, pe care o vom mai avea încă multă vreme, avom o stare de analfabetism politic și politică — există tentația ca opinia publică să fie formată. Să i se modeleze alegerile, opțiunile prin intermediul televiziunii. De aici totușă

● Răzvan Theodorescu: Din această situație derivă dificultăți insurmontabile. Unde să găsești 40 de oameni pentru posturi de redactori șef?

● Ana Blandiana: Să nu vrăji decât oameni fără opinii politice?

● Răzvan Theodorescu: O alchimie foarte specială ar fi să le doli de dreapta, doar de stinge.

● Stelian Tănase: La televiziunea Italiașă, chiar aşa se întimplă!

● Răzvan Theodorescu: Sigur, îmi duci numai exemple remarcabile. Din Ungaria sau Cehoslovacia, sau URSS, de ce nu-mi dai?

● Adevarul la ora actuală este ca un medicament

● Voce din sală: Vă dau un exemplu din tără. La început, dl. L. Roman a spus: am filmat la demonstrația din 18 februarie, dar nu am vrut să dau nimic pentru că m-am îngrozit. Domnilor, nu trebuie să trunchiem adevarul. A trunchia adevarul pentru popor, deci a-l privi tot timpul ca pe un popor dobitoc, căruia nu trebuie să-i se dea decât cu porția... Noi ce facem? Bucătarim adevarul? Facem meniu pe care trebuie să-l dăm poporului referitor la adevar? Înseamnă că primul poporul de la un nivel superior și spunem: numai atât trebuie să stie poporul. Cum l-a privit și Ceaușescu. Lăsați poporul să disearnă. Adevarul, la ora actuală, pentru poporul român, este ca un medicament. Indiferent dacă este amar, sau foarte amar, trebuie dat. Dacă îl dai numai buline dulci, atunci tot timpul țara va fi bolnavă.

● Ascaniu Damian: Mie mi se pare că Radioteleviziunile, atunci cind a decis să nu dea masacrul de la Tg. Mureș, să-a orientat. A instigat, atunci cind lucrurile...

● Stelian Tănase: Dar informația nu instigă niciodată... Educația nu se face cu minciuni. Mai cu seamă educația socialistă, politică a unei societăți.

● Sorin Dumitrescu: Mie mi se pare că neînteles cum de nu ați reacționat cu aceeași promptitudine cu care am reacționat toti la textul vorbit al lui Gabriel Liiceanu, și l-ați programat noaptea, cind toată lumea doarme. Iar a doua oară l-ați programat pe programul 2, pe care-l vede doar Bucureștiul. Atât au uit neplăceri că să-l dat acest text?

● Răzvan Theodorescu: Cum o să am neplăceri? Eu am decis să-l dau!

● Sorin Dumitrescu: Să de ce nu 1-ati dat la ora 19.30, 20, pe programul 1?

● Răzvan Theodorescu: Este un text cultural. Este un text de orientare culturală, nu este textul unui om politic.

● Sorin Dumitrescu: Important este că era o problematică politică.

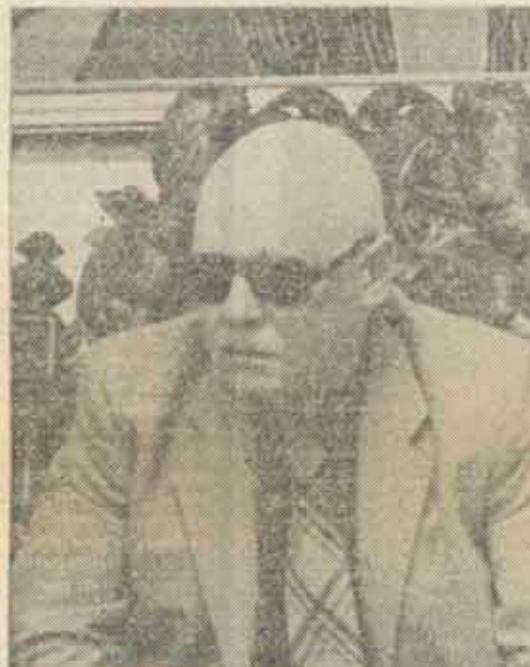
● Răzvan Theodorescu: Este rostit în grija culturală, astăzi am vrut să spun.

● Sorin Dumitrescu: De la a da mitinguri de 3 minute în chip democratice, cum spuneți dv., pînă la a nu se mai da deloc, este un pas foarte mic. Procedeul este totalitarist, specific pentru Ceaușescu: dacă unul îl dădea cu o lingură în cap altuia, să-l dispără lingurile de pe piață. Deci, dacă mitingurile acestor deranjați, (eu n-am auzit jârlănist, liberal, ecologist pe care să-l deranjeze mitingurile) ele deranjaază F.S.N.-ul și o anumită parte a conducerii Statului.

Deci, în cîteva ore, de imbiat, cum să dau tot 3 minute din manifestarea de 200.000 de F.S.N.-ul, ca și tot 3 minute din pumnul de oameni de la ecologici, este un mod de a ne lura singuri căciula. Chiar eu ajutorul dv. Legea urmărește să eliminate din campania electorală această presiune. (singura care ne lînește la picioare la ora actuală) ca să nu întrâm într-un socialism de tip Dubcek. Aceste manifestații, cu cadrul lor uluitoare și-n care sunt aceiași oameni de trei luni: studenți, intelectuali, muncitori, orădeni etc.

● Noi nu dăm imaginea ca să nu-l șocăm pe...

● O voce din public: Ai spus că în cîteva ore de președinta, hotărîti ce se dă și ce nu. Noi acum vom să ne europenizăm. Mai procedează vreo televiziune ca

Răzvan Theodorescu

Ana Blandiana

Sorin Dumitrescu
Fotografii de
EMANUEL PARVU

● O voce din public:
Acolo se cenzurează.
Ce facem? Bucătarim adevarul?

unele părți ale Bucureștiului. Aveți însă dreptate, trebuie ca în viitor să avem, pe lîngă aceste două canale de stat și un canal 3. Care va fi canal privat.

● Lucian Roman: Vreau să pun o problemă de fond, aproape de ce-ai spus dv. În primul rînd, săt din '77 în televiziune și săt că televiziunea, în structura ei, să se sedimenteze din oameni de cea mai proastă calitate. Cu puține exceptii. Nu profesionali, dar moral. Singura soluție posibilă pentru o televiziune independentă nu este conducerea de către dv. și încercarea de a face lucruri imposibile, ci deschiderea către alte puncte de vedere. Curate. În acest sens trebuie menționat faptul că investigația necesară pentru producerea programelor de televiziune este fantastica și atunci implicit se pun probleme: cine face această investigație. Nu profesionali, dar moral. Singura soluție posibilă pentru o televiziune independentă este să se ceară ingrozitor, paniru că fiecare face politica lui. Noi sintem foarte departe de acest lucru. Să nu credeti că nu m-am gândit la posibilitatea unui anumit comitet. Să am făcut toate calculele posibile — din cauza fețelui în care a avut loc la noi Revoluția, oamenii după atâtă tâceră să se repeză cu atită pasiune la dreapta sau la stînga, incit la contră să nu rămăne nimic.

● Răzvan Theodorescu: Este o proble-

noi? Nu cred că în vreă altă televiziune se trunchiază știrile.

• Răzvan Theodorescu: Eu hotărâsc ce nu se dă numai în două domenii: cel militar și cel național.

• O voce din public: Dar problema se pune exact invers. Celelalte televiziuni, dacă ar putea, ar sta cu camera îngăcelată nu va lovi în fața camerelor. Fără camere, ei iovește. Aceasta este problema: ce face omul cind nu-l vede nimănii? Camera este ochiul public. Orice om are altă morală în fața ochiului public.

• Stelian Tănase: Popescu ați spus? Mi-a părut că ați spus alt nume!

• O voce din public: Ieri s-a spus un lucru foarte adeverat: un om care ridică blita nu va lovi în fața camerelor. Fără camere, ei iovește. Aceasta este problema: ce face omul cind nu-l vede nimănii? Camera este ochiul public. Orice om are altă morală în fața ochiului public.

• Răzvan Theodorescu: Atunci remarcă acest lucru în sedințele C.P.U.N.?

• O voce din public: Moralitatea lor este mult mai scăzută decât o vedem noi la TV. Acolo se cenzurează.

• O voce din public: Să românii și maghiarii din Tg. Mureș au spus că dacă TV venea la fața locului, se evită măcelul. Se ștă ce cer unii, ce cer ceilalți, există un dialog. Lucrurile pot fi evitate. În spiritul acesta, și casele pe care le aveți, ar trebui date. Oamenii ei sunt dezinformați. Oamenii aceia din sat au fost instruiți de cineva. Este bine să preveniți lucrurile acestia.

• Răzvan Theodorescu: Casetele se vor da atunci cind comisia mixtă din Tg. Mureș (nu ești de acord, din Calea Victoriei 120), va spune: da, vrem să aflăm. Înțeleg, între dv. și ei, vreau să știu ce spun ei.

• Radu Filipescu: Există un principiu prin care se opresc anumite manifestări și atele nu? Am înțeles că există o filtrare, dar există și o proporție în filtrare...

• Răzvan Theodorescu: În acest sens se face și echilibrul. La problemele de la Tg. Mureș a fost chiar o alegeră: de a nu da scenele singeroase.

• Nu uitați că trăiti prin impozitele și taxele TV – un bun public, deci, nu al guvernului

• Stelian Tănase: Noi credem că trebuie să dată o informație exactă, corectă, obiectivă, indiferent ce se întâmplă în realitate. Dar, dacă milioane se întâmplă aici ceva grozav, dv. trebuie să spuneți foarte repede (de-același) că spătiți reporterii, să vină repede să ilimneze. Peste această informație puteți să aveți un comentator politic sau un analist, însă acest prim etaj de a informa deplin, corect, spunând adeverul și la timp, trebuie neapărat respectat. Dv. spuneți că datorită unor conjuncturi, acest lucru nu se poate acum. Să mie mi-e să explic sub Ceaușescu 7 sau 10 ani că nu e momentul să public o carte. Avem niște argumente care să striveze: naționale, politice, tot ce vrei. Dv. sănăti slujbașii unui singur lucru: adeverul. Nu există nici o scuză de a-i da parte, trunchiat, sau deloc. Să întorcând problema pe partea ecuației, nu uitați că trătiți prin impozitele și taxele TV – un bun public deci. Nu al Guvernului. Obligatia dv. și într-un moment de gravă criză în România, este de a ne spune tuturor, în fiecare clipă, numai adeverul. Atât!

• O voce din public: Ați spus că nu doriți să dată acese scene de violență. Părerea mea este că insultați poporul român. Tragem din aceasta următoarea concluzie: că poporul român dacă vede cîteva scene de violență, devine violent, pună mina pe bardă și tăie în dreapta și-n stînga. Dimpotrivă! Nu uitați că Revoluția a avut un slogan: „Fără violență!”

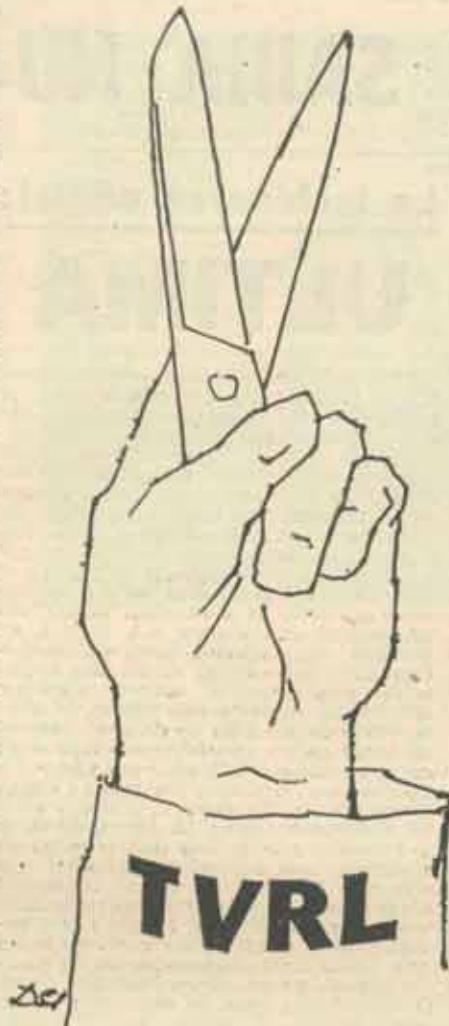
• Răzvan Theodorescu: Ce mă îngrijorează teribil în unii dintre dv. este riscul de a vorbi în numele poporului. Sintetiz doar o mică parte din această complicată opinie publică, în care și eu mă amestec; dacă ne facem iluzia că exprimăm poporul, ne înșelăm. Nol exprimăm doar un grup socio-cultural. Să milie de oameni care leasă să fie într-o situație deosebită, și care reprezintă doar un grup socio-cultural, o anumită „forma mentis”. Să știi că opinia publică din sondajele noastre este catastrofă pentru tot ce ați spus.

• De ce credeți că tocmai dv. ați fost ales ca președinte al TV?

• Sorin Mărculescu: În poftă dezbinării, în partide, partidule etc., există un factor omogen, datoritar căruia nu mai puțini spun că ne erijăm într-o opinie generalizată: tot poporul român (cu excepția jăvrelor) este anticomunist. Dialogul dintre noi urmărește o imbunătățire: TV, așa cum ne apare nouă, posedă o amprentă comunismă vizibilă prin: eludarea adeverului, opinie radicată și multe altele. Am observat că speaker-ii, atunci cind aud un text care atacă guvernul, sau pe unul dintr-o lidersă, fac o grimă.

• Răzvan Theodorescu: Aveți dreptate, nu suntem de acord nici cu grimase la ideea anti-guvernamentală, nici cu grimase la adresa guvernului.

• Sorin Dumitrescu: De aceea trebuie să primim această structură. Intrebarea

Caricatură de
Don Sava Ionescu

vinși, că mă mai sfătuiesc și eu altii. Veți spune: vă sfătuili cu oamenii care nu sunteți agreeați de o parte a opiniei publice. Revin de unde am plecat: care este acea parte a opiniei publice? Săntem noi? Nu suntem noi?

• Dan Predescu: Atunci încerc să fac recensământul securiștilor și activiștilor din TV?

• ADEVĂRUL! Dar intr-un singur exemplar! Si adus la mine

• Răzvan Theodorescu: Vă răspund deindejudecat. Pentru că eu nu colaborăm cu TV de mai multă vreme, din motivele mele de bănuț, am cerut, poate să intâmne singurul loc unde am cerut Ministerului de Interne (am avut această naivitate) lista informatorilor. Împreună cu sindicatul TV am convenit că în situații foarte grave să fie făcute cunoștute. Cu probe. Există o comisie care îmi va înainta această situație: de fapt eu voi lucra cu dimineață. Este inițiativa sindicatului. Este formula cea mai inteligentă de a lucra cu sindicatul în depistarea acestor cazuri. Despre unul din oamenii foarte contestați din TV, despre care mi-a spus că a fost omul Securității, dar nu este om căruia să nu-l fi făcut un bine, răspunsul meu a fost: atunci îl vom face proces public, și să vîna aici cei care spun un lucru, să vînă și alții care spun alt lucru. Atunci cind membri ai Guvernului săi putin mai vinovați decât acest domn...

• Dan Predescu: Să nu deplasăm problema. Vreă cîtiva redactori de la Tineret nu sunt securiști, sunt fosti activiști și n-au făcut nici un rău decât că sunt total incompetenți. Dv. atunci început orin să ne ceră să nu ne legăm de persoane. Eu zic că ar fi cazul să-o facem. Pentru că dinăuntru nu ne legăm de persoane, nu ajunzem niciodată la problema.

• Sorin Dumitrescu: Credeți că Ruxan-

dra Grofeanu e de neinlocuit? Sau Smaranda Jelescu?

• Răzvan Theodorescu: Credeți că atunci profesori ai Institutului de Arte Plastice care au pictat două chipuri (stăruitor) sunt de neinlocuit?

• Călin Anastasiu: ...Imi pare rău că nu am putut să-mi exercit funcția de moderator și regret că în acest fel pare că îl spăr pe dl. Theodorescu...

• Răzvan Theodorescu: Domnul meu,

• Călin Anastasiu: ...Însă, dacă aici e greu să faci pe moderatorul, probabil că și în TV să faci pe președintele. Eu as vrea să rețin două idei importante: ideea adeverului și ideea celor care trebuie să lucreze cu adeverul; deci ideea personalului. Adromo de adevar, mi-aduc aminte o discuție între reporteri sovietici și atașașii culturali care se aflau în '68 și bombardau secția de pronostică cu întrebări de genul: Ce facem? Ce să scriem? Secretarul să-ștează la Brejnev și a întrebat: Ce scriu acum? Primul răspuns, instantaneu, al lui Brejnev a fost: Adevarul! A stat un minut: Dar numai într-un singur exemplar. Si acela să fie adus la mine.

• Răzvan Theodorescu: Sună că Brejnev a dispărut definitiv și că din ciudădozeștilor evidență de niciunul nu înțelege cu toții parte din adeverul lumii. Care va fi lupta pentru ca lupturile să nu înțeleagă într-o direcție sau altă. Probabil, lupturile vor eșa la final în următoarele săptămâni, TV va reflecta ceea ce se întâmplă... Crimpebul de adevar...

• Călin Anastasiu: Numai să nu fie într-un singur exemplar...

• Răzvan Theodorescu: Nu. Să fie în atât de exemplu că partide sunt:

4 aprilie 1990

Au consemnat
ALINA FLOREA
GABRIELA ADAMEȘTEANU

„Adevărul este singura mea prejudecăță”. Așa avea obiceiul să spună Eugene Smith, apreciat de colegii de bransă și nu numai de ei, drept cel mai mare dintr-un fotoreporter presei contemporane. În seria pe care intenționez să o fac cunoștință cititorilor revistei noastre, am considerat firesc să încep cu prezentarea acestui maestru incoruptibil al reportajului-adevar.

Eugene Smith s-a născut la 30 decembrie 1918 la Wichita — Kansas, S.U.A.

Fascinat de fotografie încă în timpul studiilor universitare, lucrează la diverse ziaruri locale. În anul 1936 este pe punctul de a rupe contactul cu fotografia și ziaristica, deziluzionat de articolele apărute în presă privind sinuciderea tatălui său (urmare a falimentului suferit) încărcate de senzațional, minciună, birfă. L-a reținut un coleg, reporter mai vîrstnic, spunându-i: „Cinstea nu este o profesie, ci o conduită personală și profesională”.

Publică la Newsweek, Colliers, Harper's Bazaar, New York Times, Life. Cele mai prețioase calități ale unui fotoreporter, pe care le-a dus la perfeție: a vedea, a înțelege, a simți și a surprinde viața. Ultimul său mare reportaj este făcut în satul de pescari Minamoto din Japonia, decimat de deșurile unei uzine de produse chimice, reportaj care va contribui cel mai mult la renumele său mondial. Moare la New-York în 1978.

EMANUEL PÂRVU

Eugene Smith
Ieșirea din Eden

CAPUL CEL PLECAT, SABIA NU-L TAIE?

24 APRILIE

In jurul orei 4 dimineață primise un telefon: la Universitate au apărut camioane cu soldați și autobuze cu polițiști. Noi, cei de la G.I.D. tocmai pregătim editarea primului nostru ziar: *Independentul N-* strică să scriu ceea ce și despre noua noastră politică. La 4,30 șint la Universitate. Vreo două sute de manifestanți: un grup la intrarea spre B-dul Magheru, celălalt pe locul baricadelor din noaptea de 21 decembrie. Manifestanții sunt mai săi tineri, dar și cătiva maturi îngrijorați, și căpătă bătrâni. Stau liniștiți, îngrăditii unii lîngă alii din cauză frigului. Din cind în cind strigă: *Jos comunismul, Jos naționalitatea, Jos Iilescu.* Trupele sunt deschise din autobuze (3 pe B-dul Republicii, 2 pe Gh. Gheorghiu-Dej) și din 4 camioane. Acum încep să se audă alte lozine: *Armata e cu noi, Privitor democrația, la noi în România.* Urmează o perioadă de acalmie în care ofițerii din armată și poliție discută cu manifestanții. Soldații încolținți în formații se retrag spre camioane și sunt soliați: se cândescă: *Armata e cu noi.* Să, dintr-o dată, trupele de poliție pornește spre manifestanții, agitând bastonile.

Mă scot cu greu. În timp ce un plutonier gros îmi spune să plec, să nu-l bag în belșug. Mă rezem de zidul Universității. Nu mai văd decit polițiști care se încolțează pe trotuar. Apăr și soldați, tot încolțitori.

Mi-e frică. Nu de ei. Mi-e frică să nu se repete istoria din decembrie. Să nu înceapă.

IULIAN CORNĂTEANU

SPRE BINELE ÎNTREGII ȚĂRI

DRAGI COLEGI DIN TIMIȘOARA

In luniile care au trecut am urmărit cu sinceră admirație și mindrișorul de frunte jucat de cetățenii din Timișoara în evenimentele revoluționare care schimbă întreaga față a României. Proclamația de la Timișoara reprezintă, după părerea noastră, cel mai serios document politic elaborat în România de la 16 decembrie încoace. Valorile morale și sociale exprimate în acest text, orientările politice sugerate reprezintă o platformă solidă pentru înaintarea României spre o societate a toleranței, a progresului, a pluralismului și a aderanții la tradițiile istorice și la realizările actuale ale Europei. Sperăm ca în alegerile viitoare, formațiunile politice democratice, potrivnice trecutului întemeiat al regimului comunist, să obțină victoria cuvenită, spre binele întregii țări. Ne exprimăm acordul cu Proclamația de la Timișoara și solidaritatea cu autorii ei.

NICOLAE BALOTĂ, DEZSÓ BENEDEK, ANDREI BREZIANU, A. BURILIANU (STEFAN ALDEA), MATEI CALINESCU, MARCEL CORNIȘ-POP, CONSTANTIN ERETESCU, DONCA FARKAS, ELIZA GHIL, SANDA GOLOPENTIU, GELU IONESCU, ADRIAN MARINO, ION NEGOTESCU, VIRGIL NEMOIANU, TOMA PAVEL, HORIA PUSCAȘU, MICHAEL RADU, MIHAI SPĂRIOȘU, ALEXANDRA TĂRZIU, DORIN TUDORAN, VLADIMIR TISMĂNEANU, CĂLIN ANDREI MIHAILESCU.

COMUNICAT

Societatea Timișoara anunță că sămbătă 28 aprilie, ora 11, va avea loc la Timișoara întrunirea reprezentanților organizațiilor politice și nepolitice care au aderat la Proclamația de la Timișoara. Scopul acestei întruniri este constituirea ALIANȚEI NAȚIONALE PENTRU VICTORIA REVOLUȚIEI.

Duminică, 29 aprilie, ora 10, va avea loc în Piața Operei o mare adunare populară la care va fi citit PROGRAMUL ALIANȚEI NAȚIONALE și vor lua cuvintul delegați din toată țara, precum și personalități ale vieții culturale și științifice.

La închiderea ediției:

ULTIMA SOLUȚIE

Cind scriu aceste rânduri — mașini noaptea — la București tendința a ajuns la maximum. De trei zile populația demonstrează pașnic împotriva neconomismului. Aparatul festivul PCR ocupă poziții cheie și din aceste poziții îngheță pe cît poate desfășurarea procesului democratic. Manevrele, stilul de conduce, măsurile arbitrale luate de cunoașterea mentalității bîrocrațice — incapabili de a găsi problemele societății românești altfel decât prin prisma intereselor de clan. În zorii zilei, peste 1.000 de indivizi în uniforme M1, vînători apărători ai dictaturii în 21–22 decembrie, fosti subordonati ai lui Ilie Ceaușescu s-au năpăstuit asupra ultimilor 100–200 de demonstranți rămași în Piața Universității. Zeci de arătări, bărbăti și femei bătuți cu sălbăticie. Iată cine apără revoluția! Iată unde am ajuns! Ca instrument de care s-a servit clanul Ceaușescu să dețină în sinuhă... cui? Să înțelegem cumva că adăvărata față a FSN-ului este aceasta, adică un sol de dictatură, mai lipsit de milioane, decât dictatura în fond? L. Ce se întâmplă? Unde sunt cuvințele mari, promisiunile, zimbele liderilor FSN? Cum a fost posibil? Sunt întrebări pe care ni le-am pus îndată dumă 29 ianuarie. Nu au răspunsă atunci. Acum înțelegem de ce. Nomenklatura vrea cu orice preț să supraviețuască și pentru asta îl trebuie neapărat ușerit... „Dacă voi nu mă vreti, eu vă vreau!”, și se spune. Tine cineva în rezervă acesta grupări paramilitare pentru a fi ascunse împotriva mulțimii?

Împotriva demonstranților și dl. Iliescu a avut ceva de spus. Dinsul a regăsit și folosit aceleși cuvinte din discursul TV

al lui Ceaușescu din seara de 20 decembrie, tinut împotriva timișorenilor. Să amintim domnul Iliescu că datorită martirizului lor a avut șansa să se succese la putere. Democrația nu se edifică trimindând trupele securității să bată demonstranții. Fiecare ieșire în stradă a poliției demonstrează incapacitatea șefului Guyen de a soluționa problemele oamenilor. Poliția nu este un răspuns adecvat dorinței de libertate a populației. Declarațiile domnului Ion Iliescu cu privire la punctul 8 al Proclamației de la Timișoara au puș accentul că Iosești. Deși nu este vizat direct de procurorii timișoreni (dinsul lucrind într-o edicție în ultimii ani), dl. Iliescu se face exponentul socior care se vad amenințați dacă punctul 8 s-ar introduce în legge electorală. Totul este aici! Pozițiile sunt clare: de-o parte vechii membri ai autorității de partid și de reprezentanți ai unei același lucru; de oaltă parte cei care au prins gustul libertății și nu mai vrea să se întoarcă în frig, întuneric, săracie și frică. Conflictul de interes între nomenklatura și revoluție să-a desfășurat chiar în seara de 22 decembrie, cind poporul nu a reușit — lipsit de experiență — să impună un guvern anticommunist. Aceasta este contradicția principală a revoluției, contradicția care trebuie rezolvată, fie prin compromis, fie prin înfringerea uneia din părți. Singura rezolvare de fond este înălțarea nomenklaturii din viața politică a țării. Nu întâmplător sloganul cel mai des întâlnit în acestă zile și nopti fierbinți este: *Ultima soluție: În-o revoluție!*

STELIAN TANASE

25 aprilie 1990

SIMPLU SPUS

Cu toții am dorit ca puținele zile care ne mai despart de data fixată — cum, nu mai întreb — a alegerilor să aducă un climat de concurență leală și corectă între partide. Cu condiția ca partidul aflat — de ce să ascundem? — în frantea bucătarilor să respecte primul regulile jocului. Ceea ce nu se întâmplă. De aci neliniștea, frica reinstalată printre oameni, dezinformarea, confuzia, dar și reacțiile radicate din rindul unor largi părți ale populației. Răspunderi grove reuin celor instalati acum la putere. Dar și complicitatea unor intelectuali trebuie luată în considerare. Televiziunea este evident asortată, în pofta oricărui prieten de liberalizare, cercetării puterii. E dureros, deoarece nu credem ca un intelectual ca Horia Theodorescu să se plăzească atât obedienei exigențelor noii nomenklaturi, să îmbrățească, cind nouăsunt, cind agresiv, cauză rea a trucărilor alevarilor. Nu credem, simplu spus, că din rindul intelectualilor să se posteze recrata, în atât de scurt timp după revoluție, și încă în numele acestora, noii tranziționisti ai libertății și democrației. E faptul cel mai dureros, mult mai penibil și mai greu de consecințe decât izbucurile spiritului primar agresiv atât de bine reprezentat în pseudoparlamentul nostru. Dacă nu mă miră că un Al. Pira sau un Dario Novăceanu s-au instalat în fruntea aparatului de manipulare, visul, acesta din urmă, „tururi cu apă minerală”, care se pot întoarce însă împotriva tutu, mă indurerează că și alii intelectuali tind să se înregimeze în acensul falangă și unui comunism deghișat sub falduri sociale democratice. Să-i înțelegem oare și pe ei zimbetul d-lui Ion Iliescu, zimbetul ce lansează statul aferent, cum că 80% din populația României ar fi comuniști, zimbetul care se transformă din cind în cind, în criză și ofensă în fața reședințelor interioare? Să-i atragă oare argăanta, dar încă nedonată, competență administrativă a d-lui Petre Roman? Să-i incinteze oare dubioasa vocație politologică, crescentă din vechi practici staliniste, a cunoștinței eminent domn Silviu Brucan?

Să-i linistescă oare relanțarea zililor cără de nădejde ale fostei Securități sub firma întinerită a Serviciului de Informații Român? Să te dea oare curaj funcționarea echinoasă sau ilegală a justiției și procuraturii neeliberate de vechile instanțe? Să-i sperie oare eficiența campainilor de calomii, dacă nu dirijate, măcar accentuate tacit de marii beneficiari ai jefuitorilor revoluției? Să-i înfricoșeze oare tăcerea atât de solid asternută pe sitei uciși și peste ucișători lor? Să-i deținjeze oare voici ca aceea, surorâtă în „parlament”, a lui Gabriel Andreescu? Totul e posibil. Dar tot acest mecanism care transformă zimbetul în rictus adresat „golianilor” și „jihiganilor” a devenit pentru foarte mulți oameni, și ar fi trebuit să devină în orice caz pentru toți intelectualii, mult prea transparent pentru ca actuala politică de opacitate promovată de vîrfuli puterii să-l mai poată ascunde. Să fie oare înșesu d-l. Ion Iliescu victimă acestui mecanism devian? Ar fi ultima sa sansă de a o recunoscă și de a te, în fine, la lumina zilei în călătorea sa de aderător intelectual care descadă zădărnic se miră că intelectualii (deci, să-l linștem, nu toti) după cum am văzut l-am părăsit. Ar fi să devină, măcar, să nu se lasă amănit de fideliitatea celor care îl se razină eti de propria. Dacă istoria nu îndărtășă, său că ei vor fi orimi care vor striga împotriva domniei sale. Nu păstrarea cu orice preț a unei puteri în care a ajuns în ultima clipă îl poate reabilita pe dl. Ion Iliescu, ci doar aderărul și dialogul adevarat. Ar fi avut sansă, cum să se mai spusă, a deveni mereu bărbat al sfîrșitului nostru de secol. Se năsează că preferă să fi doar exponentul unor interese condamnate de istorie. E liber să-o facă, dar nu se spinorează unei națiuni derulate și insinuerate de dictatura comunistică. Proclamația de la Timișoara nu e o situație oarecare și cei ce o susțin nu sunt golani!

25 aprilie 1990

SORIN MÂRCULESCU

PROTEST

Către Consiliul Provisoriu de Uniune Națională

Noi, următorii membri ai Institutului de Matematică al Academiei Române protestăm pe această cale față de expresiile „echipe de oameni certați cu normele de civilizație” și „cittivă golani care provoacă dezordine în centrul orașului”, folosite de domnul Ion Iliescu în ședința din 24 aprilie 1990 a C.P.U.N. Am constatat că însemna majoritatea a celor prezenti în Piața Universității în zilele de 23–24.04.1990,

erau intelectuali, muncitori, studenți și elevi și nu am observat nici un fel de distrugerii din partea lor. Apreciem că prezența membrilor Poliției în număr mare și înarmată (printre care și cu pusii mitraliere) a constituit un act ce nu are nimic comun cu democrația.

Dr. D. Adam, V. Diaconu, dr. T. Spîru, Dădărlat Marius, Pop Florin, Paraschiv I., Horia Pop, N. Manolache, dr. L. Bădescu, dr. M. Coltoiu, Boca Florin, dr. Șerban Strâăilă, dr. Mihai Putinar, dr. Mircea Martin, dr. doc. Popescu Nicolae, Chirică Dragoș.

DE CE TIMIȘOARA?

- Pentru că a început prima.
- Pentru că de sămbătă seara a ingrenunchiat în lacrimi și singe, ridicindu-se cu disperare, furie, hotărire, pînă o invins, rezistind singură 6 zile.
- Pentru că români, unguri, nemți, sărbi au luptat împreună împotriva comunismului, nu numai împotriva „celui nerostit”, rămînind în continuare și acum.
- Pentru că dorința de libertate s-a acutizat aici, la noi.
- Pentru că tot de aici a apărut și Proclamația ai cărei autori sunt toți acei care au luptat, care au stat și și noapte acolo în piață, toți timișorenii și cei veniți în ajutorul nostru atunci și acum (...)

Din ziarul Timișoara, nr. 34, 7 aprilie 1990

Piată comemorativă pe zidul Parohiei reformate

● În Timișoara, obsedant era nu cind o să moară, ci cind o să înceapă

Stefan Iordănescu — regizor: Manifestații erau în fiecare an de 1 Decembrie. Trei, patru sute de oameni. În '87, am auzit cu urechile mele cum strigau Jos dicatorul. A doua zi, spărea o notiță mică în ziar: „ASC-ul a organizat...”, făcând să treacă neobservată acea manifestație care uite, nu era să fie ce trebuia. Si, bineînțelea, după fiecare meci mai tare, urma ceva asemănător. Si-n timpul congresului, în noiembrie, a fost o încercare.

Daniel Vighi — scriitor: Mergind spre școală, am văzut oamenii adunați la Maria. Începe. Gaia, începe, m-am gîndit. De emotie, m-am durcat rîndul în față ziuă.

Vasile Popovici — scriitor: Nu dorm niciodată ziuă. Si-l detest pe oamenii care o fac. Atunci însă, am avut o stare... m-am culcat după-amiază. Un prieten a năvălit pe ușă strigînd: „a început. Nu știi cum am leșit din casă.”

Doru Mihîl — inginer: Locuința lui László Tökés a tinut mai multe zile la rînd oamenii adunați. Nu, la noi n-ar fi fost posibil să înceapă la coadă la carne.

László Tökés — pastor: Cum de la o coadă? Ce caracter profan ar fi avut astăzi? Le vorbeam credincioșilor. În comunism, biserică rămăsește singura instituție care se mai poate opune. Erau predilecții sociale actualizate, așa numitele anunțuri

care, uneori, tineau mai mult decât predica. Ultimele opt luni au însemnat o demonstrație permanentă împotriva regimului. Venneau oamenii și din alte culte. 5-600 de oameni, întâi de obisnuit 150.

Florin Roman — inginer: Casa noastră, veДЕJ, este în același corp de clădire cu cesa a pastorului. Nu mai puteam ieși. Eram blocati. El controlau totul. Il obligau pe pastor să lasă la geam și să le spună oamenilor că nu se întimplă nimic, să plece acasă.

O vinzătoare de la cofetăria din fața casei lui Tökés: Erau mulți. Fuseseră și cu o scără înainte. A fost și-o masină mică, lumea fugă, a venit pe urmă înapoi. Eu sună singură, soțul a murit, mi-era triste. Ce strigă?... Parcă ceva cu comunității. Da, au și cintă. Deseaptă-te, române, și nu plecă, strigă. Era multă lume. Si parca aşa, agitată. Mi-era triste, am închis, am închis și-am plecat. No, or să dea de dracu, mi-am spus. Cum cine?

V. Diogene Biboi — regizor: Strînsi pe trotuar, acolo, la Maria, am auzit, cam aşa cum vorbim noi acum, aproape cu voce normală, Jos Ceaușescu. Libertate. Si pe urmă un murmur. Si pe urmă, un murmur crescut, Libertate. Si pe urmă, tare, tare. Din toate piepturile, Li-ber-ta-te, Li-ber-ta-te. Si nu s-a mai oprit.

● Erau de pe altă planetă

Vasile Popovici: Cind am plecat de la Maria spre consiliu, era deja întuneric. Am întîlnit primul cordon. Era sinistru. Sinistru. Scuturi și căstă albe. Loveașu cu bastoanele în scuturi. Sinistru. Erau de pe altă planetă. Si noi sună în față cu ei. Si căpă, căpă în care scuturile au făcut un pas, o jumătate de pas înapoi...

Stefan Iordănescu: În noaptea ală, din

16, la primul assalt al județenei, erau cu mîinile goale. Trei oameni urcați unii pe umerii celorlalți să incercă să amulgi stemele de pe clădire.

V. Diogene Biboi: A doua zi însă, oamenii n-au mai fost cu mîinile goale. Au capturat scuturi și căstă și bastoane. Au adus lanțuri și sticle incendiare. Pietre,

● A fost război. Asta a fost!

Stefan Iordănescu: A fost război. Asta a fost. În tot orașul. În piețe. Pe poduri. În cartiere. Întră blocuri. De sus din apartamente, oamenii aruncau în soldați cu mobile, butelii de aragaz, boxe.

V. Diogene Biboi: Pustani, virau lanțuri în genitele tanărilor. Doamne în haină de blană se așezau în față blindatelor, femei cu copii în brațe se lipeau de țeava automelor.

Stanca Tărângă — profesoră: Așteptam să ne bombardze. S-a stins lumina. Sirenele urlau în tot orașul. Ne-am trîntit pe burîu. Așteptam ca totul să se nărure peste noi.

V. D. Biboi: Scene din cele mai proaste filme de război. Mașini incendiate, baricade, asalturi cu pieră, lacrimogene, blîndate. Oameni refugiați în parcuri și foc automat asupra parcavii.

St. Iordănescu: Si militenți și securiști și ce-or mai fi fost, odată prinși erau sno-

piti, spinași în bătaie. Cind se deschidea focul, oamenii fugau, se adapostea. Se regруpau iar. Cu tot ce puteau apucă în mină de pe clădire.

D. Mihîl: Capturaserem arme și muniție. Trebuia să luptăm. Nu ne mai putea opri nimic. Am prins un securist. Am întins arma spre el și l-am întrebat unde sunt celalăți. Voiam să-l imping în genunchi, în unul mai întîi el, dacă nu spunea, în celălălt. Un băietan a sărit la mine. A strigat, fără violență.

V. Popovici: În 20, Timișoara era un oraș liber. O flăcă de oameni în Piața Operei. Se vorbea din balcon. O mare de oameni scandau, cintau, se rugau acolo, în Piața Operei. O mare de oameni liberi.

F. Roman: În 20, cind toți erau în stradă, spuneam, nu ne pot mori pe toți.

V. D. Biboi: Acolo, în Piața Operei s-au născut, după silența mea, săse copii. Cinci Victorii și un Victor.

● Aici s-a tras în oameni, nu în clădiri

După mai bine de patru luni, în Timișoara, puține clădiri poartă semnele luptei. Mi se explică înconic, aici s-a tras în oameni, nu în clădiri. Fotografi în fața Catedralei. Iezuicii Slobodanca, Hategan, Petru Peirisor. Copaci au inscripții: „Pentru cei căzuți în decembrie”. Cimitirul săracilor. Groapa comună săoată în marginea

pămîntului încă proaspăt răscosit. Marea de iarbă din jur crescute în nestire. Cimitirul eroilor. Nr. 5 erou bărbat, nr. ... erou femeie, nr. ... erou. Morminte îngrijite, pămințul înălțat, flori puse la capătii. Si cel fără de mormînt. Cel despre care nu stim încă cine l-a ucis.

● Proclamația

„Acestă Proclamație s-a născut din nevoie de a aduce la cunoștință națiunii române adevăratale ideișuri ale Revoluției de la Timișoara. (...) La Timișoara nu s-a murit pentru ca activiști din rîndurile dol și trei să treacă în frunte. (...) Această Proclamație se adreseză în primul rînd celor care au primit revoluția ca don și se miră de ce situație nemulțumită, de vreme ce dictatura a căzut...”

Noi, autori ai acestei Proclamații, participant la evenimentele dintre 16 și 22 decembrie 1989, nu considerăm Revoluția încheiată. O vom continua, până dar ferm. După ce am înfruntat și am invins,

fără ajutorul nimănui, unul dintre cele mai puternice sisteme repressive din lume, nimeni și nimic nu ne mai poate intimida.”

Pentru punctul 3 al Proclamației, care cere eliminarea din viață politică a jării a activiștilor și a securiștilor, iar „președintele României să fie unul din simbolurile despărțirii noastre de comunism”, s-au strins deja sute de mil. de semnatari.

Auzindu-i pe ucigași din boxă cum pronunțau Catedrala, Maria, Podul Michelangelo, Joseni, am înțeles că Timișoara n-a fost niciodată orașul lui Ceaușescu. Care cine se gîndește acum că ar putea să și-l insușească?

● „Gura de oxigen”

Că urmare a adresel Poliției municipiului Timișoara, biroul de circulație, nr. 539/90, subsemnată dr. Enache Alexandra, medic secundar legist la laboratorul exterior Timișoara din cadrul Institutului de medicină legală „Prof. dr. Mina Minovici”, am examinat pe Georgescu Ana din Timișoara, str. Crisul nr. 10 care a fost victimă unui accident de circulație în data de 3.04.90 și am constatat următoarele: internată cu FO 503 în clinica ortopedică Timișoara din 3.04.90 cu dg. fractură comunicativă 1/3 medie și inferioră, diafază femură stg. cu triecă spiroidală și deplasare. Fractură pl. tibial extern stg. cu deplasare prin separare. Fractură cap peroneu stg.

fără deplasare. Plagă scalpată de 30 cm gamă dg. (...).”

Acest accident de circulație a fost făcut de una din maginile coloanei oficiale în care se afla Ion Iliescu, în vizită de lucru la Timișoara. Victimă, Georgescu Ana, o bătrâna care auzea râu și traversa prost, este nevoie acum de 90 de zile de spitalizare. Soferul care a produs accidentul, Ruja Bernard Anton, nu a fost vinovat. El nu a oprit mașina, pentru că așa prevedea regulă coloanei oficiale.

Nerăbicită întimpire nu rămine decât un sema râu pentru Ion Iliescu, venit la Timișoara doar „ca să ia o gură de oxigen”...

● Sediul poliției

In sediul Poliției din județul Timiș, protest au întînit slujbe pentru alungarea necuratului. În biroul colonelului Viorel Oanea, două licoane. Pe masă, cîteva mapă, fol scris: Codul general al României vol. XVIII 1929 — Legi noi de unitate. Două telefoane sură întruna. Aflată, o cosădă neînsărcinată de oameni care aşteptă începerea audierilor.

„Eram un om înșis înainte. Lucram ca înginer la o unitate de reparat tehnică militară. Aveam simțe libere, duminică

și chiar nopti... N-am făcut mare lucru. În 21 decembrie, ora 7.30 am alcătuit o platformă în trei puncte. Am cerut spații superioare:

1. armata nu va trage în populație
2. nici alte forțe nu vor trage
3. dacă alte forțe vor trage, vom ieși să apărâm orașul

Asta am spus, e-adevărat, și în balconul Operei. Să-mi strigă și Jos Ceaușescu”.

● Cine destabilizează țara?

Din cuvîntul restit de Vasile Popovici (Societatea Timișoara) la mitingul din 11 aprilie '90, miting la care s-a citit Memorandum înaintat C.P.U.N. și Guvernului României (acest Memorandum a fost publicat în nr. 14-20 aprilie 1990):

„Cine destabilizează țara în momentul de față? Adeptați idei de destabilizare formență două categorii nu prea distincte: sunt mai întîi nostalgicii fostului regim cind, ce e drept, nu mișca nimic, nici nu are pasăre pe ram. Această l-a adună să două categorie — cei care au lăsat locul familiei prezidențiale profitind de revoluție și care acum resimt mișcarea multilor ca pe un stenat la propria lor persoană. Pentru cei dintîi, revoluția a fost un inadmisibil act destabilizator. Pentru ceilalți, rolul destabilizator il joacă acum chiar idealurile revoluției. Dar în numele acestor idealuri ieșe lumea astăzi pe străzi.

Să co-ar trebui să facem, ne întrebăm, după opinia iubitorilor noștri conducători? Ar trebui să munceștem. Firește. Aici cădem cu totul de acord. Numai că indemnul lor are un subiect pe care se pare că nu-l înțelegem noi prea bine. Cei ce ne invită să munceștem, așteaptă din partea noastră doar asta. Să munceștem. Orice altceva îi se pare subversiv, destabilizator, antigovernamental. De politici, societate și, are cîte să se ocupe. Sunt eu cu toții de acord că destabilizarea în vremuri normale este remarcabilă. Dar, săi normale vremurile? Să apoi, ca altă dată, ni se cere să judecăm efectele, nu cauzele. Iese lumea pe străzi și strigă cu tot mai multă disperare, cu cît ne apropiem de termenul

RODICA PALADE

Trotără oferită de locuitorii comunei Bârsana

Pace la Timișoara? Fotografii de Florin Roman

• Thomas Kleininger : Avem astăzi o audiție deosebit de mare. Pentru Grupul pentru Dialog Social este o onoare ierarhia din comun să salută aici, printre noi, suspecți de seamă. Dupa cum știți, ne-am mai întâlnit aici cu personalități, dar se poate spune că astăzi este un punct culminant în scurta istorie a G.D.S. În fața noastră se află întrupătă o legendă. Mușca deșteptă de domnilor lor la Europa liberă ne-a ajutat pe toți să supraviețuim; pentru că am separat specie. Deci nu ar fi existat coahana vertebrală pe care am primit-o de la Europa Liberă, probabil că în întreaga cultură românească nu ar fi existat nici un fel de criteriu estetic pentru o nouă cultură. Care sperăm că nu se va coaliția niciodată de acum înainte cu puterea.

• Alexandru Paleologu : Deinde ce spune?

• Thomas Kleininger : Cu nici o putere — și zice. Domnul Paleologu îmi sugerează o continuare a discursului meu: rolul intelectualului ar fi acela de a se enumira oricare forme de putere. Doamna Monica Ierunca spuneam noi înainte, ca să fim mai clandestini în discuțiile noastre, că cred că este rolul intelectualității în noua etapă în care a intrat istoria României începând cu 22 decembrie?

• Monica Lovinescu : Întrebarea e foarte simplă, dar răspunsul va fi probabil ceva mai complicit. Reprezentanții de seamă și intelectualității care se află în nevoie să concretizeze de fapt rolul intelectualului. Dacă rolul intelectualului, contrar a ceea ce spunea Alecu Obisnuit cu paradoxul ca bun-simt) este de a fi mereu în opozitie, în clasa de fată el poate face sacrificiul unei luni, unui an, unei săptămâni, a cîtorva zile — și poate cînd intră paranteze preocupații imediate — pentru a contribui la realizarea unei adevărate societăți civile. În orice sistem totalitar (și în România lucru acesta s-a vizuat atât de bine) societatea civilă este atomizată. Dar fără ca nu cred că se poate face absolut nimic. Si mai cred că intelectualii trebuie să fie constructorii ei. Dar e un răsunăt exanimat de la sine în formula G.D.S.-ului, pe care îl-am analizat cînd a apărut. Mi-aduce aminte că în acea zi gazetarii francozi întrebau (tot felul de interviuri și telegrame) ce s-a mai întâmplat în România? Fară să le-am răspuns că lucru cel mai important nu este numirea lui șef al curții om politic ci aceasta formulă a G.D.S.-ului, care are o sarcină absolut zdrobitoare: în cîteva săptămâni, în cîteva luni, să deouă efortul pentru care, de pildă K.O.R.-ul în Polonia a avut situația ană în fată. Si cred că suntem acum, aici, pentru asta.

• Stelian Tănase : Situația dumneavoastră în literatură română, în anii în care v-am ascultat cu totii, era paradoxală: acces de a avea o influență atât de mare în viața literară românească, de la o altă de mare distanță. Vocea dumneavoastră, de la distanță aceea, nu avea în cerniera valorilor, un rol mai mare decât probabil atât simțit la Paris. Cred că nu era nimeni din lumea literatură care să nu asculta emisiunea de vineri unde iudecățile, sentimentele, analizele fizice secolă și excusele lor se puteau observa în articolele care apărău în presă. As vrea acum să vă întreb dacă tipul de critică de intimărire, sau cum să facă o dumneavoastră. Eu am simțit că o carte nu de mare importanță a ieșit în viața literară românească un rol mai mare decât valoarea ei propriu că atacă teme mai delicate sau aniverse dificultăți de amarită. În cîteva săptămâni erau mereu, să spun, era de partea binei. Adică de partea apărării unui scriitor, a unei cărți. Este prin urmare vorba de raportul dintre criteriul strict estetic și criterii extrăestetice.

• Pină la urmă tot din est venea esențialul

• Virgil Ierunca : Atât vorbit de o mare distanță. Este o distanță care îți dă în același timp și o seninătate complexă și una tulbură. În același timp nu o vorbești de o distanță pentru că în general, am descoperit că, paradoxal, mă aflu în exil, fără să fi plecat vreodată din București. Sau din România. O obsesie românească, filtrată printr-un exil asumat ca destinație.

In ceea ce privește textele noastre literare (pentru că nu avem neapărat o vocație de cronicari literari) trebuie să mărturisesc că ele suferă de un neajuns: ascultătorul de la București se poate întreba (și pe bună dreptate) de ce în România apare eventual o carte importantă, iar domnilor acestia din străinătate se ocupă de alta, poate bună (în general alegeră cărți că se poate de bune, însă nu întotdeauna pe cele mai bune). E un detaliu absolut concret: din Paris nu se poate să se poată nici acum, din cu totul alte motive, comanda vreo carte, vrea revistă, sau un disc din România. Si atunci, prin forța lucrurilor, noi devineam niște observatori subiec-

PENTRU CA UNIVERSUL SĂ NU SE ÎNCHIDĂ DEFINITIV

tivi și nedrepti (nedrepti între ghilimele), sentru că din cărțile ne care le primim, alegem numai cîteva despre care să vorbim; ne cîte mai bune. Nu putem să vorbim despre toate cărțile care aparțină în România, pentru că ele nu auvenă cum să ne parvă la Paris. Astăză scriitorii care au produs texte de foarte mare importanță și care n-au trecut pe sub ochii noștri, și prin dorință noastră de lecturi esențiale, trebuie să ne scuze: nu e vina noastră. E vina acestiei imposibilități de a fi la curenț cu totul. În ce privește textul la care atî facut aluzie, textul pe care îl răspindeam pe unde, ne invităm întotdeauna în jurul acestor doi poli: estetic și angajament (în sensul bun al cîntării), nu în sensul saracian al acestuia). Scriitorul din Est trebuie privit în condiții și sub cu totul alt unghi decît scriitorul occidental. Si pînă la urmă tot din Est venea esențialul. În ultimii douăzeci de ani, tot ce a venit important și tot ce a suținut important

trimitorile și subsolurile analizei unui text poetic sau ale unui ese poetic. Deci am avut de întîmpinat greutăți de tot felul, despre care se poate vorbi la naștere.

• Acest dispreț pentru etică pe care il simteam din depărtare

literatură impară. As fi doritor să-mi dă un exemplu de mare scriitor care a făcut altceva în afară de literatură impară. Eu nădenești și am odată pentru literatură impară. Deci nu eram torturat. Nu eram un martir.

• Estetismul mi s-a părut întotdeauna un semn clar de mitocanie

• Alexandru Paleologu : Trebuie să fie uneori agasit acest accent pus pe estetic. Pe mine mă agasă la fel și cel pus pe etic. Am oricare în cîndă măsură și de eticism și de esteticism. De esticism nu și nevoie să explic de ce, totuști lumea stie cît de enervant și de distruc-

• Monica Lovinescu

• Virgil Ierunca

Fotografii de
EMANUEL PARVU

pentru o mutație de viziune, o mutație de apreciere (înțîlă în urmă chiar și o mutație de valoare), a venit din Est. Si tot din Est am primit un rîm, un concept care se suprapunea poezie urivore noastre: conceptul de est-etică.

A serie poeme mallarméene sub dictatură este tot o formă de rezistență, dar ea trebuie consemnată și pe un angajament moral mai transparent. Dilema cred că a fost salvată prin puntea care se poate face între estetic și etic. În poezia de etic este integrat (fără să fie spusă însă) și o carte nu de mare importanță a ieșit în viața literară românească un rol mai mare decât valoarea ei propriu că atacă teme mai delicate sau aniverse dificultăți de amarită. În cîteva săptămâni erau mereu, să spun, era de partea apărării unui scriitor, a unei cărți. Este prin urmare vorba de raportul dintre criteriul strict estetic și criterii extrăestetice.

• Pină la urmă tot din est venea esențialul

lui și tot de resimt, totul a început printr-un Ivan Denisovici care ieșea dintr-un lagăr. Înainte de a se muta la estetic, se trece un prag etic absolut indisensibil. Cred că și ora se poate explica marele interes occidental pentru textele venite din Rusia, Polonia, Cehoslovacia, în raport cu cele venite din România.

In România, rezistență a fost mai ales de tip estetic. Din prima trecutului realist-socialist, în epoca pseudosciențifică, criteriul estetic și criteriul politice au fost disprețuite, considerându-se că ele ar fi servit de-a lungul realismului socialist. Falsă intelectualitate. Înăscrîndu-l. S-a creat o literatură de foarte bună calitate, mult mai sinceră ca cea ce se producea în Occident, ajutată și de faptul că teoria literatură era singurul domeniu în care se nășteau gîndi. Gîndirea sociologică era bîncată, gîndirea filozofică, în afara marilor exceptii pe care le cunoaștem (și trebuie să încearem întotdeauna cu Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu) era și cu blocata. Cred totuști că lipsea ceva: acest dispreț pentru etică pe care-l simteam din depărtare era oarecum dăunător. De unde o insensibilitate prea mare în aceste texte ale noastre (Virgil în numele „ineditii”, pentru că nu se poate vorbi altfel fără să ajuta securitatea să mărescă dosarul fiecărui) poate puțin agașa și asupra criteriului etic și asupra eticil — criteriul rămînind însă cel estetic. Cred că literatura română este una din literaturile cel mai rafinate estetice din Răsărit, căreia în mările lini îl-a lăsat obșteia etică.

• Virgil Ierunca : As vrea să-mi dai voie să completez. Am lăsat doar impresia că eram torturat în acest proces de pendularitate între etic și estetic. Să nu vedeu în mine un martir. Eu cred că literatura adevărată, de calitate, este î-

nvită pentru valoarea creaților este critica etică în judecarea artelor, chiar atunci cînd e vorba de o etică superioară, împinsă de niste circumstanțe excesivă, boala constanță. Pe de altă parte, estetismul mi s-a părut întotdeauna un semn clar de mitocanie. Asa ceva nu se pără crizant și limitativ, un fel de eufonie predecesă în urmărire unei anumite nuante de galben sau unei anumite efecte sonore, care au importanță lor. Înseamnă în structura unei creații. Aceea însă care vine la concerte ca să ascute numai o frază de-a lui Vintilă, și nu restul — chiar dacă este vorba de Swann — îmi par afectat de esteticism. Dar, mai ales în circumstanțe în care le-am trăit noi o oarecare de artă care are numai un timbru estetic, este săracă și plăcătoasă. De fapt pentru noi nu stiu dacă problema era etică, ori mai degrabă civică: și discernere ceea ce este esențial și ceea ce viață condită liberă a constăține într-o societate oprimată. În cînd de fată, răurile din Est s-au eliberat sau se eliberează (nu s-au eliberat de fapt nici unele), este doar un început o stare noscătură, probabil însă că mergem totuști către o realitate a libertății, eu, toate pielele cu toate reculările, și cu toate aporile ei). Prin democratice se înțelege, firește, multipartismul mai ales (înțelegându-se există și nostalgii a societății pentru asta ceva). Eu trebuie să mărturisesc că de cîte ori citeam O serioare pierdere, nu numai ca să ridic, firește, dar aveam și o tot mai mare nostalgicie. Decei problema noastră este nu altă politică, ci civică. A fi de dreapta sau de stînga nu are oare mare importanță. Cind nu suntem extremiști, dreapta și stînga sunt de temere, de temere, sau de gust, care nu mai opun oamenii. Important este a discerne realitățile civică — aceea în care este înțeleasă, care capătă niste forme pro-

MINCIUNII ÎN JURUL NOSTRU

babil încă indistincte. Este și interesant și important să le întuiți, să le înțeleși, să poti să mizezi ipotetic pe sansa lor de dezvoltare. Care este această sansă de dezvoltare? Cuvântul **politică** și cuvîntul **civie** au același înțeles în cele două limbi din care provin: dar conotațiile civicului sunt diferite. E vorba mai mult de luciditate și de conștiință, de implicarea întregii inteligențe și întregii fizice afectiv-intelectuale a insușui. De ce este implicată latura civică mai mult decât oia politică și decit cea etică? Este ceea ce spune Monica adineauri și ceea ce eu și Stelian Tănase am început să discutem încă de acum un an în dialogurile noastre. Cel mai agresat lucru în ţările din Est a fost societatea civilă. Ea trebuie apărată, promovată și adusă în condiția de a-si căpăta articulațiile firesc și complexe. Aici este problema — nu etică și etică. Tisul de proză din epoca lui Ceaușescu, a lui Dej și chiar în cea de acum în care, de bine, de rău ne putem întîlni vorbi publică fără risc sau cu un risc minim, este al unei opinii contestătoare. Dar acum, în momentul asta, literatura care vrea să se emancipeze de creația etică și civică mi se pare plăcitoasă. Uite România literară — o revistă la care sunt abonat și în care am scris mult. Era aproape situația pe care o citem. Când văd acum o recenzie bună la o carte de versuri bună, îmi pare... Mă plăcisește. În vreme ce articolurile pe care le scriu: elenist, filolog, istoric, articolele în aparență politice pe care le scriu Gabriel Liliceanu, Andrei Păroldi, Radu Bereș, Andrei Cornea, Liviu Ciocârlie (oamenii care au trăit până acum în biblioteca cu preocupări pentru aorist sau corespondență între scriitorii francezi), sunt scrise și mărgă la miez. Articole strălucitoare. El ai ajuns să facă o mare proză politică, adică o mare proză civică. Ca Iorga, Iorga și mereu contestat, fiindcă a avut politică grosă și etică, dar nu conțină. El avea niste interventii formidabile și memorabile. De pildă, în 9 sau 10 septembrie 1940, după abdicarea lui Carol al II-lea (când s-a lăbartat tot găunoul pseudo-dictator al frontului) a scris un articol în „Neamul românesc” cu un titlu de neuitat: **Să nu sun moții!** Sau Andrei Păroldi, necofotul lui a scris în „**Pentru buna-cuvîntă**”. Aceea nu sunt invitații la maniere elegante, sunt invitații la etic sau mai cu seamă, la civic.

Noi am fost obsedati de atresașarea societății noastre civile pe care o rezolvam cum euteam.

• **Monica Lovinescu:** Pe nimeni din nouă nu interesează dacă Villon a furat, dacă a băut. Nu interesează doar etica față de cuvînt.

• **Alexandru Paleologu:** Să astă are importanță: cine cu cine băsă.

• Alexandru Paleologu

damente blamabil pe plan etic și avea o compensație creatoare în plan estetic.

• **Monica Lovinescu:** Aici cred că intrăm în alt domeniu. Stiu foal puțin de la Dante că există mai multe cercuri ale infernului. Ultimul cerc este închisoarea, desigur că tu ai dreptul să vorbesti, iar noi nu.

• **Alexandru Paleologu:** Sunt aici unii care au mai mult decât mine dreptul asta. Uite, Marcel Petrescu, de nădă. Dar ei nu cred că închisoarea este ultimul cerc al infernului.

• **Monica Lovinescu:** Imaginează oamenii este evident infinită în materie de cercuri ale infernului.

• **Generația mea s-a format contemplind aceste modele monstruoase**

• **Alexandru George:** În anii '50 oamenii își pierdeau orice speranță de a mai auzi ceva adevarat. Emisiunile postulului de radio „Europa Liberă” au început să fi ascultate mai curând după anii '60. Eu le-am urmărit cu mare atenție și cu mari conștiințe pentru formația mea intelectuală. Numai că ceea ce a dominat anii aceia a fost nefericitul model dat de marii artiști și mai ales de marii scriitori, care au avut o atitudine absolut inadmisibilă. Mă gândesc la un Sadoveanu, la un Argeș, la un Călinescu, la un Ralea și (nu chiar în mică măsură) la Camil Petrescu ori Tudor Vianu. Generația mea s-a format contemplind, ca să spun așa, aceste modele monstruoase. De fapt erau niste contramodele a tot ceea ce s-a discutat aici. Să și înse că era imposibil să te contestă acestor oameni capacitatea intelectuală, talentul și valoarea artistică. În perioada aceea eram un om de 20 și ceva de ani. În ultima vreme observ că mai ales tinerii care nu au fost marilor direcțiilor fenomenei, tind nu doar să treacă pe el, ei și să descopere în publicistica de atunci lucruri de atitudine curajoasă, ironii subiacente unor plecăciuni foarte adinei, cum este celebrul caz al lui G. Călinescu: căcă atunci cind i-a adus un elogiu lui A. Toma, să ar fi și aplaudat, să astă ar fi dat un son ironic afirmației sale. Nu numai pe A. Toma mai presus de Eminescu! Tânărul ar trebui să sondez cu mai multă luciditate și cu mai mult curaj ceea ce să devină și să descopere ce a fost real. Pentru că eu, cel puțin, rare sunt un martor în viață, le-ai putea să sugestă interesante. Să mai ales contrariante. A-i face milituri retroactive mi se pare una din cele mai mari demisuni ale intelectualului. Poți să fiți fascinați de prezența lui Călinescu, de eratoria, de personalitatea lui, dar să faci lucrul acesta la 25 de ani după moartea lui, mi se pare absolut lamentabil. Am fost impresionat de emisiunile Ilenei Vrancă care vorbea de la Paris...

• **Monica Lovinescu:** Ilenea Vrancă este în Israel în momentul de față.

• **Alexandru George:** Da, dar vorbea ea de la Paris. Să resuscite activitatea

• Când ați fost sincer, maestre?

• **Alexandru George:** Eu l-am cunoscut pe Argeșei în vremea aceea, sinatura vizită l-am făcut-o atunci cind el întinea opozitia fată de regimul comunist. Are o întregă publicistică din '45-'47, care, cîtiva cu ochii stenți, ar putea fi foarte interesantă din punctul acesta de vedere. La un moment dat m-am săndit să-l sugerez unui corcetător actual să-l deshumeneze articolele și poezii pe care le-am citit atunci, dar n-am sănuit să le atribuievătămul scop pentru care fusese scrisă. Lamento-ură la pierdere Basarabiei, articole violent anticomuniste în Bilele de papagal, într-o care foarte că a venit acum la moda să discutăm despre monarhie, și celebrul lui articol Regele Mihail — un elogiu adus regelui Mihail, dacă nu mă înșel pentru ziua lui din '46. Dar mă întreb acum: ce rost ar avea să resusciteză astă activitatea a lui, devenită o punte dină aceea în contrast cu ceea ce a făcut dină '53—'54? Cine redăstă acestul seurt-circuit permanent pe care ti-l dă el să nu numări el, și Sadoveanu, și Călinescu, și Camil Petrescu? Cum să-l salvezi (ca să zic astă) pe alt plan decit cel estetic? În privința acesteia, am să povestesc o mică anecdote. Făcând un făt de indiscreție: ultimul editor al lui Argeș, care lucra sub indemnul lui, a fost instruit să adune absolut tot ce a scris — indiferent dacă îl avântă sau nu. Si editorul a descoperit două articole, la un interval destul de scurt, dintre care unul era o distribuție împotriva lui Hitler, iar celălalt un elogiu. Prezentându-i texte, dactilografiate, l-a întrebat: „Acum, între noi și vorba, măsătre, cind ați fost sincer? Cind ați scris elogiul, sau...” La care Argeș a uitat stocofiat la el și l-a spus: „Cum cind? În amindouă. Mă bătăcioxe zice, dumneata nu sănă că nălă sintem scriitori? Nă scriem pe hirtie, să orice coaliță de hirtie are două fețe”. Cum poti, cind ești un tiner, cum am fost și eu ne vremea aceea, nești, să încerc să-ti constituie o platformă, cum poti să faci un raport între etică și estetică? Co-model să urmezi? Să-l copicezi pe maestrul din fața ta sau să urvesti spre autori, integri, de valoare secundară, care după aceea nici n-au mai scris?

• Nu vom deveni o cultură adulă decit în măsura în care vom renunța la statut

• **Virgil Ierunca:** Eu am vorbit într-o serie de emisiuni la „Europa Liberă” despre Sadoveanu, Argeșori, Călinescu, ceea ce a făcut ca pînă la urmă să nu fie tratat ca demulțorul sistematic și veritabil al clasicilor români. Or, avusem exact poziția dumneavoastră, și care presupunea o rescrîere obiectivă a întregii istorii literaturii românești. Argeș și Sadoveanu sunt tipici pentru aceste nemoroci metamorfoze din epoca '45 și pînă la săvârșirea lor din viață.

• **Monica Lovinescu:** Eu cred că nu trebue să ignorăm nimic. Dat fiind că în România era posibila o sinură stătute (feca la lui Ceaușescu), după ce fusese cea a lui Stalin, să-l invită într-o întelectual român tendință să se opună statului unice diverse sacrificări succesiive. Cred că nu vom deveni o cultură majoră sau adulă, decit în măsura în care vom renunța la statut. Astă nu înseamnă că nu ne cinstim valorile. Dar n-avem nevoie să facem din Argeș (ori din Călinescu) rezistență. Nu ne putem plimba să prin Cismigiu, printre statui (am fost alături ori el, de altfel, și am fost foarte emotională). Cismigiu este grădina copilăriei mele. În clasa de față se ridică statute unui om nentru talentul căruia am o mare admirație — și anume Nichita Stănescu. Nichita Stănescu în ultimiți lui ani de viață a făcut ce a făcut pe plan politic. De ce atunci statuie? Nu ne putem valorifica mostenirile culturale atât de statul său absolut? Trebuie să incercăm să devină adulă: să deschidem ușa și să vedem ce se găsește în casă. Astă se găsește.

• **Virgil Ierunca:** În următoarea cauză, pe care le-ai relevat, cred că nu e vorba de o soluție, ci de rezolvarea primării întrebării deschise: „Cum de a fost cu nutință?” Să se pună astă altărtă textul lui Sadoveanu despre Nistrul din Revista fundaților Regale și textele ulterioare, iar ca soluție să se încheie cu această întrebare deschisă: „Cum de a fost cu nutință?” În epoca dintre '45 și '70, intelectualii francezi, acrosne, totuși cu foarte rare excepții, a fost dominat de un dogmatism procomunist. Dar fiecare dintr-o acestui intelectuali care să nu anulați și care să nu desfigură identitatea lor de intelectuali, oferind-o pe tavă acestor ideologii, acestor religii degradate care a fost stalinișmul (și comunismul în general), fiecare dintre ei să-nu mai acțeapă întrebare: cum de am putut fi noi? Fiecare dintre ei a scris o carte.

• **Monica Lovinescu:** E o întreagă bibliotecă. Toti marii comuniști. Sau pro-comuniști. Toti cei care au luptat în această luptă. Nu există întelectual francez care să nu fi dedicat o carică acesei răăstăciiri.

• **Virgil Ierunca:** Ceea ce este în contradicție flagrantă cu actualul peisaj literar românesc. Am avut impresia că scriitorul român, fie el rezistent, subrezistent sau pararezistent are o conștiință absolut inaculată.

• **Radu Popa:** Mi se pare că posibilitatea se exprimă aici în legătură cu faptul că suntem singurul popor din Europa care nu și-a făcut niciodată sfinti dintr-o conceție sănătoasă.

• **Virgil Ierunca:** N-ai putea să vă dai un răsunător, pentru că acum am o oarecare cultură teologică, făcută în exil, dar nu suficientă. Pe cind mă afluam în ţară, erau un agnostic insuportabil făt de mine însumi. Dar cu putina cultură teologică făcută în exil, nu vă pot răspunde.

• O obsesie românească filtrată printr-un exil așumat ca destin

• **Gabriel Liliceanu:** Îmi aduc aminte că atunci cind, în 1984, m-am despărțit la Paris de d-voastră, v-am spus, răzind eu însumi de acest ghid nebunesc: „Ei bine, acum ne vom revedea cîndva în București, pe Bd. Monica Lovinescu colț cu Bd. Virgil Ierunca. Această miracolă îl trimițează și chiar dacă nu există cele două bulevarduri care să vă poarte numele în topografia mai înaltă a spiritului ele și marcă, pentru noi. Chiar d-voastră sunteți cel care, pe harta spirituală a României, să treză și să largit mereu aceste artere, vreme de 10 de ani. Nu intenționez să rostesc o laudă, ci doar să incerce să sunu ce a însemnat pentru noi felul în care, din acropota d-voastră independentă, ne-ai însoțit în tot acest răstimp.”

Universul în care spiritul moare este cel al minciunii. Minciuna este asfixia spiritualului. Dacă o lume coagulată și se închiude în jurul minciunii, atunci toti locuitorii ei sunt condamnați să devină neconștienți. Minciuna rostăea la neșirat amintină să devină adevarul neșirii lumii. Negiști nerostit de nimeni, adevarul adevărat se stinge și lese din memoria oamenilor. Cu vremea, nimeni nu mai stie care este relația bună a cuvîntului cu lucrurile. Limbajul înșuși este asasinat și, odată cu el, omul ca purtător al lui. Dacă nu există cineva care să spună lucrurile pe nume și să întrețină memoria adevarului, lumea aceea devine orwelliană, devine un coșmar fără fisură.

Cred că d-voastră sunteți foarte puțini care au avut puterea și răbdarea (și curajul — căcă Big Brother stă să se deplaseze la Paris și să lovinășească spre a impiedica rostirea adevarului) de a sunați lucrurile pe nume vreme de 10 de ani, pentru ca universul minciunii să nu se închiida, definitiv, în furul nostru. Nu este oținut lucru această putere și răbdare și curaj.

Salvind demnitatea cuvîntului, sunind lucrurile pe nume, nu cred că ați făcut vreodată „politici”: pentru că adevărul nu face „politică”, el nu este nicăi „de dreptă”, nici „de stings”, el pur și simplu este. I-ai ajutat în acest sens pe mulți dintr-o intelectuală nostră să rămnă în spațiul adevarului său, sau, dacă rostirea adevarului nu era cu putință, să nu rostească, pentru nimic în lume, minciună. Pe aceste multi-puțini, i-ai ajutat, prin veghe d-voastră, să reziste, să nu cadă, să nu dispare. I-ai căutat mai întîi cu grăbă, i-ai descooperit, și făcut efortul de a-i auzi, le-ai înregistrat existența și a-i făcut-o publică. Le-ai dat onorul ne care li merita. Ati făcut din ei regula unei alte lumi, explicând la neșirat ce inseamnă, pentru cei ce lucrează cu cuvîntul, că nu li se prostituează cuvîntul.

Atoi, i-ai impeditat neșirane pe mulți să nu obosescă, să nu facă în secolul urmări, și el, pacțul cu diavolul între-o lume în care rinocerizarea crescidă cuțite la adică să scuze și minciuna și compromisul. Pe acrostic nu li veți să nișoara, pentru că nici ei nu se stiu, pentru că nici ei nu stiu că le-ai fost alături săore și le-ai impiedicat alocarea.

In afărt, ne cel încădea i-ai impiedicat să se miște nestinherit în spatiu jocniciei lor. I-ai făcut, dacă nu să se răsuzeze, căcă putin să se temă de sila publică și că nici nu pot face rău nețocuți și neșiruți. Ati atras de aceea tot atâtă ură asupra d-voastră, căcă recunoștință și iubire din partea colorabilă. Ati primit, la rîndul d-voastră, suprema răstăcă de care postează să aibă parte un om: să fie urat și lăbit în numele celor mai generoase întransigente: întransigenta adevărului. Nu ati crutat în numele acestor singuri și adevărați cenzuri, ne-nimeni: nici nu cei mai mari scriitori, nici cei mai apreciați orienteni. V-ai înfrînt admirativ și înțărind, de dramă caleidoscopice, huburi. Ati devenit o instanță prin singurul mod în care se poate deveni o instanță: slind-o pur și simplu.

Cum atoi și i-ai scutit și sinceti, pentru lumea noastră ne care nu ati răsuzei-o vreme de 10 de ani.

19 aprilie 1990

Au consensul:
MARINA MEZEI
GABRIELA ADAMESTANU
GEORGE ARUN

(Pe urmă)

In seria convorbirilor cu personalități ale gindirii politologice contemporane, publicăm convorbirea pe care o parte din membrii Grupului pentru Dialog Social a purtat-o cu André Glucksmann.

André Glucksmann: În epoca „Primăvara de la Praga”, problema dezbatută pe străzi, la congresele scriitorilor, era întotdeauna următoarea: în interiorul partidului existau reformiști și oficialiști stalinisti — și cind te gindeai la orientari, te gindeai la orientari în sinus aparatului. Există „linia Dubcek” sau linia reacționarilor. Cee ce este nou astăzi, (dar care, prin activitatea dizidenților, durează de 20 de ani) este că, de exemplu, azi cind te gindești la Gorbaciov (jurnalistii se întrebă care e personalitatea lui Gorbaciov, fiind sau pro sau contra), cind te gindești la sarcina enormă care se infălăză poporului rus, nu te mai gindești la Gorbaciov și la ceea ce se întâmplă în afara aparatului... Există de acum înainte intelectuali care nu se mai află în interiorul universității marxistă și în interiorul aparatului politic al partidului. Care a fost puterea lor, a acestor mici grupuri de intelectuali? După părerea mea ei reprezintă singura soluție posibilă pentru a ieși din comunism — sarcina aceasta o cunoașteți mai bine decât mine, ea e enormă — chiar dacă comunismul nu poate să reziste în istorie și că 70 de ani sunt un exemplu pentru toate popoarele. Intelectualii au rămas întotdeauna în afara comunismului. El și-au scris cărțile explicând ce, cum, de ce etc. Singurii adevarati mari critici ai stalinismului s-au găsit înaintea membrilor de partid la situația oamenilor care suportau comunismul — și nu găsești în Koestler, Soljenitîn și alții — dar masele s-au situat întotdeauna în interiorul comunismului, niciodată în afara. Intelectualii au ieșit întotdeauna din comunism, dar niciodată un popor nu ieșă din comunism, îninție de a face această tentativă în zilele noastre. Exemplu — cazul dramatic al Iugoslaviei pe care nu armatele sovietice îl impiedică, din 1948, să ieșă din comunism și totuși situația el este dramatică.

Deci, cred că grupurile de intelectuali autonome, dizidenți reprezintă o posibilitate.

• Intelectuali și disidență

Cîmp de 10 ani, partidul comunist chinez a încercat o reformă economică. Este calea economică pentru legirea din socialism: liberalizarea economică. Pentru un moment, aceasta a reușit, mai ales la țară. Dar pentru că a fost vorba numai despre calea economică, s-a ajuns la un vulcan care a izbucnit în Plaza Tienan men; un masacru. Gorbaciov încearcă o

nu s-a acumulat experiență politică, pentru că oamenii nu se cunosc între ei, pentru că nu există exercițiul de a judeca cuvintele și de a le discuta în funcție de fapte; pur și simplu fiindcă atunci cind totul începe de la zero, cuvintele sunt lăsate și lăsările nu sunt decât cuvințe. Deci haos politic, de asemenea haos moral, haos interior, haos în relațile umane. Grupul mic de intelectuali înearnează, după părerea mea o speranță fantastică — posibilitatea de a ieși, prin decizie individuală în afara haosului, de la înfrângerea haosului politic, economic, haosului interior. Fiecare o comparație: fenomenul este asemănător nașterii capitalismului în Europa, trecere care nu s-a făcut din motive strict economice, politice, ci prin transformarea individului european. Este teza lui Max Weber referitoare la puritanism ca surșă a capitalismului. Nu este întâmplător că burghezia oraselor inventeză Purgatoriu, ca o a treia casă între Infern și Paraclis. Oricum, inovația etică nu este reprezentată doar de protestantism sau de Contra-Reformă; ea se referă la transformarea individului. Fenomenul ca acesta să devină capabil de a crea societatea burgheză extrem de complexă, a fost necesară o transformare etică a individului societății occidentale. Prin urmare, ceea ce reprezintă dizidența acestui pumn de indivizi este posibilitatea transformării interioare a fiecărui cetățean, nu numai a intelectualilor. De aici a rezultat, de pildă, popularitatea lui Havel. Mai concret: în Europa occidentală, la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, oamenii erau cu mult mai puțin deformati, decât acum în Est, chiar și în Germania, fiindcă hitlerismul a durat numai 12 ani, nu 45. Eliberarea de sub hitlerism și de sub ocupația germană a fost mult mai simplă. Sistemul economic fusese distrus material, dar nu și comportamentul economic. Germanii au arătat imediat că sunt capabili să se apuce de lucru, să creeze bani, să fie eficienți și productivi. Cu toate acestea Europa postbelică trăea în haos economic, politic și moral.

Pentru a asuma o atitudine democratică ne-ai trebui 40 de ani și să-ai făcut foarte multe greșeli, în toate privințele. Ne-ai trebuit 40 de ani ca să supărăm libertatea, egalitatea, democrația, dreptele și avantajele democratiei. Pooparele din Europa occidentală dispun de securitate socială, de medici, de consilieri pedagogici, de psihologi, de psihomagici, de medici ai suflețului, de astrologi etc. Dacă sămă să primim efectiv munca intelectualului pe acest bătrân continent, se poste spune că a-i vindeca pe ceilalți însemnă să se vindece unii pe

cale politică. Este vorba despre reforma aparatului de partid sau despre independența aparatului de partid pentru obținerea altor structuri politice. Astă se întâmplă în cadrul personalului politic. Totul însă scapă ansamblului aparatului comunista. Fiecare naționalitate declară că ceea ce se vede de la Moscova nu o privesc. Deçi se poate spune că aparatul politic devine din ce în ce mai puternic, în cuvinte, în vorbe, dar din ce în ce mai neputincios în fapt. Reforma politică ajunge, într-adevăr, în impas. A treia posibilitate întârziată în Europa de est este calea etică. Ceea ce încarnează intelectualii este exact etica individualului. Pentru că a ieșit din comunism este o sarcină enormă: e vorba de a ieși din haosul economic, politic, nu numai de falâlăzirea elitoru comunistă. E vorba despre o viață politică care nu a existat timp de 40 de ani. Spun angajările că există în el 40 partide pentru că

alții, într-o foarte mare concurență. Intelectualii, inclusiv filozofii oferă roțete de viață. El său că nu trebuie să pună întrebări, ci să da răspunsuri. De exemplu: că Ceaușescu e mare, că trebuie să minciuni fară zahăr, că trebuie să facă gimnastică sau că trebuie să lubiti într-un anumit fel. Astă însemnă, întărumiță să te trăiescă, să te potuți face și veți fi fericiti. Aceasta o spune partidul comunist, o spune Lenin. Dar nu aș crede în ceea ce spune intelectualul. Nu îi se cer profesori ca în secolul al XIX-lea. Ceea ce îi se ceră este să se distanțeze de minciună și înselătură, să arate că este posibil să te trăi alături și în exteriorul minciunii, fără să fie ceea ce putin acoperă de minciună. Astă este tema pe care se bazează cuvințele, piesele de teatru ale lui Havel. Este o sarcină delicată și care va fi eu să îi să mai dificilă, acum cind comunismul politic a fost răsturnat, fiindcă intelectualii vor avea responsabilitate nu noi să spui tot. De indată ce cineva și ministru se vede obligat să se buzoneze pe un minimum de eficitate. Cei ce devin responsabili, ei ce se angajează, intelectuali, au tot mai mari dificultăți în a nu minti. Pentru a trăi în această epocă, totul e să nu minti. Indată ce trebuie să conduci cît de puțin, trebuie să și minti cît de puțin, ori, adevarata sfidă este acum să continui să nu minti, chiar dacă cei ce mint nu mai sunt domini, ci prieteni. E mult mai complicat, chiar dacă mai puțin riscaș, acum cind nu mai sunt represali, torturi, dar este mai complicat în planul interior.

E mai greu să li se pună întrebări în mod sincer.

Despre REVOLUȚIE

care un om le poate avea; să meargă la un medic, fără să plătească pentru asta, său să meargă la un masor, la un chirurg, asigurându-i săptămânal boala să avind pe cineva care să-l sustină. Dificultatea voastră e că sunteți confruntați cu propria responsabilitate, că voi, ca orice trecător sau orice muncitor, trebuie să găndiți și să riscăți singuri, fără toate ajutoarele pe care o societate foarte bogată vi le poate procura.

• „Nu trebuie să aplaudați”

Aici mă opresc pentru a spune un lucru: nu trebuie să aplaudați cind nu sunteți de acord. Această idee constituie minimul bazelor „tehnice” a oricărui grup dizidenț. Astă însemnă, de fapt, că noi nu vom să trăim în minciuna. Este și teza lui Havel despre lupta împotriva vieții în minciună. Nu i se cere intelectualului să te profet, să ghicășă viitorul, să spună: iată ce puteți face și veți fi fericiti. Aceasta o spune partidul comunist, o spune Lenin. Dar nu aș crede în ceea ce spune intelectualul. Nu îi se cer profesori ca în secolul al XIX-lea. Ceea ce îi se ceră este să se distanțeze de minciună și înselătură, să arate că este posibil să te trăi alături și în exteriorul minciunii, fără să fie ceea ce putin acoperă de minciună. Astă este tema pe care se bazează cuvințele, piesele de teatru ale lui Havel. Este o sarcină delicată și care va fi eu să îi să mai dificilă, acum cind comunismul politic a fost răsturnat, fiindcă intelectualii vor avea responsabilitate nu noi să spui tot. De indată ce cineva și ministru se vede obligat să se buzoneze pe un minimum de eficitate. Cei ce devin responsabili, ei ce se angajează, intelectuali, au tot mai mari dificultăți în a nu minti. Pentru a trăi în această epocă, totul e să nu minti. Indată ce trebuie să conduci cît de puțin, trebuie să și minti cît de puțin, ori, adevarata sfidă este acum să continui să nu minti, chiar dacă cei ce mint nu mai sunt domini, ci prieteni. E mult mai complicat, chiar dacă mai puțin riscaș, acum cind nu mai sunt represali, torturi, dar este mai complicat în planul interior.

E mai greu să li se pună întrebări în mod sincer.

• Genocid în procesul lui Ceaușescu

Cind oamenii folosesc oficial, precum primul ministru, termenul de „genocid”, în acțul de acuzare al lui Ceaușescu, pentru a califica moartea a 60.000 de persoane — cifră falsă, de altfel, dar astă nu are importanță — există o minciună în calificativul însuși. Un genocid însemnă exterminarea unui popor, inclusiv a femeilor și a copiilor, exterminarea genera-

lor. Astă a fost genocidul armenilor în 1915, genocidul evreilor și al tiganilor, sau a fost genocidul cambodgienilor, în care o pătrime din populație a fost omorâtă de către altă pătrime. Să spăi a fost peat un incopat de genocid în Biafra, în 1969 — bisfrezii, care erau o populație catolică și mărci-burgheză, lăsunată, de funcționari și nigerieni, au fost massacrați sistematic de ceilalți, care erau animiști, de limbă engleză și care detineau puterea politică. Astă nu a terminat nici azi. Din fericire sunteți doar cîteva genociduri în istorie. Deci, utilizarea cuvințului în acest caz devine o minciună oficială. La fel a fost ideea inițială de a califica drept proces executiu, foarte logică de fapt, a lui Ceaușescu. (Am fost pentru). Eram aici și am văzut că edată cu el să termină cu luptele, că era un act de război, care, în spiralele

SI GENOCID

**DIALOG
ÎN
SIMULTAN
CU
ANDRÉ
GLUCKSMANN**

muncitorilor: „Nu plecati! Trebuie să stăm pe loc să facem grevă”. Erau cu toții spărzi de imaginile de la proces. Pe cît emotionase revoluția română înimile tuturor polonezilor care au donat singe, mulți polonezi au venit în România și au adus singe și alte lucruri, cu entuziasm, pe atî procesul a constituit o lovitură teribilă. Si au găsit că, de fapt nu s-a legat, că se trăiește încă în minciună și că a face o revoluție împotriva minciunii ca să eazi din nou în minciună, este ingrozitor de tragic. Erau deprimat, triste, atingeți, ca și cind lor îl sărăcă înțeleptul asta. Deçi, după părerea mea, este important acest gen de lucruri, pentru că, dacă admitem că acesta e un proces, dacă lăsăm să se spuna că e un proces, atunci nu atî terminat și atunci, vezi avea multe de mil de procese. Atunci studenții vă vor putea spune că ați

• Revoluția inseamnă lupta împotriva minciunii

Aici nu e vorba să dai sfaturi. Situația din România cu nu e cunoscut, iar ea este foarte confuză, astă incă nimeni nu poate să dea sfaturi. Trebuie spus că dacă disidență inseamnă lupta împotriva minciunii, atunci ea încă nu s-a terminat. Revoluția împotriva unui regim totalitarist nu este pasajul de trecere de la o viață trăită în minciună spre o viață trăită în adevăr, pentru că viața în adevăr, dacă se va întâmpla să fie trăită vereadată, astă o să fie la sfîrșitul tuturor timurilor. De floscază dădă cînd s-a petela că s-a trăit în adevăr, s-a spus o minciună mai mare chiar decît minciuna anterioară. Ceea ce e nouă vîță în minciună este viață împotriva minciunii, lupta împotriva minciunii. Si această luptă devine mai complicată atunci cînd oamenii antitotalitari iau puterea. Înainte trebuia să luptă împotriva unui dusman absolut, trebuie să iezi o decizie solitară, ca să spun așa, înghetată și teribilă, dir odată ce ai luat decizia, ca e clară. Ceausescu nu mai avea nimic de-a face cu voi, de vreme ce voi atî decizie că viața voastră nu mai avea nimic de-a face cu el. Dar în cazul unei puteri mai democratice, decizia nu mai inseamnă să alegi între sine însuți și diavol, și astă pentru că acolo nu există diavol. Deçi, lupta împotriva minciunii devine mult mai subtilă, și cere chiar mai mult curaj.

• Medicul de suflet

Gabriel Liiceanu: Mă simt foarte aproape de cîteva din acestea, pentru că m-am lăvit și eu înainte de revoluție de aceste probleme, de patologii spirituale și a culturii, adică de problema patologică a societății. S-a întâmplat chiar să scriu un text despre acest subiect și de aceea spun că mă simt foarte aproape de ideile dv. Pregătește acum încă un text pe această idee, pentru că problema maladiilor societății se pune la noi într-un fel foarte accentuat. Sunt convins că rolul intelectualului de aici, al intelectualului din România, este să joace rolul medicalului de suflet.

Sint, de asemenea, de acord cu dv. că problema etică este cea mai importantă problemă astăzi în România, pentru că, într-o societate bolnavă, primul organ care este afectat și care trebuie recuperat este organul etic. Deçi, într-o discuție pe tema maladiilor spirituale și a unei societăți corupte de 40 ani de minciună, ea rămîne problema principală. Este adevărat ceea ce atî spune că rolul unui disidenț român nu este încă actual și avem nevoie de el pentru că am avut întotdeauna nevoie de această disidență. Putem să noi să începută prin a ne pune din nou vechi sarcini, de a spune nu tuturor derapajelor puterii. Da, este adevărat că am început cu o minciună, cu mincunoare care a fost procesul lui Ceausescu. Acest proces nu este, de fapt, încă făcut și unul dintre colegii dv. a dat sugestia de a începe acum, pentru prima dată, acest proces al lui Ceausescu.

• Din nou despre procesul lui Ceausescu

Am propus grupului să jucăm rolul unui tribunal al procesului, de a refa procesul lui Ceausescu, dar nu pentru a ne pune în ordine într-o stare juridică, ci pentru a obține sănătatea societății române. Fără asta, vom fi întotdeauna bolnavi. De ce? Pentru că acest proces nu a fost procesul unui personaj numit accidental Ceausescu, ci pentru că e chiar procesul societății române, a comunismului chiar. Dacă noi nu vom face acest proces, vom rămîne mereu bolnavi. Si pentru asta, a pune în lăță opiniei publice toate piesele procesului Ceausescu, înсăună să vrem să ne cîștigăm sănătatea. Acest proces este procesul unei întregi societăți, nu numai al lui Ceausescu.

In cîteva cuvinte, în ministerul cutare al lui Ceausescu, deci sintetă Ceausescu, deci sprijină vinovat de genocid. Deçi, plecat? Astă că, la limită, dacă acesta e un proces, vezi avea 100 000 de procese. Astă și cîteva asemănător cu ghilotina în Revoluția Franceză. Era o exigență — să spus — trebuie să ne debaram de o mulțime de aristocrați. Numai că atunci cînd al început, nu se mai spie unde să te oprești. În Franță, astă a sprijină acum 70 de ani. În această folosire a violenței care la început a fost perfect acceptată, perfect normală, e uînd una din irresponsabilitățile intelectualului. Dimpotrivă, el trebuie să lupte împotriva minciunii, săre a nu permite ca aia ceva să se cheme un proces. Astă e părerea mea.

In cîteva cuvinte, în ministerul cutare al lui Ceausescu, deci sprijină vinovat de genocid.

am discutat deja la Paris despre folosirea impropriă a acestui termen — ca filolog evident, sint de acord cu dv. că nu e vorba de un genocid; dar nu cunoașteți probabil, judecind improprietea termenului, situația istorică a României din ultimii ani. Nu pledează pentru utilizarea termenului de genocid, dar az putea să vă dau anumite motive pentru utilizarea lui. Deçi, nu e vorba numai despre cele cîteva zile de dinaintea și din timpul revoluției, ci de totă perioada care a precedat revoluția și care a avut, probabil, (mai mult de) 10 ani, în care Ceausescu a făcut, a prevăzut, chiar a vrut — nu se stie încă — să facă un genocid, a utilizat cele mai puternice arme ale puterii pentru a omorî poporul român. Noi toti am avut senzația că cineva care să numește Ceausescu și care a fost o forță obscură, a vrut să suprime poporul român. Crede că de aceea se vorbește astăzi, în inerția unei memorii foarte recente, despre genocid. Deçi, dacă ne reproșați folosirea acestui termen în ceea ce privește numai perioada revoluției, atunci aveți dreptate. Dar, altfel nu, pentru că a existat tendință de a se comite un genocid asupra poporului român. De fapt, cred că, în general, comunismul poate fi taxat de tentativă de genocid. Crede că Stalin a comis un genocid și că toți ceili comuniști au folosit metode care ar fi slăbit prin a uride un popor întreg. Dacă sinteză de acord cu asta, numărul discută. Stalin a omorî milioane de ţărani, și cred că toti fanaticii de tip comunist sau fascist sunt capabili de a distruge un popor pentru a realiza o idee nebună, ca să nu zic prostesca, dar pentru realizarea acestei idei să ațingă intotdeauna fără a se tine cont de milioane, la limită ucigindu-se un popor întreg. Si ar fi interesant să ascultăm răspunsul dv.

• „Comunismul conține orizontul genocidului”

André Glucksmann: Există o serie de puncte asupra cărora sint de acord. Primul este că comunismul conține orizontul genocidului, prețutindeni și de la început. Stalin s-a apropiat de aceasta cînd a născut în Ucraina între 3 și 7 milioane de oameni. E adevărat că rezultatul general al comunismului este stingerea umanității și un exemplu este Ucraina de azi, care era pamântul cel mai bogat din Europa. Locul unde, din punctul de vedere al agriculturii, mitosul să trăiesc cel mai bine și în care populația putea trăi cel mai ușor și supărător o catastrofă ecologică. As spune mai mult, și anume că Occidental avea orizontul genocidului încă de la originea sa; că la Homer, războul Troiei a ajuns la un genocid; că ideea genocidului sătăcează articol militare și a artel mobilizării maselor, încă de la greci și chinezii. Dar — cultura secolindă această posibilitate — a luptat împotriva ei. Căci cultura, de la Homer încoace, descrie omul occidental ca fiind un om confruntat cu ideea de genocid. El adaposteste în sine, alturi de calități admirabile — cărăjul, solidaritatea, erdoarea — capacitatea cea mai abominabilă, aceea de a-ți ucide aproapele plină la ultimul. Astă este revelația Occidentalului și a culturii sale încă de la greci. Înca de la ei suntem capabili, grăție locurilor care fac calitățile noastre, să avem și cele mai rele defecți. În Renaștere, cînd Rabelais vorbește despre entuziasmul Renasterii, el spune că noi am inventat și tiparul, dar și praful de pușcă. Praful de pușcă nu e deloc cova entuziasmant. Si totuși, undeva e același lucru. La limită, patem sunte că praful de pușcă poate distrugeri următoarele frastele, iar că tiparul

din contra, poate crea tiranii europene. Deçi, astă este foarte lipsită la Rabelais, ca și la Homer: și anume, fiindcă civilizația occidentală este capabilă să distrugă hăosul, nu numai în natură, ci și hăosul său interior, este de asemenea capabilă să distrugă planetă. Iar comunismul nu a fost capabil să săpătă hăosul. A fost însă capabil să distrugă apropape totul, în orice caz Rusia.

• Din nou despre genocid

Deçi, pentru a fi foarte precisi: cred că cel 10 ani care au precedat, în România, revoluția nu au fost totuși ani de genocid. Termenul de genocid este aici impropriu, pentru că se pot distinge în comunism perioade și perioade. Si trebuie să stim foarte exact în care dintre ele se situează Ceausescu, pentru că el este un cas particular, bineînțelea, și în plus în mod vizibil, el este și un cas clinic. Au existat perioade de mobilizare și de entuziasm ale maselor și, în același timp, au existat și băi de singe. Așa a fost și perioada stalinistă, leninistă sau trockistă în Rusia, precum și mareea perioadă maoistă în China. Comunismul este în același timp capabil să enlăuzisse populația, dar și să o massacreze. Așa încă comunismul, în toată această perioadă, a fost o miscare de masă, de masacru în masă, dar și o perioadă în care masurile massacreză masă. Stalin a fost susținut, iar Mao încă și mai mult. Tehnica lui Mao era să incide o facultate împotriva altieia, un oraș împotriva altuia, o clasă împotriva altieia și apoi să spună adio, îată, eu mă retrag în munți, eu sunt inteligențul din munți, voi avea propriile voastre probleme, iar cind erau destul morți și de o parte și de cealaltă, el revine și fiind han, toată lumea î se adresa. Mai aplică această tehnică cu mult mai mult geniu decât Stalin, pentru că el eliberașe masile: „Omořiti-vă unii pe alii și cind vă veți fi uciși destul unii pe alii, veți avea nevoie de mine. Eu sunt gîntă, eu sunt linistea, cuvîntul einsit, pentru a vă putea împacat. Deçi, puterea să devină încă și mai absolută. Înătă tehnica revoluției culturale. Nu cred că Ceausescu, desigur a vizat asta, desigur că a fost modelul său, a aplicat-o. Crede că el a făcut parte, în claudă voinei, din ceea ce cei și au numit perioada post-stalinistă, post-totalitară, care avea două caracteristici: una dintre ele era că populația nu mai era convinsă, nu mai era deloc entuziasmată, nu mai era deloc pasionată de comunism și că puterea, deci, nu mai putea entuziasma. El voia pur și simplu să dominească prin abrutțare. Aceasta a fost o perioadă, dacă vrei cu tot dinadinsul să utilizezi termenul, de genocid cultural. Este vorba nu de suprimarea fizică a populației, astă cum a fost în Ucraina, în Gukar, ci de distrugerea morală, de distrugerea mentală.

Gabriel Liiceanu: N-a fost doar atî. Am văzut la noi copii uciși în incubator, bătrâni uciși în spitale sau lăsați scăsa, fără supraveghere medicală, ceea ce este un tip de genocid. Să omori ţărânlimea română — e și astă un fel de genocid. Nu a fost ceva direct, ci prin tertipuri, prin mijloace încă mai subtile. Nu distrugere directă, cum atî văzut în Revoluția Franceză.

(Va urma)

Au consensul:
ANDREI CORNEA
DAN PAVEL
RODICA PALADE

Medic de toră

Eugene Smith

Fotografii de
AUREL GARBOVU

Ispita supraviețuirii

LUCIAN RAICU

O dispoziție venită de sus, de foarte sus: să nu se mai publice, cu nici un chip, fotografii scriitorilor, nici în revistele literare, nici, cum mai era obiceiul, pe coperta a patra a volumelor. Altă: să se elimeze din planurile editoriale (pe cît posibil, sau pur și simplu) cărțile de memorialistică în care se vorbește de obicei prin forță lucrurilor despre scriitorii și artiștii întinși de memorialiștul nostru de-a lungul vietii: există „pericolul” să se creeze o mișcă nouă în jurul lor — nu interesează așa ceva. În articolele de critică literară să se recenzeze mai multe cărți dintr-o dată, să se trateze cite o problemă pe care autorii (respectivelor cărți) doar să ilustreze. Să nu mai apară, în nici un caz, vreun nume de autor, undeva într-un titlu.

Un vast dicționar al scriitorilor români (lucrare colectivă a Universității din Cluj) înconjură cu grele sacrificii de-a lungul anilor prin colaborarea unor eminenți cercetaitori și istorici literari, sub conducerea reputatului critic și profesor de literatură Mircea Zăciu, întâmpină în mod sistematic, nu se știe de ce (să nici nu se spune) o mare rezistență din partea autorităților. Dicționarul e în slirgit „oprit” în spălări, apărătă sa amintă pentru calde. Protestele rămân fără nici o urmă și depătrivă, fără explicație. Soarta rezervată acestui impresionant (mai întâi în sine, apoi prin destinul său) Dicționar al scriitorilor români demonstrează un singur lucru: refuzul din ce în ce mai inversuanat al Puterii de a recunoaște scriitorului o identitate a sa, și, în același timp, un statut în societate. Trecut într-un articol de dicționar (cu o biografie, poate chiar și o fotografie) scriitorul devine brusc o persoană publică, poate chiar o personalitate — și asta în nici un caz nu se poate îngădui. Simțindu-se deodată cineva, scos din anonimatul rezervat muriilor, el ar putea să tragă absurdă concluzie ca ar avea un cuvânt de spus în societate. Nici nu ar mai fi — așa cum îl dorește Puterea — un necunoscut și, la nevoie, un vagabond. Toate dispozițiile mai înainte enumerate întinse să impiedice prin orice mijloace legitimizarea scriitorului, atrofieră treptată și parcă ireversibilă a simțului de solidaritate. Imperativul moral de neglijit implică, așa cum bine știm, un grad cît mai final de dezinteresare, punerea între paranteze a interesului propriu, și, cu atât mai mult într-un regim socialist, dezvoltarea pentru „o cauză generală”. Este exact ceea ce nu se tolerențiază și ceea ce îrtăcel mai tare. Să aperi enuza altuia, a altora, începe (a început mai de mult) să spără un nonsens. Lă se mai îngăduie încă unora dintre vorbitori (la sedințele Uniunii Scriitorilor, de către emisarul Puterii de față în prezidiu) să-și prezinte „noacazul” (propriu), i să-și opri de exemplu unuia o carte, i să-și refuze altuia o viză de călătorie, tovarășul asculță, își noiesează că ceva, promite eventual că se va ocupa, se va interesa, va încerca să rezolve cauzul. Cu neplăcere, dar se tolerențiază. Ce nu se (înțelege) tolerențiază. În nici un fel, este să prezintă în public cauzul unui confrate, nedreptatea săcășită acestuia — astă infurie teribil, s-ar zice că vorbitorul se face vinovat de o faptă nespus de urâtă, tovarășul afecteză că nici nu primește despre ce ar fi vorba, în-

sfîrșit pricpe dar nu-i vine a crede: o face oare vorbitorul nostru (înscris la punctul „diverse” al ordinei de zi) pe **avocatul?**, cuvintul **avocat** rostit cu mare dispreț, sună, nu se știe de ce, infamant. Se crează impresia că omul bate cimpul, își bagă nasul unde nu-i fierbe oala — de astă îl arde lui, să se ocupă de alii? Spune mai bine, tovarășe X, ai dumneata personal vreun necaz? (Scrisă și disprețul din tonul întrebării ar merită psihanalizate, sensul lor este: oare îți mai arde tie, un nimeni, un nenorocit, care abia te mai îți de viață — uită-te mai bine la tine, cine ești — să te ocupi și de necazurile altora?).

Starea de **impotrivire**, constăția de a avea în față un râu lipsit de ambiguitate, uneori și de acea „complexitate” care deschide calea complicității, astă poate întreține **o vreme** (subliniez **o vreme**), tensiunea sufletului, a spiritului. Așa s-au născut — publicate, mutilate, nepublicate — atitea cărți bune, o întregă literatură a sfidării răului. Despre care am scris timp de trei decenii. A cărei existență nu poate fi ignorată.

Ceea ce scade din puterea de rezistență morală și tulbură starea de **impotrivire**, altfel fecundă (încă o dată: **o vreme**), este caracterul adesea derisoriu al Răului — prea adesea și prea de tot derisoriu; înmulțirea pe zi ce trece a aspectelor **mult prea ridicolă**, **mult prea grozăști** (învelind o realitate odioasă și bagatellizând-o în modul acesta) și apărând inofensive tocmai prin senzația pe care o dău, de întrecrea a măsurii, a **oricărei măsuri**. Risul devenind dintr-o factor de rezistență, un factor dezagregant. Un semn al neputinței. Una din cele mai triste soluții: risul neputințios.

S-ar zice, deodată, o speranță, o mare speranță (în mijlocul amărăciunii, al descurăjării generale și al nevozelor crescind, al deteriorărilor tot mai grave a climatului literar, al deceselor alarmante de frecvențe, al Morții secerind printre scriitori): afirmarea unei noi promoții literare (poezii, prozatori, esești, critici) de la prima vedere absolut strălucite — nu doar excepțional de dotată, dar și scutită, în plus, în mod evident, de dezavantajele unei formări intelectuale deficitare. (Cum fusese cazul acelora anterioare, marcate de răul epocii staliniste.) O promoție de la sine refractară, extrem de refractară la ideologie și rezințind cu acuzație, cu un fel de luciditate sarcastică nominalile din jur: absurditatea, grotescul și mizeria acestelor vieți ce își propune.

Dar împotriva acestei generații, a speranței generale pe care o aduce, se ridică furia destrucțivă a sistemului, acționând pe toate căile, cu mijloace de o brutalitate neobișnuită. Exodul obligat al tinerilor absolvenți în mediul cel mai înapoiat cu putință — mediul rural exterminat, în plină disoluție; desființarea barbară a cenușurilor universitare, conduse de profesori și critici literari de prestigiu, și a strălucitelor reviste literare scoase de acestea (vezi abuziva, brutală suspendare a cu totul excepțională reviste „Echinox”), și în sfîrșit, semilibertatea apariției volumelor de debut și blocarea (aproape totală) a primirilor de

membri noi în Uniunea Scriitorilor.

Frecvența, tot mai alarmantă, a deceselor și aproape barbară represiune a tinerilor candidați la calitatea de scriitori — ei trebuie să fie, de aci înainte, neapărat membri de partid, să occupe un post în cimpul muncii. În locul ce îl să desemnează de către autorități și să dispună de o aprobație din partea acestora, a favorilor respective de partid și de Stat în vederea acelorași candidați (ca și cind tot aceste foruri, și numai ele, ar fi în măsură să le recunoască și calitățile lor literare) — agravează peste măsură marasmul vieții literare. Un vînt rău, un vînt otrăvit, un suflu al dezastrului bate ca din toate părțile imaginabile.

Pe măsură ce se consolidează, pe măsură ce trece timpul (și timpul, îță, se măsoară de judecății și jumătăți de viață, în sferă), și cum în anii, în decenii, în sute și jumătăți de veac, într-o generație, și încă una, lăsind chiar în urmă unitatea numerică „o viață de oții”, sistemul totalitar, ca orice Rău, se banalizează, împrumută o față obișnuită, un aspect de normalitate, devine ceva de la sine înțeles pentru toată lumea. Ceea ce face în fond scriitorul adevarat nu e decât să ridice, mereu, semne de întrebare, semne de mirare, în dreptul sintagmei „de la sine înțeles”, refuzând să se lase cucerit de contagioasa acțiune a acesteia asupra conștiinței, asupra bietelor suflete (și corpuri). În ciuda contaminării generale, a resemnării, a ultării originii răului, ele se întrebată încă o dată: cum este cu putință, cum de ne-am obisnuit cu neobișnuitul — cu monstruosul, abjectia, grotescul și ridicoul... Nu-i vine încă să-și creată ochilor, să-și creată urechilor. Nu e capabil să-și afle linistea — acea liniste semănând astă de bine cu moartea sufletului.

Liniștirea acenșă, tocmai ea, da, e poate răul suprem de care se simte lovit, cu trecerea decenilor, omul prin înțeaua răului totalitar; boala, suferința de toate felurile, moartea: în fața acestei (re-

ale) fatalități, inscrise în Legătura Existenței, a omului alungat din paradiș, marea literatură n-a incitat să-și exprime „mirarea”. Refuzul, revolta. Cum ar putea incita să se mai mire, să se revole, în fața unui Rău niciodată necesar, neînscris, în nici un fel, în „genele” speciei, mult mai intolerabil deci, mai scandalos — decât fatalitatea, și ea, oricum scandalosă.

Tot cu trecerea anilor, a decenilor, a duratei obisnuite unei vieți de om, sistemul a învățat să asocieze mijloacelor de represiune brutală (n-a renunțat la ele, nu va renunța niciodată) o „procedură” mai subtilă, insinuantă și inaudionă, să, în cale scop, mai mult sau mai puțin lucid premeditat, este să-și asigure un strat protector format din obișnuințe, reflexe, inerții. Ceea ce nu este în nici un fel „natural” (de pildă ca prostii să comande celor inteligenți, neprincipali, principiul, națurile cele mai primitive, indiviziilor mult evoluati pe scară umană etc) capată cu timpul patina firescului, a unei naturalități părinților de neclinit, „noua ordine” devine, pe neștimțile „vechi”, stabilă; ordinea însăși a „lucrurilor” manifestându-se uneori agresiv, dar, din ce în ce mai des, în forme potoliți-cordiale, de o aparență civilizat-legală.

Răul acesta, apărându-ță uneori cu atât mai floros: răul potoliți, civilizață, cordial — rău durabil. Si alternanța astă a formelor, substituirea unora prin celelalte, nereglementată prin nici o lege, insidioasă — și sălbătică.

Tot cu trecerea timpului, sistemul începe să dispună de răgazul necesar fabricării unei categorii de elită, unei promovații mal tinere de activiști, „școliți”, dedicați cu „studiu”, uneori realmente insisit. Această nouă nomenclatură beneficiază de o formă privilegiată, de cărți inaccesibile muritorilor de rînd, de studii și călătorii în străinătate — e burdușită de diplome și doctorate etc. Al zice, într-un fel, că e mai bine, în realitate lucrurile nu stau așa. Activistul de tip vechi mai suferă uneori de un oarecare complex cultural, se arată din cind în cind respectuos, în relații cu „inte-

lighenția”, cu artiștii, cu scriitorii de seamă, era (sau mișine uneori, că este) oarecum intimidat în fața acestora. Această stângăcie a cam incetă put să dispară, nici turtori nu mai suferă de vreun complex intelectual, arborează chiar un aer de superioritate, sătulă disprețitor și condescendență. Scoliti și bine hrăniți — își îngăduie să slideze. Stăpinesc un fel de limbaj discursiv, vehiculează o frazeologie pretențioasă, presată din balsug neologisme și barbarisme, cultivă de predilecție efectul retoric (glâună flăcă, dar astă îl se trece cu vederea — mulți rămân stupefați în fața dictomului latinesc, nu chiar rău plasat).

In stilul cunoscut al parveniștilor, al „burghezului” ajuns la respectabilitate, el admiră, în sinea lor, tot ce ține de cîștigul „intellectual” al acestuia, de bombastică platitudine (în materie de literatură și artă) și disprețuiesc cu sinceritate (dar nu numai în forul intim) pe adevăratul artist, lipsit, cum se întimplă, de semnele exterioare ale distincției și, în orice caz, de acelea, corespunzătoare ide-aiului lor de intelectual. Artistul autentic, indeobște stângăci în relații sociale, inadecvat în public, străin de „lume”, neprincipă în tehnica intimidării partenerului, etc., etc., le face cea mai proastă impresie. Si este tratat ca atare: nu corespunde conceptului lor, imaginii plat impunătoare și distinție (așa își închipuie el) a scriitorului, artistului, intelectualului de marcă. Timid sau dîmpotrivă de o violență necalculată în comportament, alură, cuvinte, nu îl se aplică eticheta selectivă: nu beneficiază în consecință de nici un fel de considerație.

In particular, dar și în public, activistul scălit își exprimă adesea cea mai sinceră dintr-o decepcie: „astă” (sau celălalt) se crede scriitor! De ce consideră „unii critici” că are vreo valoare? Lui, zău, nu îl s-a părut... Un insenibil și cam incult, la drept vorbind, a î, nici măcar n-are studii „superioare”. Nimic de zis, noui emisar al puterii are, n-ai ce-i face, studii „superioare”

(Va urma)

Eugene Smith

Claudia bind lapte (1966)

CE AR MAI FI DE SPUS

DAN PETRESCU — LIVIU CANGEOPOL

con vorbiri libere într-o țară ocupată

(Urmare din nr. 11/30.III.)

• D. P.: Trebuie să-ți sătmurisesc că aşteptarea mutuală ca nouă formă de coexiune socială mi se pare o excepțională descriere a stării de fapt de la noi. De altminteri (mi fac puțină publicitate), am scris odată un eseu, de asemenea publicat pînă acum, în care comentam o holofuză din Fiji descoperită de "Lancet History of the New World of America", seminarul din 3 iunie 1984, extrem de sugestivă ca stare pentru situația noastră. În-o: ma-mi-la-pa nipa-ni-pa (numai consimile sunt sigure), ceea ce traduce armătoarea stare globală: „situație în care două persoane, privindu-se reciproc, speră fiecare că ceea ce va oferi să facă un anumit lucru pe care ambele parti îl doresc, fără ca vreuna din ele să fie dispusă să-l facă”.

• L. C.: Exact! Numai că din inițiatorii aşteptărilor, ca să nu zic a lastăilor, se nasc astfel de monstruozități, precum sistematizarea, decurgind din faptul că guvernările noastre trăiesc întreaga țară ca pe propriul lor domeniu. Bun, de acord, Ceausescu își are rătăcirile sale, dar trădăcerea lor în practică e spre rușinea noastră, a tuturor. Cu greu îmi pot imagina că în altă parte să ar putea aplica o politică precum cea românească de astăzi. Lenin și-a propus să distrugă în totalitate proprietatea privată a ţărănumi, la fel și Stalin. Ceausescu și pe că se izbutește. N-are zice că e mai inteligent decât tiranii care l-au precedat, și pe care îl venerăza, și nici mai tolera. Îar, pe de altă parte, chiar contextul socio-politic îl este defavorabil. Dar, eu toate acestea, distrugerile merg înainte. Nu cu satale să început, și nici măcar cu Bucureștiul; toute orsăge tară au fost multe de vechile lor edificii în douăzeci, acțiuni care continuă și în momentul de față.

Însul, de pildă, sub ochii noștri, gema de bulldozeri și excavatoare, în urma cărora rămîn niste maidane insulabile. N-am suiat să fi protestat cineva. Explicația, dacă mai există vreuna, constă în modul fatalist al românilor de a privi istoria. Poate că suntem de ani de invazii tătare și otomane, rusești și nemțegi să fi lăsat urme indeleibile în structura genetică a românilor. Dar de aici și pînă la a te lăsa distrus de un regim care mai are și tipeul de a susține că-ți vrea binele în numele umanismului socialist e cam mult, și scuzea istorică își pierde orice valoare. Cam atât deocamdată despre sistematizare. Cît despre zvonul existenței unei opozitii la vîrf, care veghează ca Marele Ginditor să nu dea iama în bogățările țării, mi se pare o glumă bună. Ceausescu nu spoliază, ci distrugă. Probabil că tovarășii vegetatori sănătății ca el să nu „distrugă mai mult decât construiește”, ca să citez un apocalitic discurs președintelui. Mă îndoiesc că și noi am fi tovarășii de drum cu „vegetatorii”. E o supozitie care vine de eterna „recuperare” la care apeleză mereu sistemul. Ce văd aici e un pericol avertizant imbrăcat întrul în argumentații jalinice. Îar pe „subversiunea subtilă” nu dau nici două parale. Nu te

poti lupta la neștișit cu lipsa de morală prin mijloace moralo. De 40 de ani tot așa s-a procedat și e de ajuns să atunciăm o privire în jur pentru a vedea unde a dus această „subtilă subversiune”. Să nu cred că această tactică are un dublu sens, ca are unul singur, anume cel care face definitiv România din rîndul ţărilor civilizate. Dacă un individ îmi trage o palmă, nu rezolv nimic trăgindu-mi tot eu, și tot mie, un puin, sau chiar mai mult. Sabotajul meschin este cel mult o supăpa periculosă prin care se duce tot ce-a mai rămas din cunostință revoluță a românilor.

• D. P.: A face procesul neamului întreg, să cum mi se pare că este în tentație să procedez, este după mine deopotrivă de riscuri și de inevitabilitate. Poate însă că riscurile, înținând la urma urmării de o banală strategie, merită să fi anumite savonaroile, căci altminteri sentimentele acumulate împotriva actualiei echipe de conducători vor răbufni periculos după decapitarea ei, înainte post Ceausescu și posibil să survină o perioadă de „însângerare” comparabilă cu denazificarea Germaniei. În ambele cazuri, judecățile sumare fac regulă, sub rezervă unor reabilitări ulterioare, desigur.

■ Autoreglarea sistemelor totalitare

De altfel, acesta este și procesul predilect de autoreglare a sistemelor totalitare: periodică recunoaștere a greșelilor trecutului. (Ceea ce nu constituie nici un fel de garanție a irepetabilității lor în viitor). Mechanismul acesta, funcționând în doi timpi (reflex al manevrelor sistemului), este foarte repărat și la rusi (stalinizare-desalinizare, stagnare-reconstrucție) și la noi: după deviații și urmată remedierea ei, după stalinism ușor liberalizare sazecopistică, deci, logic, după cognacul de acum ne va fi dat un respiro. Cum în cadrul inevitabil al sistemului, relaxarea nu se poate petrece fără incidente (scandalul armenian din Rusia fiind tipic în acest sens și probind ca altare fina observație a lui Tocqueville, după care momentul cel mai primejdos pentru un regim autoritar este acela în care el începe să se liberalizeze), aceste incidente vor constitui argumentele următoarelor perioade despărtite. Ca într-o anecdotă, emblema acestui cerc vicios rămine Colona infinitului a lui Brâncuși interpretată ca o suita de contracturi periodice. De asemenea, suita de reabilitări care însoțește relaxările dă iluzia unor altceva decât să-țărită pînă atunci, simulează o adeverăată schimbare. Își vine să răsuflă usurat pentru că Buharin și ceilalți, și în curind poate că și Trotski, au fost inocenți, cu toate că ei își au rămas în totalitarismul roșu care, cum se vede, își înghită părinții și le supraviețuiește. Sentimentul de usurare resemnat în acest caz echivaloază cu deplină adeziune la sistemul înghiebat de reabilități, și acest sistem nu este altul

decât cel care astăzi ne subiectă — oricără vrea el să pară de altcineva. Această părăsire contradictorie a tezelor de încă în favoarea unor dubioase teze de azi opuse lor, constituie, după cum observă Françoise Thom, un indică de violență a ideologiei. Ea demonstrează astfel că nu se sincrisește de propriile lipsă de logica și de propriul arbitru, că și poate permite orice și în primul rînd umilierea oricărui și-ar pună în gînd să sistemezează haosul. (De aceea nici nu-i port să pică pentru încercările pe care le fac în acest sens. Pur și simplu îi pun la încercare întrebările, ca o condiție a dialogului între noi. Să zicem că întreținem unul cu altul una din acele falimente contradicții neantagoniste atât de ventilate în crinidurile noastre).

Uită-te acum la toti acei care n-au izbutit să afle că au trăit într-o cotitură nefastă a sistemului, cel care n-a mai prins revizuirile și recunoașterile eroilor. El rămîne înseala absolut și mascaradei își figurează propria noastră postură în raport cu vîntoarele revizuirilor. Dar, mortii fiind, și ca și cum nici-năr fi existat vîrodată, căci moarteasă e un labu al sistemului nostru, un accident pe care tensiunea către vîtor îl evacuază brusc în trucul însignifiant și manipulabil. (De unde și acel blestem tiganesc auzit la o coadă: „Să dea Dumnezeu să moră înaintea lui”).

In fine, nu se poate să nu remarcăm faptul că N. Ceausescu are un record în privința revizuirilor.

■ Arderea etape'or sub Ceaușescu

Să el să condamne cultul personalității, să el să-luă înămări care să împiedice cumulul de funcții și tot să el și începă cu el să-să petreacă contrarul, adică cosa ce în mod obisnuit se întâmplă înca din două generații de dictatori, conform dialecticii care animă sistemul. Astăa și situația ciudată, anume acestă că abia ultimul Ghemighiu-Dej a început să fie regretat de popor, cu tot stalinismul lui. Multă lume îl găsește acum malomenos pe Dej, „sub el că puțin nu erau probleme cu mincarea”, etc.

Deci, tu zici că ne revîne surcina de a demasca și să inflățe. Am o obiecție: în acel termen pășă problema, uzurpă funcția unui Fouquier-Tinville, ori a unui Visinski, adică ne meninem în codrul aceleiași simetriei manifește. E adeverat că demasările își au rolul lor, dat fiind că evidențele sunt totuși multe (un prieten îmi dădea deunăză un exemplu similar: după el, o anume parte a intelectualilor noștri în cunoștință de mizeria sistemului nu direct, prin simplu fapt că și el se lovese în fiecare moment de privații și terroare, ci pe călăvășă, în mod datăsat, citind literatură occidentală ce se ocupă de fenomenul astăzi), iar ideologia obraznică peste fire. Însă sustine accesul Françoise Thom, risipirea fictiunii ideologice nu-deci condiția prealabilă a unei adeverăate gindiri libere. Nu inflățările ne încumbă, ci analiza roce; nu patosul, ci normalitatea obiectivă a discuției.

■ Pasaje de jurnal

Telefon de la Dinu Horghidan — răspunde Tess — care voia neapărat să audă la Europa Liberă de al său protecție individual. (Imi îdosește într-o zi un billet în care îmi anunța data cînd avea să scrie pe peretele exterior al casei sale din Podul Ilisoii, lîngă Iași, un program minimal: „Jos dictatura. Jos ticloșii. Pămint tărănilor”, etc., astăzi, în același timp și un portret al lui Ceausescu cu canul în jos, „poate așa să-l mai vînd mintea la casă”, zicea el. După o vreme mă să-mi povesteașă ce să-l întimplă — într-o verșine, care mi se pare puțin plăzibilă, a unei anchete, la finele căreia securiștilor î-l arătau și îl imploraț: „Te nu îl-e milă de noi?” — insistând să transmită eu întimplarea la postul de radio omisit.) La telefon spune că a făcut așa cum l-am sfătuit eu eu nu l-am sfătuit nimic) și că „a sărăjan” cu fata: a reușit să între la biul de săptămână. Că, plecind de la mine, a avut nevoie; l-a întrebat ce a căuta pe-aici. (Mai tîrziu, în lipsa mea, omul îmi lasă o scrisoare adresată Europei Libere. La cîteva zile sănătatea a cedat la Securitatea cu privire la această scrisoare și amenințat că, dacă ea ajunge „pe post” voi fi tratat „cu toată severitatea”. La întrebarea mea: de ce vin oamenii la mine ca să-si rezolve nevoile cînd sunt altfel instanțe oficiale la care ar putea apela legal? nu primește nici un răspuns.) Casul nu-l lipsește de oarecare ambiguitate, dar fiind că sunt foarte mulți recunoscuți care să abordeze cu dorință similară, Mă gîndesc că una din sarcinile prioritare ale securiștilor e aceea de a astăzi să nu comunică cu Vestul și că de promis... Oricum, n-avem mai suiat nimic de Dinu Horghidan. Orice e posibil.

*

Scrisoare de la inginerul Ioan V. Crisan, pe căi ocolite, datată 23 iulie 1988, semnată, orele 16, București*. Iată cîteva extrase (imi permit să îl rez, deoarece înquerul să-mă exprimă dorință ca situația să fie cît mai larg cunoscută în lumea liberă):

„Înălțările și eu o căsuță, acum doi ani, cu vîad trasă de la 250 m distanță, întră cădere naturală, bate confort modest. Bui-dozerul o va fărimă, în satul Bîrsău de Jos, jud. Satu Mare, col. 3351. Nu-mi pare rău, deoarece am constată că niciun adeverat Om Nou, așteptându-mă altădată de fericirea întregului neam de mucenici strini în obezile vitregi ursule pînă azi (sic!). Am avut o frumoasă vîcinte, sururoado halucinante: se facea că cîinea, un extrem de înzestrat scriitor patriot, îmi compusese un portret din colaj, din extrase tipărite în presă — presa noastră socialistă, optimizantă, triumfatoristă — și l-a publicat în Nr. 4 al revistei AGORA, împreună cu 4 poezii. Erau să uit o drăgușă, despre care și-am amintit la telefon, stînd că urmează să-mă vizitez spre 23 august. Anume, rîsti să nu mă găsești, sau să nu adesești foarte bine „înălțările”. Eu nu încăpătă să stau aici în București. Totuși, nu en sănu peste premii. Detaliu: la 23 iulie 1988 orele 14:00—14:25, mi-s-a comunicat că voi fi întărită exact asupra zilei la care trebuie să părdesc Bucureștiul. În august vor săi vizitari străini, să ne admire realizările (sic!) și manifestările pe care le va prilejuji în suflare mareata zilei, îmi vorba tonărul colonel (sau locotenent-colonel, că era înhrăcat în civil, ca și subalternii de altfel) Gheorghe Sporeanu. Este foarte „cumsecă” și are telefonic 87.75.75. E comandanțul militarii noastre competente teritorial (sic!), circumscripcție nr. 7 din Teiuș Doamne, nr. 1—3. Altădată de dinainte era locotenent-major Dumitru Gilmă, tel. 87.75.95, și locotenent Grigore Orea, tel. 16.20.40, ist. 66.40. Am răspuns că nu supun, însă cer delegație, pentru a le deconta bani dati pe vagonul de dormit cl. I. Tonărul colonel a răspuns că nu este nevoie de vagonul de dormit, deoarece rapidul pleacă în ora 6 și cîeva dimineață, iar la 16 și cîeva pot cobori acasă la Cluj. Î-am prezentat că face o mă conjuncție, eu neînțind din Cluj, ci din Bala Mare, dintr-un sat aflat la 40 km de Bala Mare, unde se ajunge cu acceleratul de noapte și cu un autocar I.R.T.A., care necesită, de asemenea, banii. Apoi a schimbat cifra curinție cu tot. Gilmă și nu mi-a mai promis nimic ferm. Am rămas aproape de tot, locotenent Oprea, care răspunde direct de acțiunile mele prezumute ostile. L-am rugat să mă arezeze. „Cu plăcere vă-aș aresta, mi-a răspuns tot. Oprea, dar nu am cum să vă arezeze. Nu pot, nu ați furat nimic, nu ați încălcăt nici o lege”. Eu nu am mai continuat, ca să nu dezin plăcitor, totul fiind neclar dintre zecile de ore petrecute împreună între 12 și 19 decembrie 1987 inclusiv, iar cu cîteva minute mai înainte tot, comandanțul a repetat că nu-i place problema, dar nu are ce să facă, el fiind organ executiv; că a informat la „Secu”, scris, stampul, ca și verbal, dar toate cuvintele sale s-au lovit de un perete, cînd tot asupra sa (...).

Si telefonul meu are „telefonită”, fapt rezisat tehnicienilor, care își pierd uremea înregistrindu-l și făcînd strani cabale. El îi să-mi reamintește faptul că sunt prezent la datorie pentru găie, de aceea continuă să-si măreasă curentul de premagnetizare, amplificarea din efectul denumit „microfonie”, adică fizie, fluieră ca un smântit, că abia nu pot înțelege cu cîldău om ! (...).

DOSARELE RUȘINII

POPESCU FLOREA, II. colonel (în rezervă ?), 51 de ani

1) Spre sfârșitul lunii septembrie 1985, am primit sprijinul săptăminalului săptăminală editată de Grupul Pentru Dialog Social „22” din cadrul Procuraturilor Militare din cadrul Procuraturii Generale, cauză privind pe Ursu GHEORGHE. Susunatul initial a fost cercetat de Directia a VI-a din Departamentul Securității Statului, rezultând faptul că acesta a comis fapte de drept comun. În cursul urmăririi penale am stabilit că cel în cauză a comis o infracțiune la regimul mijloacelor de plată străine prezentate și pedepsite de art. 37 din Decret nr. 210/1960. Cu ocazia cercetărilor Ursu Gheorghe și-a recunoscut faptele comise, recunoașterea corroborată cu însemnările din Jurnalul Intern tînuit din anul 1947 pînă în anul 1985. După terminarea urmăririi penale l-am prezentat materialiale de la dosar în prezența avocatului Pora Ion asistat și de avocat Umeanu Doina, după care am amintit că acestă activitate am efectuat-o pe data de 14 sau 15 noiembrie 1985, ocazie cu care Ursu Gheorghe a recunoscut faptele ce îl au reînscris în sarcina neformală nici nu fel de circulație în legătură cu incadrarea juridică sau cu alte aspecte.

Mentionez că eu pentru lămurirea diverselor probleme legate de ancheta dădeam telefon la subofiterul de serviciu de la arest care îl aducea în biroul meu, iar după lămurirea aspectelor respective sunsam din nou la arest și veneam sub-ofiterul penitentiar și-l introduce în arest. Declara că acesti sunofiteri la introducerea în arest aveau obligația să verifice starea fizică a arestatului. În cursul urmăririi penale eu nu am exercitat presiuni psihice sau fizice asupra cercetătorului Ursu Gheorghe. De asemenea, declar că nu cunoșc dacă altii ofitzeri l-au scos la anchetă, nefiind solicitați în acest sens de nici un cadru. Situația sunofiterilor la anchetă era cunoscută de căi din serviciul arest. Cu ocazia audierilor lui Ursu Gheorghe, acesta nu s-a nîndat niciodată că în arest s-ar fi exercitat presiuni fizice asupra sa.

In legătură cu raportul de pedepeșire din 15 X 1985 ce mi s-a prezentat, raport intocmit de subofiterul de pază pînă atunci, semnat de sefuii comportamentului II. col. Creangă și avizat de sanitarii arestatului pînă atunci, din care rezultă că Ursu Gheorghe în camera de arest nu respectă programul ordonat, are o comportare necorespunzătoare față de subofiterii din pază și că sfidează conducerea direcției, am apreciat că cele consemnate sunt reale, am fost și eu de acord cu pedepeșirea, raport ce a fost aprobat în final de conducerea Direcției. Precizez că nu cunoșc faptul de cine din conducerea Direcției cel în cauză a avut o atitudine de sfidare și nu am întrebat în acest sens cadru care mi-a prezentat acest document. În completarea celor de mai sus, precizez că după prezentarea materialului de urmărire penală eu nu l-am mai vîzis din arest.

Despre înterviuul la spitalul Jilava am fost informat de sanitarii unității II. col. Damian Cătin, după care am amintit pe data de 18 XI 1985. De asemenea am aflat că a decedat la spital, întrucât a făcut un stop cardiac în timpul

CAZUL GHEORGHE URNU

UN PROCES AL DEGRADĂRII UMANE

Era în 1985, la începutul lunii decembrie. În apartamentul lor din str. Trestia, ne-am găsit prietenii, pe Gina și Sorin Vieru, covârși, adunați în jurul cărora își bătuță la mașină. Din paginile aceleia de-o infinită gingăsie – și publicate, peste ani, în revista „22” – am aflat despre inginerul-poet Gheorghe Ursu.

Gheorghe Ursu murise cu cîteva săptămâni înainte în spitalul penitenciarului Jilava. La înmormântare, Gina și Sorin Vieru văzuseră echimele, urme de lovituri pe față și pe mîinile celui dispărut. La „Europa Liberă”, în mai multe emisiuni, se vorbise despre omorina lui Gheorghe Ursu în inchisoare, datorită unui jurnal incriminator. Si totuși, nu am dat niciodată prea mult credit părericii că moartea acestui om a fost de preocupat de spectacolul lumii fusese premeditată. Putea fi vorba de un accident. De un infarct. Acest refuz, de a întîmpina cel mai pervers scenariu posibil finea de o ciudată credință: că lucrările instituțiilor noastre oculte s-ar feri să ajungă la un omor inutil; că răul adus de comunism rămine, după primele involuiri ale revoluției, un rău de sistem; un rău oa-

recum indirect; că prostia și violența ideologică ar fi în primul rînd integrate de reguli și proceduri (și nu de oameni).

A fost ca după Revoluție să mă ocup de cazul Gheorghe Ursu (Subcomisia de cercetări speciale). Si să mă alțiu nu în fața unor „efecți de sistem”, ci înaintea unui jocnic spectacol al degradării umane: subalterni ce fură jurnalul sefului, colegi care reclamă afișarea citătorilor unor revoluționari celebri și cu totii, pînă la directorul instituției, grăbiti să-și toare concetețeanul la Securitate, ocoștă instituție ciudată exersindu-se în lucru cu mîinile curate, și în sfîrșit, ucigași neidentificati, medici sau juriști, acoperiți ori manipulați de coloni și generali.

Ne aflăm în fața unui proces. Procesul lui Gheorghe Ursu este procesul comunismului, iar procesul comunismului se vădăstește a fi, iată, un proces al degradării umane.

GABRIEL ANDREESCU

În conformitate cu ordinele de muncă și cu aprobarea șefilor ierarhici

La 17 Ianuarie 1985, soțul lui Gh. Ursu, Georgea Mihaela Berdan depusese un memorial, enumerind faptele contradictorii legate de moartea fratelui ei și cerind judecarea vinovatilor. Pentru a elucida motivele arestării și modul de desfășurare a anchetei, organele în drept stabilesc următoarele directivă de activitate: 1. Să se obțină dosarul de urmărire informativă de la Centrul de Informatică și Documentare (intrucât se stabilește că în boala informaților primite în dec. 1984, Direcția pentru Cercetări Penale și Direcția a II-a din fostul Departament al Securității Statului au început cercetarea informativă a lui Ursu Gh. Emil, acesta fiind luat în lucru și prin dosar de urmărire informativă). 2. Să ridice de la fostul loc de muncă al lui Gh. Ursu (INSTITUTUL DE CERCETARE ȘI PROIECTARE PENTRU SISTEMATIZARE DE LOCUINTE ȘI GOSPODARIE COMUNALĂ) adresă prin care a fost anunțat Ministerul de Interne despre „activitățile propagandistică” a ing. Ursu Gh. (în realitate susținerea jurnalului de către colegi și folosirea lui ca piesă într-o „balanță” turnatoare), și să audieze o parte din personal: directorul A. Alexandrescu, seful biroului personal P. Dragomir, fostul secretar B.O.B. Dan Atanasiu, Croitoru Părgău, Petre Elena, Liviu Serban, Popescu Viorel Mircea, Ghita Gheorghiu, Sobel Romulus, Mihai Virginie, Stănciușescu Marin, Catana Florin și-a, pentru a fi „individualizate persoanele care l-au denunțat pe Ursu Gh. conducătorul întreprinderii și persoanele din conducere care au trimis sesizarea Ministerului de Interne”. (Nimeni nu va recunoaște a fi anunțat securitatea. Numai că reprezentantul Ministerului de Interne V. Ilidis va menționa în declarația viitoare că „sesizarea întreprinderii era făcută în serie,

fiind însoțită și de un material întocmit de cel în cauză.”) 3. Să fie audiați toți ofițerii din Direcția de Cercetări Penale a fostei D.S.S. implicați în cazul Ursu, să se obțină dosarul penal și să fie audiați cei ce au făcut ancheta.

Antfel se alcătuiește acest dosar voluminos, cu hîrtii avînd în dreptă specificare secret de serviciu și cu declarații ale martorilor care de regulă nu-și amintesc nimic, nu și-au făcut decît dațătorie. În conformitate cu ordinele de muncă, în vigoare la acea dată specifică majorului Marin Părvulescu, fost organ de cercetare penală în M.I., cel care îl anchetează pe Gh. Ursu din Ianuarie 1985 pînă în august 1985, luind și declarările benevoli ale binevoitorilor colegi. O urmărire marginilă, săracă, egoistă, ignoranță-amorală pe care începi să-ă întreacă în spatele declarărilor lor, a scriștilor îngrijit în care scăpă greseli de ortografie, a sintaxă stilică, dar pretențioase. În mijlocul lor (la propriu, chiar sub pantofii lor) se află autorul rafinărilor comentarii despre meneu, al nemurătoarelor liste despre scriitori, spectacole, orașe, monumente de artă, autorul unui volum de versuri, și al unei cărți de călătorie rămasă tot în manuscris (să fie înțimpiator că se numește Europa mea?). O eruditie nedemonstrată din păcate prin paginile oferite aici, chemate să probeze doar ceea ce î-a infuriat mai mult pe anchetatori.

Să urmărim faptele în cronologia lor. După ce conducerea ISLGC-Buc. „se înzânză în scris” M.I. Gh. Ursu este anchetat „în stare de libertate” la sediul Direcției de Cercetări Penale a fostului Departament al Securității Statului din Calea Rahovei, zilnic sau de 2–3 ori pe săptămîna, de regulă după ora 15. După fiecare „problemă” î se cerea o declara-

ție, legată de paginile din jurnal. Majorul Marin Părvulescu va scrie că: „Nu său întrebătorii exprești lignitoare, amintinări, și nici un alt mijloc de constrință cu ocazia luării declarărilor”. Din ceea ce î-a povestit fratele, Georgea Berdan își amintește că: „În timpul anchetei nu s-a folosit violență, doar presiuni morale, amintinări”. Obiectivitatea paternă și a anchetatorului (grăboasă viație de a transforma constrințele în bunăvoie) ne-o relevă chiar textul declarării lui Marin Părvulescu (un scris îngrijit, imitindu-l pe cel de tipar, cu o singură greșeală de ortografie) ce capătă acelui unui stupid ironiz: „U.G.H.E. a declarat în scris că... a tinut și un jurnal în care a inserat și unele consecințări cu conținut propagandistic și antisocial. Pentru a-ă susține afirmațiile, s-a oferit (sublinierea n.) să pună la dispoziție jurnalul și să dea explicații complete pe marginea acestuia”. Mai probabil este că

FILE DE JURNAL • FILE DE JURNAL • FILE DE JURNAL

Dacă mai senzational și unic pe mapamond, a fost MODUL ROMÂNESC CEAUSIST DE A TRAGE INVATAMINTE DIN GREVELE DIN POLONIA. Aci o lundă, pe la începutul lui septembrie, era evident că, oricăt DE SIGUR O FI CEAUSESC CA MANALIGA NU FACE EXPLOZIE, și cînd să-si ia măsuri de apărare, prezentant a fost succesul lui Lech Wałęsa, înființarea de sindicate libere etc. Nu șiun măsură pe care le va fi luate BIG BROTHER, și tu că (cuvînt indescifrabil) săbulește la TARUL nostru tutelar a lăsat dracul comisa de avizare pe care-o conduce și-a dus, trimis de C.P.C.P. în Valea Jiului, să vadă și să dreagă ceea ceu minorită.

Erau de așteptat însă măsuri oficiale. Si au venit. S-au propus nîște legi, care au apărut și în presă, în primele zile ale lui Octombrie. 1. Legea pentru declararea averii personale a cadrelor de conducere. 2. Legea pentru limitarea spațiului locativ în locuințele proprietatei personale. 3. Legea pentru interzicerea posedării unor căsuțe-cabane – vile în localități rurale sau balneo-climatice. Cele 3 legi au făcut mare vilă în masa celor interesati, mai ales ultimele două. Prima, iscată direct din revendicările greviștilor de la Gdańsk și Szczecyn – e o demagogie de ceea cea mai joasă specă, dacă nu î se aplică cele două condiții care s-o facă eficientă: 1. Să fie date publicitatea sau puze la indemniza maselor largi declarărilor respective de avere ale stabilit. 2. Să fie trecute în declarații nu numai averea PROPRIETATE

PERSONALĂ, ci și BUNURILE DE FOLOSINTĂ ÎNDELUNGATĂ DATE ÎN FOLOSINTĂ STABILOR de către GOSPODARIA DE PARTID (poate și de către STATUL ROMÂN). Noua burghezie, noua mare burghezie, nouă clasă de MILIONARI din România nu a apărut prin cumpărarea de către stabili a unor bunuri, astăzi și fi făci, încă, oarecum cinstit, am 20.000 lei pe lună, îmi iau vite, tablouri de Luchian, timbre rare, covoare scumpe. Nu, înținuta nedreptate constă în faptul că domnul NU CUMPARA NIMIC, TOTUL LI SE DA DE LA GOSPODARIA DE PARTID. Despre ce SOBRA ECHITATE NE VORBESTE CONU NICU, DE-AI CREDE că bunuri, PALATE, VILE, NU ARE NIMIC? În declarația de avere personală, nici chiar Ceausescu, necum Primul Secretar de Judecătore – Sătrapii nouului Imperiu al lui Darius – și ei vor trece, foarte sincer, că NU AU NIMIC.

...Am scris acum, pînă de indignare sfînd, o parafrază după scrisoarea a treia a lui Eminescu, pe care o anexez, pe hîrtie roz. I-am arătat-o acum lui Andrei și am planuit cum să facem să-o difuzăm: ar trebui să bătuță la mașină în zecă, douăzeci de exemplare, la o mașină – căreia Securitatea îl nu-i poate da de urmă. Cu mănuși, să nu făci amprentă. Si apoi? Andrei ar afișa-o la facultate... Eu nu do-o cărora prieten, dar acelaș vor avea curajul să-o dea mai departe? S-o multiplică? E evident că doar ar circula clandestin în Tara Românească, nu se poate să nu aibă un efect major. Revenind acum la jurnal. Celelalte două

legi au trezit, cum e firesc, nelliste și indignare neputințiosă din partea celor cîteva sute de mii de oameni care și-au cumpărat locuință proprietate personală, pe baza legilor promulgate tot de Ceausescu, și, ca tot omul hămestii de bunuri, de lux, de mai mult, toți și-au făcut case mult mai spațioase decît nevoile lor personale, foarte puțini cu 3 camere, cel mai mult cu 4 sau 5 camere (Catana, Spoișă). De asemenea, după promulgarea legii cu dreptul de a-ă face casă de odihnd la munte sau la mare și-au făcut Moscă, Lăzăro, Birsa, Ghîță Gheorghiu, Bîlțău Dîmă din cei ce-i urseau eu, case la Breaza, la tară, dracu și unde, Dumitrescu la Vama Veche, că, de l' e Ambasador l'Evident că la Tg. Mureș, unde ne-a parțenit ziarul cu aceste modificări ale legilor, eu le-am primit cu o mare satisfacție (aşa vă trebuie, burjui împuști, vă flutură Big Brother pe sub nos mici posibilități de confort și v-ai repezi la ACUMULARE, și uită că nu sun sinteti ...)

27 Ianuarie 81

Pe plan intern, de către anii Iunie-Iulie a devinut LUNA SUVERANILOR, la 7 Ianuarie fără-nșteagă a sărbătorii pe PRIMA FEMEIE A TARII, SAVANTUL DE RENUME MONDIAL, INTELEAPTA CONDUCĂTOARE. Înțină-l fierbințe și vîțează, înmunda săracă și junsă sus de tot, de o zeamă cu zeci și cîte, la fel ca-n basmele copilariei mele, și-a băgat, ca să se

I s-a sugerat o implicare a prietenilor, personalități literare și artistice cunoscute, într-o vinovăție politică, pentru care Gh. Ursu, om de caracter evident, nu s-a dat gîrlul. Tânărul ceea ce am trăit cu toții, mai putem să ne întrebăm dacă Gh. Ursu ar fi avut cum să nu accepte perchezitia la domiciliu? La perchezitie, în afară de Părvulescu Marin, mai participă și Vasile Ilidis, „nou încadrat în unitate”. Ambii notează în declarările lor că „nici Gh. Ursu, nici soția lui nu au avut de făcut nici o obiecție în legătură cu perchezitia și ridicarea de inscripții și bunuri”. Ca și cînd servește la ceva să fi avut! Ca și cînd ne-am putut aştepta ca ceva din revolta acestui om sălătuit pentru opinile sale personale, noteate într-un caiet secret (opiniile permise de orice lege din lume) să fi putut fi consemnată în declarația ofițerilor de securitate...

Oricît s-ar fi exagerat faptele, un temei juridic suficient pentru orchestrarea unui proces politic nu există, și oricum, într-un astfel de caz, ar fi trebuit ca, în instanță, să se audă frazele blasfemioase la adresa „jubilator” conducători; de aceea în România ultimelor decenii, detinuții politici se transformau automat în detinuți d. droit commun. Acasă la Gh. Ursu s-au găsit 16 dolari, rămagi dintr-o călătorie anterioră: cum n-avea conuii în străinătate, fabulosace fer Ceauseșcu, ca Jivkov, ca Honecker a putut îi urmări pînă în acel 16 dolari. Oricare dintre noi, încercând să schimbăm „la negru” ce să avem valoarea necesară mult-vîzantei călătorii, riscam să pătim această lucru, dacă un astfel de jurnal vehement anti-cesarist să-ar fi apărît în mină securității.

Astfel, încă la 14 august 1985, maiorul Marin Părvulescu înaintează col. de justiție Mihai Stefanescu un Referat cu pronunțarea de a nu începe urmărirea penală. O Notă din 15 august 1985 a M.I. (D.S.S., D.C.P.) menționează că: „Organizația Dir. Cercet. Penală nu efectuat verificări în legătură cu numărul Gh. Ursu, constatănd următoarele: 1. În timp de mai mulți ani U. Gh. a tinut evidența emisiunilor postului de radio Europa Liberă, facind diverse însemnări pe marginea acestora. 2. Din 1974 a întreținut legături cu unii din comentatorii acestui post. Cu ocazia declarațiilor făcute în străinătate, în 1974 și 1978, la revenirea în țară a adus cinci numere din revista Lîmité și două numere din publicația Elhos, editată în Occident. 3. În anii 1978 și 1981, călătorind ca turist în străinătate a prezentat 2 materiale cu conținut necorespunzător (subl. n.) postului de radio Europa Liberă, care au fost difuzate în cadrul unor emisiuni, ele referindu-se la Conferința națională a scriitorilor și la modelul cum săt excentrate construcții civile în țara noastră. În anul 1980 a redactat o poveste cu conținut necorespunzător, care (?) a vrut să-o expliceze postului, dar străinul pe care l-a rugat să-l servescă, terminându-se că

Inscripția va fi descoperită de controlul penal. 5. Pe parcursul anilor, Gh. Ursu a copiat diverse citate interpretabile din autorii străini (Simon Bolivar, Paul Valéry și alții) pe care le-a atâtat în biroul său. 6. În atelierul de protecțare unde și desfășură activitatea, copioria unele stiri audiate la postul de radio „Europa Liberă”, indicindu-le colegilor de muncă să folosească și ei aceleași cale de informare.

Asta-i tot. Prea puțin. Ca urmare, o adresă a M.I. (D.C.P. din D.S.S.) propune Directiei Procurărilor Militare să dispună încooperarea urmărilor penale privind infracțiunile de propagandă împotriva orinduirii socialiste (art. 166 alin. 2 din Cod penal), iar publicațiile aduse din Occident și însemnările ridicate de la cel în cauză să fie confiscate și distruse. Propunerea (cu care Dir. Procurat. Milit. este de acord) se bazează pe considerența că fantele nu sunt săvârșite de Ursu Gh. în urma unor nemulțumiri de ordin personal; materialele aduse din străinătate și însemnările ce îi său ridicate de la domiciliu nu au fost arătate altor persoane; unele comentarii facute la locul de muncă, etc. și atâtarea de către din autori străini, în atelierul de protecțare unde și desfășură activitatea, să-mu consideră că sunt acțiuni dezaxate din partea celui în cauză: legăturile cu postul de radio „Europa Liberă” au fost întimplătoare. Date fiind acestea considerente, să-a speriat că acțiunile făptuitorului nu intrunse elementele constitutive ale infracțiunii de propagandă contra orinduirii socialiste prevăzută de art. 166 din Cod penal. Separat de acest doar, Ursu Gh. E urmărat să îl tras la răspunderea penală prin organele procura-

turii civile penale acțiunile reprezentabile de detinere și tralicită de valută. Potrivit art. 37 alin. 1 și 3 din Decretul nr. 210/1988, pe deosebire pentru asemenea fapte este pîna la 7 ani închisoare și confiscarea parțială a averii. Cazul este cunoscut și analizat la nivelul conducători Departamentului Securității Statului din Ministerul de Interni (subl. n.).

Cazul era cunoscut la toate nivelele securității, de vreme ce ofițerul de securitate al instituției, Dumitruciu, atunci cînd Gh. Ursu, convins că „după ședință de la instituție, total să-i încheie și cere materiaiele confiscate la perchezitie, îl răspunde că tot cu a indurăt pînă acum, în „prima parte” a fost ușor, și că acum, edată cu înaintarea dosarului la Tribunalul Militar, va începe partea cea mare și cea lungă”.

Pe data de 21 sept. 1985, într-adevăr, „într-o dimineață de sămbătă, Gh. Ursu este chemat din birou pînă jos la instituție”, pentru că să nu mai apară niciodată. Peste exact două luni, familia va fi chemată să-l ridice cadavrul „de la morgă”. Pentru cele două luni care urmăreau, spațiiile organelor de milă, cărora îi să-pasăza exculz: să-l rezolve militia, cu alte metode. Acum greșelile de ortografie devin tot mai numeroase. Nu întimplătoare cele mai firești texte săt declarării martirilor (Clita Marian, Petruța Doina Ulneniu, Ioan Costandache, etc.) cu ajutorul cărora și după cinci ani se poate stabili adevarul: că Gh. Ursu a fost ucis cu premeditate.

GABRIELA ADAMEȘTEANU

(Va urma)

CLITA MARIAN, operator chimist sterilizator la I.C.V.B., 39 de ani.

„L-am cunoscut pe numărul URSU GHE. EMIL în anul 1980 în timp ce executam o pedeapsă cu închisoare în arestul secției Cercetări Penale a I.G.M.-ului. Din cînd amintesc sus-numărul relata călător care erau în aceeași cameră cu el că este cercetat pentru detinere de valută, dar era cercetat și de organe ale securității în legătură cu un jurnal în care consemnase de-a lungul anilor opinii personale împotriva conducătorilor de stat și de partid. Numărul URSU GHE. EMIL a fost adus în cameră cu mine și cu numărul RADU GHEORGHE în luna octombrie 1985. Rețin acest lucru întrucât acesta venea după execuțarea unei nedepuse cu izolare severă — pentru un motiv care acesta

sprecia că este inventat de către anchetatori, respectiv nerespectarea reglementului de ordine interioară. Din cînd amintesc sus-numărul URSU GH. EMIL nu avea probleme de sănătate, avea un moral bun și-a căzut celor aproximativ 30 de ani arăta foarte bine fizic. Aceasta chiar făcând afirmații că a făcut mult sport (inot).

Mentionez faptul că amintesc că ușorii sus-numărului tînd venirea de la ancheta era abătut, afirmind că ancheta să aibă desfășurări putin cam dur, folosindu-se metode violente. Declin că nu-n-am văzut urme de violență pe corpul numărului URSU GHE. EMIL. Întrucât acesta nu ne-a arătat astfel de urme pe corpul său, el acesta releva numai din afirmațiile sale făcute în cameră. Nu pot preciza

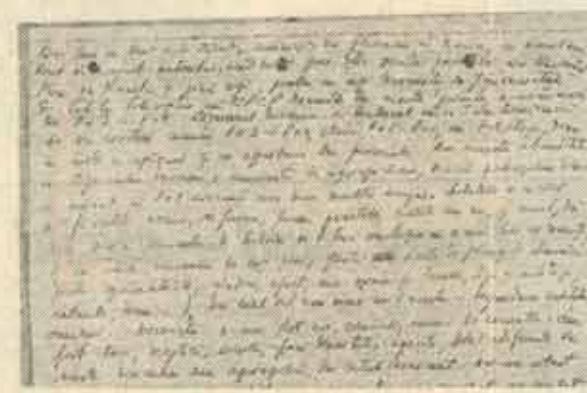
însă, fiindcă nici URSU GHE. nu facea precizări clare cu privire la numărul celor care îl anchetau, cine erau cei care se purtau violent cu sus-numărul. În anchetă — din afirmație sălătă — am înțeles însă că era anchetat și la milă și la securitate. Sus-numărul se plingea, nedinind să se seamănă cu doreau anchetaților de la el, fiindcă el declarase tot că și-a făcut.

Cu cîteva zile înaintea datei de 17 XI '85 (înăuntră din spitalul Jilava pentru investigații medicale), numărul URSU GH. EMIL venind de la ancheta de rutină a început să se plinge că îl este rău de la stomac, prezintând simptome de vîrnă și de sesune repetate. Aceasta se întimplă cu vreo 3-4 zile înaintea datei de 17 XI '85.

MĂRTURII

FILE DE JURNAL

Inalte, 7 perne sub cur. Numai că pernele de sub curul ei săt Tara întreagă, savanți, cadrele, chimia, instituțile de cercetare, presa, televiziunea, vîitorul și soarta fiecarui om răsunătoare care ieșe din masa comună. La 26 ianuarie am răsunătoare tare în masa comună. În august-octombrie, cînd nu se prea sătăcă proiectelor; am tras tare în mai-iunie anul trecut, am înăuntrit și plecare în Grecia; am lucrat mai lent în august-octombrie, cînd nu se prea sătăcă proiectelor; am tras tare în noiembrie și pînă azi; pentru că astăzi dimineață să simă ununat de Ghita Gheorghiu că C.P.C.P. renunță la aceste proiecte, n-avem nicio voie de P + 7 - P + 8, Clizmarul Suveran a declarat că în Tara Românească se va construi numai P + 3 - P + 4, chiar P + 1 - P + 2 și 7-8 stații, doar în mod excepțional și cu aprobatia lui personală. Dar această absurditate a Clizmarului Suveran e cunoscută de aproape 2 ani, de cînd Sahinsahul Sîsii a ajuns că P + 8 consumă cero mai multă energie. Li-

Facsimile din jurnal

chilele de la C.P.C.P. er și el citit o vreme, ce facem, facem proiectele înalte sau nu, și recent, din vîrobi aruncat de Salcim ar și trăsă concilia că și mai bine să renunță și că astăzi aruncăm la cor zeci, poate o sută de planse de adunări, toate specialitățile, gîndire, ejori, mici esouri și bucurii, teze și antiteze, calcule, desen... deci răul cel mai mare nu-i acesta, și degradarea cultății omului. Niciodată n-am fost noi, români, oameni de caractere: am fost lăsi, sceptici, amiti, fără demnitate, egoiști, total indiferenți la soarta recinutului său aproape din satul învecinat. Ne-am căusat fără retinente curiosul dat, am lăsat unde am scris pat, am scris unde am lăsat fără nici o tulburare de conștiință... Dar la lichidismul și eniamul de azi n-am ajuns niciodată. (...)

DOSARELE RUSINII

operatiile de ocluzie intestinală. În cînd peste 20 de ani de anchetă penală derăsărată, nu am fost niciodată reclamată în levdătură cu modul de efectuare a urmărilor penale.

Am lucrat în cadrul Direcției Cercetări Penale din anul 1972 pînă în luna aprilie 1986, cînd am fost mutat la serviciul caier judiciar din I.G.M. În luna mai 1989 am fost clasat medical și pe baza acestei decizii am fost pensionat.

ILIDIS VASILE, ofițer (?) de securitate, 37 de ani

„În luna Ianuarie am fost reparațat de reșul sezaric (din cadrul Direcției de Cercetări Penale, nota n.) să participe la verificarea securizării întreprinderii de Cercetare și Proiectare pentru Sistemizare și Gospodărire Comunală București, prima etărlirea unor acțiuni propagandistică de număr URSU GHEORGHE-EMIL, înghesu constructor la sus-numită instituție. Menționez că sesizarea întreprinderii era făcută în scris, fiind însoțită și de un material întocmit de cel în cauză. În cînd mă privește, dacă fiind faptul că erau nou înaintat în unitate, neavind experiență necesară, am participat la ridicarea unor inscripții puse la dispoziție de cel în cauză. Predarea și ridicarea s-au făcut în prezența soției numitului URSU GHEORGHE-EMIL care nu a avut nici o obiecție.

Ulterior am participat la audierea, în stare de libertate, a numitului Ursu Gheorghe-Emil. Cu acest prilej, a consimțit în scris să își facă perchezitie domiciliară, în vedere ridicării publicațiilor străine și a mijloacelor de plată pe care le declarase.

PÂRVULESCU MARIN (ofițer în rezervă)

Subsemnatul Pârvulescu Marin, fost organ de cercetare penală în Ministerul de Interni, Departamentul Securității Statului, Direcția Cercetări Penale, în legătură cu pîngerea privind modul de cercetare al numitului URSU GHEORGHE-EMIL, declar următoare:

La sfîrșitul anului 1984, unitatea din care a făcut parte și fost sesizată în scris de către conducerea INSTITUTULUI DE CERCETARE SI PROIECTARE PENTRU SISTEMIZARE LOCUNTE SI GOSPODARIE COMUNALA — I.S.L.G.C. București, că ing. Ursu Gheorghe deține, la locul de munca, materiale cu conținut propagandistic, sens în care ne-a fost înaintat și un manuscris (register). În vederea verificării sesizării și a strîngerișii de date necesare organului de urmărire penală, ca cum cerea legea, în conformitate cu ordinele de muncă în vigoare la acea dată și cu aprobarea sefilor sezaric, la începutul lunii Ianuarie 1985 am trecut la audierea, în stare de libertate a lui URSU GHEORGHE-EMIL, la sediul direcției.

Ursu Gheorghe-Emil a declarat în scris că în paralel cu preocupările literare, a tînuit și un jurnal — în ultimul timp scris, tînuit și completat la locul de munca — în care a inserat și unele consemnări cu conținut propagandistic și antisocial. Pentru a-si susține afirmațile și-a oferit să-si pună la dispoziție jurnalul și să dea explicatii complete pe marginea acestuia. În baza consemnărilor scris al lui Ursu Gheorghe-Emil și în temeiul art. 97 C. Pr. pen. pe baza de dovedă scrisă s-a ridicat jurnalul, compus din mai multe esențe tip scolare și agende. Predarea — primirea s-a făcut în prezența soției lui Ursu Gheorghe, ambii nefăcând nici o obiecție asupra acestei măsuri procedurale.

In paralel cu audierea lui Ursu Gheorghe-Emil s-au audiat mai multe persoane de la locul său de munca, care au susținut că acesta a făcut — pe parcursul timpului — afirmații cu caracter propagandistic, sens în care a afișat pe pereti și inscripții cu conținut interpretabil.

Susțin că în audierea lui Ursu Gheorghe-Emil, care s-a făcut numai în stare de libertate și numai la sediul Direcției Cercetări Penale a Jefului Departament al Securității Statului, nu s-au întrevăzut expresii lignitoare, amenințări și nici un mijloc de constringere cu ocazia luării declarărilor sau a celorlalte activități necesare soluționării sesizării cu care am fost investiți. Nu cunosc cine și cînd a dispus arestarea lui Ursu Gheorghe-Emil și nici modul cum s-a desfășurat cercetarea sa după aceste activități.

JUSTITIA

O mînă spală pe alta

Miliția — Poliția

IOAN MĂRCULESCU

Analiza de mai jos nu se referă la această instituție în ansamblul ei, ci doar la acel serviciu ce o puneau în contact direct cu întreaga populație a țării și care a dovedit pe tot parcursul existenței sale, pînă la Revoluție, dispreț sau cel puțin arroganță față de cetățenii căror pază, liniste și ordine legală trebuia să le asigure. Este vorba de serviciile de cercetare penală, circulație, economic, judiciar, pază și ordine și de asemenea de posturile de miliție comună. Ce se poate spune despre lucrările operațivă cum il numește legătura care funcționau în cadrul acestor servicii? Mă refer în primul rînd la demnitatea lor, adică „în extensă” la cîstea, la simț de răspundere și la obiectivitatea, toate condiționându-se reciproc. Nu pot încăsi dacă n-ai simțul răspunderii și nici obiectivitatea necesare. Nu pot avea simțul răspunderii dacă-ți lipsesc cîstea și obiectivitatea, după cum nu pot fi obiectiv dacă ești necisit și n-ai simțul răspunderii. Este situația că toate aceste trăsături psihice pozitive ce-l înnoborează pe om trebuie să fie evidente la orice cetățean care se respectă și cu atât mai mult la lucrările operațivă ai miliției. Sub aspectul demnității, opinia generală ce a făcut vogă, fiind împărtășită de toată lumea, nu este deloc favorabilă miliției, chiar dacă numărul ceilor ce pe nedrept au fost prinși în același vizor n-a fost chiar neînsemnat.

• Apa de pe penele giștei

Pregătirea profesională a militienilor a fost în general deficitară, desigur foarte mulți erau juristi, după calificarea menționată pe diplomele ce le aveau. În realitate, cei mai mulți erau străini de Drept; ca „Adam de Rai după Igozire”. De ce? Pentru că treceau lor prin Facultatea de Științe Juridice a statului în bagajul lor de cunoștințe cam tot atât, cădă apă râmine pe penele giștei ce a trecut și ea prin apă.iar după încadrarea în funcție, nemulțumiriile lor se și alte diplome n-au mai avut nici un interes să mai pună mină pe vreo carte de specialitate.

Merită menționată, în continuare, salarizarea militienilor, nel superioară mulților altor categorii de mărișari din multe alte domenii de activitate. E suficient de subliniat faptul că seful unui sektor de miliție din capitală era și este mult mai bine plătit decât un profesor universitar, iar un plutonier major depășea și depășește la distanță salariul unui procuror civil sau al unui judecător civil.

Este interesant de subliniat că procurorul, potrivit prevederilor codului de procedură penală, supravegherea activității organelor de cercetare penală și că în conformitate cu textul art. 219 din același cod citez: „Dispozițiile date de procuror sunt obligatorii pentru organul de cercetare penală”. Totuși lucrările din cercetarea penală a miliției, deci cei ce trebuie să execute dispozițiile procurorului, sunt incomparabil mai bine plătiți decât

acesta care poartă și întreaga răspundere. Această stare de lucruri este încă un exemplu de „echitate socialistă” dar și de atenția reală ce dictatura comunistă a acordat (vezi și azi) miliției sau poliției, că – de fapt – totușu este.

Ceea ce am relatat pentru serviciile de cercetare penală este valabil deopotrivă și pentru celelalte servicii – economic, judecător, circulație. Pentru lucrările din posturile de miliție comună nu este de spus, din punct de vedere profesional, deci că erau și continuă să fie mult sub limitele admisibile. În privința abuzurilor însă se situațiu la nivelul tovarășilor lor de la orașe, municipii și județe, iar scopul urmărit nu era să decite „creșterea continuă a nivelului lor de viață materială” și mai puțin sau deosebit cultural.

Si acum despre abuzurile militienilor, ca precizarea că nu trebuie excluse și rarele excepții. Vorbind despre abuzuri n-avem voie să nu le raportăm la frumosale lejeri, ce le aveau. Adaug că exemplul ce dău nu sunt limitative. Astfel gustările, tripturile, tigarile „fine” și băutura ce consumau din balsug la locurile, plus pachetele ce li se dădeau la plecare, niciodată plăite, erau pentru gestionari ce le oferă garantii că tovarășii, la o... adică... rezolvau problema cum trebuie. Pentru că el, în fond, nu dădea nimic din gestiune, ci din buzunarul clientilor. Si – deoarece tot el – că să fie aprovizionat și să alibă ce vine de căsătorii să facă planul trebuie să dă, să tot dea, și pentru carne, și pentru băuturi, și pentru cascavă, brinzeruri, apă minerală și pentru orice, erau vulnerabili în orice moment, mai ales față de militia economică – nici acestia nu-i lăsau din ochi dar nici nu-i lăsau cind „birul” scădea sau chiar înceea. Cam în aceeași manieră stabilie „relații” și la „Alimentara” și la „Statul de benzina” și la alte magazine. Aprovizionarea din piață liberă era tot gratuită pentru că și tiranii producători erau interesati că militienii pieței să nu se ocupe de respectarea mercuriului. Militienii de la jardă făceau parte din protipredăda comunei, ce-si ridică și la nivelul de trai pe seama tăranilor. Ca să poată supraviețui, acestia din urmă erau nevoiți să fie rodul propriu muncii de pe cimp și din gradiniile C.A.P. Ca să nu fie „văzut” furind, plateau și ei băi militianului: vin, pasări, ouă, un percuș, fructe și altele. O mînă spală pe alta, iar săpunul „BOB” de unde să-l iei, ca să nu rămână mînile murdare, că nici la oraș nu mai era militie. Militienii de la circulație, purtând mănuși albe pînă la cot (ca să stie de unde se îndosse brățul, aş spune lumea) să-și umplă de bani. Au fumat numai Kent sau Marlboro, au fost „cadorsitii” cu tot ce era mai bun și mai de neșădit, de diferiți gestionari, contravenanți și ei la legile circulației publice, că... omul și supus greseli și greselile se pătesc... mai puțin la agentul de circulație decât la serviciul de circulație. În plus mai erau înduși la punctul lor de control la începera serviciului și-apoi, la sfîrșitul programului erau dusă acasă, pe lîngă faptul că erau remunerati cu o cotă fixă în bani, de către „taximetrișii” particulați clandestini pentru a le permite să la pasageri chiar sub nasul lor.

Ce a făcut totuși miliția în afara de activitățile criticate, retinute cu precădere de întreaga populație? A urmărit, a prins și a izolat de societate mil de infractori reali cu care, după judecățea lor de către instanțele judecătoarești, au alimentat penitențiarele și coloniile de muncă ale celei mai „democratice” țări, unică în felul ei, clasată după Uniunea Sovietică, desigur, în ultimii 3 ani, chiar înaintea acesteia, după opiniia lui Ceaușescu. Si le-a alimentat pînă la saturație, facindu-le să suferă de obezitate.

Dar la fiecare 2-3 ani, pușcările, nemulțumind în piele, devenind neîncăpătoare, intrau în curs de slabire. Prin decret prezidențial sau ale Consiliului de Stat ori prin legi adoptate de Marea Adunare Națională, toate inițiate de tiran, erau amnistiați și mai ales gratiați foarte multi detinuți, prijeli de spaimă, nu chiar nejustificată pentru populație. Nu se poate trece cu vedere faptul că Ceaușescu a fost și milos. Da! Milos! Față de infractori, nu față de „oamenii

• Atașament, nu glumă, și încă reciproc

Un alt gen de abuzuri, instigate de securitate, constau în formarea de dosare pentru unii oponenți politici, cărora li se impută săvîrsirea de infracțiuni de drept comun, în loc să li se atribuie infracțiuni împotriva securității statului. Astă pentru că securitatea nu doresc să înbârseze multe cazuri de oponenți politici. Noi nici nu aveam oponenți politici! Nu așa declară Ceaușescu, corespondenți de presă străini? Cazul lui Petre Mihail-Băcanu, invinsul de „specula” cu autoturism, de competența instanțelor civile (cereretatea de militie), în loc să fie invinsul de tentativă la infracțiunea de propagandă împotriva orindurilor socialiste – de exemplu – de competența instanțelor militare. Cinci mesini cumpărate pe rînd fiecare și vindute după folosire – tot pe rînd – în un interval mediu de cca. 4 ani – într-o perioadă de 19 ani – a constituit – după părerea securiștilor – infracțiunea de specula. N-am mai suzit încă o astfel de aberație. Chiar statul comunist – prin lege – ne dădea dreptul să cumpărăm o mașină după 3 ani de la achiziționarea altieia. Nu același lucru se poate spune și despre cazul lui Gelu Voican-Voiculescu, ale cărui acte false pentru decontarea unor deplasări în interes de serviciu, acte în baza cărora i s-au plătit indemnizații de deplasare neteuvane, n-au fost falsificate nici de securitate, nici de militie, nici de vreo oarecare altă persoană, că de el, cu mina sa, tot el fiind acela care le-a prezentat la contabilitate – în deplină libertate și nu în stare de arest.

Militienii coruși se pot mingi cu ideea că în societatea noastră socialistă multilaterală corușii nu au fost singurii profitori ai lipsurilor tot atât de multilaterale, lipsuri ce de fapt au și generat specula, delapidarea, furtul, tilăria, înșelăciunea, abuzul, luarea și darea de mită, primirea de folosuri neconveniente, traficul de influență etc., toate infracțiuni a căror pondere în totalul infracțiunilor săvîrșite este cum nu se poate mai convînătoare pentru gradul de degradare morală în care ajunsese. În toată perioada de dictatură comunistă nimeni nu a avut dreptul să scrie ceea ce în legătură nu cu starea infracțională, ci cu cauzele ei reale. Cind s-a vorbit de cauze – s-au bătut cîmpii. S-au invocat rămasările burgheziei, educația necorespunzătoare, lipsa de grija în păstrarea și gospodărirea avutului obștește, lipsa controlului preventiv, superficialitatea controlului financiar, delăsarea militienilor, nelucrarea măsurilor de pază, lipsa de fermitate a procurorilor și judecătorilor (civil, nu militar) și lista lor putea continua... În vîitor, orice analiză a stării infracționale va trebui să stabilească și adeverătoare cauze ce o genereză, pentru a se orienta și determină măsurile menite să le diminueze continuu efectele negative pentru societate. Tot la capitolul abuzuri nu trebuie neglijată nici comportarea unor militieni și fată de infractori, comportare remarcată printre-l limbaj incălcabil, prin loviri, bătăi în toată regula, torturi, mai ales de cind îl s-a dat dezlegarea covenitură. Nu se poate uita nici conduită militienilor ce asigurau pază și ordinea în închisori și alte locuri de detinere.

Ce a făcut totuși miliția în afară de activitățile criticate, retinute cu precădere de întreaga populație? A urmărit, a prins și a izolat de societate mil de infractori reali cu care, după judecățea lor de către instanțele judecătoarești, au alimentat penitențiarele și coloniile de muncă ale celei mai „democratice” țări, unică în felul ei, clasată după Uniunea Sovietică, desigur, în ultimii 3 ani, chiar înaintea acesteia, după opiniia lui Ceaușescu. Si le-a alimentat pînă la saturație, facindu-le să suferă de obezitate.

Dar la fiecare 2-3 ani, pușcările, nemulțumind în piele, devenind neîncăpătoare, intrau în curs de slabire. Prin decret prezidențial sau ale Consiliului de Stat ori prin legi adoptate de Marea Adunare Națională, toate inițiate de tiran, erau amnistiați și mai ales gratiați foarte multi detinuți, prijeli de spaimă, nu chiar nejustificată pentru populație. Nu se poate trece cu vedere faptul că Ceaușescu a fost și milos. Da! Milos! Față de infractori, nu față de „oamenii

muncii”. Auzise, s-a spus, că grătirea, ca act de elemență, ar fi de origine divină, transmis de Col de Sus, regilor și împăraților lumii, a căror filiație ar fi fost tot divină. Cum Ceaușescu, ateu fiind, nu credea în Dumnezeu, a crezut în Soare, nu și în urmă faraonii nu descindereau din Soare? Iar Soarele nu era și el zeu și încă cel mai mare? Era zeu, dar nu – Domnezeu! E cu totul altceva pentru Ceaușescu. Si de altă, divinul nostru stăpin, al celor vii și al celor morți, al tuturor celor făcute și nefăcute, divin ca și veci împărați ai Romei antice. Nero, Caligula și alții, și-a revărsat harul, tot divin, asupra celor „mai buni” fi ai poporului existenți în pușcării, că don și el era „cel bun”, „cel mare”, „cel drept” și „cel mai iubit și al poporului”. În ziua când în pușcării se anunță grătirea, era un vacarm de nedescris. Toti strigau: „Trăiască Ceaușescu!” Atașament, nu glumă, și încă reciproc.

• Suntem cam la fel, numai că mi-am luat lacătul de la gură

Lăsind miliția de ieri, să privim poliția de azi. Nu și-a schimbat numai firma, ci și unele năvăuri. Au dispărut disprețul și arroganța. A dispărut abuzul? Să mai vedem! Au fost inițiată și șefii mari și chiar unii cei mici. Alții nu au fost avansați în funcție și grad. A fost scos de la naftalină actualul șef al Inspectoratului General al Poliției, avansat la gradul de general colonel. Fusese scos din funcția de adjuncț al funcției ce-o detine azi, de Ceaușescu, nu pentru disidență, feră în Sfintă, nici pentru neexecuția de ordin, ci pentru mici derergări pe teren, produse din vina unor subalterni militari. Scos în pensionat. Si nu-i greu de intuție ce pensie avea și nici ce servit era de toti fostii colaboratori prieteni, îndatoritori etc. Ca între oameni. A fost biciul – nu al lui Attila – ci al lui Ceaușescu și n-a fost promovat nici atunci în grad și funcție sărăcătoare de total atașament la politica reprezivă a tiranului în apărarea dictaturii comuniste. Fiind „marginalizat”, cum se spune acum, a devenit și „disident” și deci apt de a fi roăduș, după Revoluție, pe linia de plutire, ca toti foșii membri ai nomenklaturii comuniste. O asemenea aptitudine a fost materializată însă numai de cei ce au avut relații, au fost prieteni sau numai cunoscuți ai celor ce au acoperit „vidul de putere” sau care au fost recomandanți pe principiu: pentru că noi suntem prieteni, prietenii mei sunt și ai tăi, iar ai tăi sunt și prietenii mei. Si așa s-a format „orchestra” după a cărei muzică s-ar dori să mai și dansăm, nu fiindu-ne suficient să audiem numai.

Ceea ce este trist și observat chiar de polițisti, este că unii șefi compromeză și au rămas ne locuri, iar alții, cu relații, au fost făcuți mai mari la esaloane superioare. Trist este și faptul că poliția, parță timorată, cred că stie ea de ce, nu-i să prea face datorin. Specula, furtul și alte asemenea tare ale societății sunt în floare, iar poliția nu le vede. Pînă cind?

Cu privire la poliția de mijloc se pot sugera cîteva idei:

– poliția, în ansamblul ei să fie demilitarizată? Prea mulți generali, ofițeri superiori, inferiori și subofițeri. Ajung cei din armată? Prea s-au bagatelorizat grădile militare:

– ministru de interne, adjuncții lui și alii conducători de direcții și servicii să fie recrutati dintre cetățenii cu pregătire juridică, dar evident civili, nu militari; militarul nu este polițist;

– să fie reinființate vechile funcții cu vechele atribuții. Este imperios necesar ca tara noastră să nu mai fie statul militarizat – pe lîngă armată și milie – (tot armată) – și găzii patrioticște munclorii (tot armată), cum era în timpul dictaturii comuniste și cum încă mai este: de altfel, ca organizare, structuri, conducere etc. suntem cam la fel, numai că ne-am lăsat lacătul de la gură;

– să fie desființate scoile de ofițeri de securitate și de milie odată cu terminarea stagiaului militar de către actualii lor elevi;

– inchisorile să fie trecute în administrarea Ministerului de Justiție.

Bunul simț – oficial

bului simț pe care le învoacă. Cite despre aprecierile mele „cu privire la probitatea morală și profesională a procurorilor, fară a nominaliza un singur cas negativ”. Il reamintesc d-lui procuror că l-am întrebat pe D-șa și pe colegul ce-l însoțea, dacă ar fi de acord cu o publicație carevoră în neapără revista „22” să inițieze o anchetă asupra unor procurori și judecători – nominalizându-i, și recurgind pentru aceasta la mărturii și la actele victimelor. Dacă nu există (și e cert că așa este) procurori care au intenție să rămână oameni în exercitarea atribuțiunilor lor, neuitind că cei a căror soartă a decisă prin influențarea în modul cel mai căreior a instanțelor de judecata erau tot ființe omenesti – dacă au existat asemenea procurori ei au fost niște martiri. Lor, și nu altora, le-ar datora subsemnatul scuze pentru generalizarea cuprinse în articolul din 6 aprilie a.c. În nici un caz celor care au răvăzit și au făcut. Să-i au conformat. Să-i care vin acum să ne spună că ei nu au făcut nimic rău – decit lăsând rău să se facă nestingerherit. În cursul aceleiași discuții,

di procuror Mocuța a avut obiectii relative la categorisarea drept „nașat” a regimului totalitar de la noi. Tin să reafirm ceea ce stiu – și stie de altfel, toată lumea: că defuncții noștri regim comunist nu trebuie etichetate drept fasciști pentru a nu fi confundate cu același Mussolini, care, totuși, nu s-a „distins” prin altă atrocitate, afiindu-și termen de comparătoare în cel stalinist și în cel hitlerist. Nu mă impresionează deosebirile existente în declarările programatice ale comunismului și hitlerismului. Faptul că telurile lor mărturisite diverg hu înseamnă nimic, atât timp cît modul lor de a proceda este identic, concretizându-se în genocid. În ce ne privește, dacă dorim, aşa cum afirmam, ca România să devină un stat de drept, nu o putem face decât denazificând-o, adică, în cazul dat, oferind Procuraturii ocazia de a deveni o instituție demnă de un asemenea stat, prin exhortarea ei, în condiții de „transparență”, de rezidurile totalitare, fie acestea personale, fie procedee inacceptabile.

DAN PREDESCU

Situat în centrul Paradisului, Izvorul vieții răspinde lumina și dă nemurire. De la marii mistici pînă la cel mai umil păcălos, toți credincioșii înseamnă după El și psalmistul nu arăcori cîntă virtutea Sale și iaudă dorința aprinsă a omului al cărui suflet îl în-dezmînă către Acesta. „Căci îngă Tine e Izvor de viață: intru lumină! Ta vom băsca lumenă” (Ps. 25).

Tema, extrem de răspîndită din perioada paleocres-tină și iustiniană pînă astăzi în biserică risariteană, cunoaște nenumărate variante și interpretări de la cele mistice, occulte, cu rezonanțe alchimice, pînă la forme de simbolologie ecclaziologică, bazate pe exegese patris-tice și pînă la forme de legendă și pliemă popular. Înăudirile sunt certe: de la vasul-sfintină-potir încadrat de cerbi sau păsări, pictat pe peretii catacombelor, apoi strălucoar colorat în mozaicurile răvenină și în miniaturile evanghelialelor carolingiene — la scenele ample, cu personaje numeroase, cu multimi strîns de uestea minunilor în jurul unei fintini-potiri în mijlocul cărării săii Fecioara, instrument al Intrupării mintuit-toare, din care curg riurile Tămăduirii. De la alegoria Paradisului la cultul marial serbat printre un eveniment religios constantinopolitan, de care vorbește bizan-tinul Constantin Porfirigenul sau Nichefor Callistul (autorul slujbel ce se oficiază din secolul XIV încoace în prima vineri de după Paști), iar mai tîrziu, la restaurația cultului Zoodochos Pighi în secolele XVII—XVIII, Agapie Landoș în cărțile sale de minuni mariale tipărite la Venetia în 1641 și devinete curind după aceea extrem de populare în tot Răsăritul ortodox. Izvorul vieții cunoaște o serie de mutări iconografice, a căror lentă transformare urmărează evoluția experienței spiri-tuale pe care o propune Biserica. Din tensiunea barică a primelor secole creștine, trând în iminentă sfîrșitul timpurilor și a Venirii parousiace, din această actualizare eshatologică perpetuă s-au născut, prin assimila-re în magistică și unor mai vechi motive plastice de sorginte elenistică, reprezentările paradisice timpurii — imagini ale vieții venice de după moarte, chipuri ale Raiului răscumpărat prin Jertfa Fiului. Explicarea teologică a omologiei simbolice dintre **Jerfă, Invă-**

IZVORUL VIEȚII

tură și Biserici (Locul terestru-celest unde se înfăntusează taina re-unirii prin actualizarea Jertfei și propagarea Invățăturii) cu **Izvorul**, omologie pe care o conține sintetice și alegoria paradisică și eshatologică a primelor secole creștine, se petrece însă o seamă de veacuri mai tîrziu, cînd Bizantul serbează Fons Vitae ca pe o sărbătoare lustrală (în chiar biserică Fecioarei de viață Izvoritoare — Zoodochos Pighi — din Constantinopol), completând totodată sensul descriptiv al acestor „scene” cu un simbolism liturgic și ecclaziologic pentru care teologii-cărțurari ai „renasterii” paleologe erau deosebit de sensibili. Se petrece astfel o suprapunere de sensuri, venirea lui Hristos pe Pămînt, Jertfa so-terologică și propagarea Evangeliei, ca o cale deschisă în veci omului spre răscumpărarea păcatelor și înținere cu Dumnezeu („Cine crede în Mine, din inimă lui vor curge riuri de apă vie”, Ioan VII, 38), fiind urmată de o fixare ulterioră a „greutății” simbolice de la Hristos la Maria, Maica Domnului reprezentând în acest context Biserica terestră în care „s-a intrupărat” Împăratia Tatălui. Odată cu accentuarea cultului marial în secolele postbizantine, Fecioara — Genitrix Ecclesie și Fons Vitae — este deplin omologată simbolice Bisericii, reprezentările Iuniorilor de laudă, ale Acatișatului, ale Ierusalimului cresc sub formă de biserică în grădina închisă de sub tronul pe care s-a deosebită Împăratășarea cerurilor, în boltile pridvoarelor și ale pronsosurilor, ca și icoanele mai tîrziu înfăptisind-o ca o cruce înălțată a tuturor suferințelor (Izvorul Tămăduirii), constituind în totalitatea lor vizuini cosmologice cu aspect de ierarhi sacre și seculare, virtuoase sau căzuțe în patimii omenești, ierarhi reunite sub „mantia” existenței în și întru Biserică. Interesant este însă de subliniat că această mutație a accentualui pe omologia

dintre Maica Domnului și Biserică, ca și largă răspîndire a cultului marial în veacurile tîrzii, cu precădere în perioada postbizantină, nu a produs modificări ale slujbei divine, iar locul central pe care-l detine aici Jertfa și taina euharistică se regăsește în chip ascuns și în aceste reprezentări tîrziu mariale, ale căror compoziții permit mai multe nivele de lectură iconografică. Vom semnală, astfel, paralelismul dintre Vindecările prezente în pînăle evanghelice și cele pe care le împlinesc Fecioara-Biserică, în ambele funcționând sensul elie al gestului miraculos, vindicatora unei patimi, „indreptărea” unei rătăci, umplerea unei „neconușteri”, a unei „orbiri”, a unei „necurăteni” trupuri mutate în plan spiritual. Vom recunoaște apoi circulația, în subiacența marilor teme iconografice, a unor „motive” a căror regăsire ca rapel formal de la o temă la alta, asigură unitatea sensului mistic pe care-l subînțind astfel de motive, unul dintre acestea fiind, nu înțimplător, **Potirul** — el regăsindu-se de la Crisă și Împlățarea apostolilor pînă la forma vasului în care „stă”, ca semn al Intrupării și al Jertfei. Fecioara Ocână cu medalionul Pruncului pe piept, în imaginea moralizatoare, ecclaziologică și mistică (prin prezența Potirului însuși) a Izvorului Tămăduirii.

Legăt de depășirea dimensiunii temporale a vieții și, în consecință, situat în lumina paradisică a Ierusalimului ceresc prin răscumpărarea păcatelor, Fons Vitae Aeternae este o „imagină” ocultă care reuneste la capătul timpurilor omenirea izbăvită și dumnezeicăra. Aceasta se petrece la incidenta tainică a două elanuri de făbire absolută, a jubilării Tatălui care-să Jertfeste Fiul și a lubirii însetate a omului care se dăruie pe sine celuilalt, încrezîndu-și inima — potrivit viu — lucrările Harului.

ANCA VASILIU

Vineri, 20 aprilie, Biserica a sărbătorit Izvorul Tămăduirii

Academia — o emanăție a revoluției?

Nu de mult, guvernul, cu ocazia în- plinirii a 100 de zile de la instalare, a organizat o conferință de presă (care a fost transmisă și la televiziune). În cadrul acesteia, primul ministru a invitat pe unul din colaboratorii săi, dl. Tudorel Postolache, ministru secretar de stat, director general al Institutului Național de Cercetări Economice, să prezinte cîteva idei în legătură cu un program de trece-re la o economie de piață. Ceea ce m-a frapat a fost apelația cu care primul ministru să-a adresat colaboratorului său: domnule academician, Sătan că dl. Postolache primește funcțiile anterior menționate, că, sub coordonarea sa, se elaboră programul amintit, că înainte de revoluție era membru corespondent al Academiei, dar nu știam că, la un răs- timp aș de scurt după revoluție, devin- se academician. M-am interesat și am primit confirmarea, așînd totodată că ca academician a devenit și profesorul Emilian Dobrescu, la rîndul său fost mem- bru corespondent al Academiei, precum și alii din domeniul economiei și din alte domenii, pe care însă nu îl cunoș- se însă cum să vorbească.

Lucrind de peste două decenii la revista „Lumea”, ca ziarist specializat în probleme de economie mondială și de- punind și o anumită activitate științifică în aceste probleme, am avut posibilitatea de a-i întîlni, cu numeroase pri- juri, pe domnul profesor Dobrescu și Postolache — de atîfel bine cunoșteți în lumea economistilor — care, în orice caz, în anii ’70 și ’80, au avut un rol deosebit în cercetarea economică, în coordonarea și orientarea acestora și chiar în proce- sul de decizie economică. Dl. Postolache a fost, anii de zile, prorector cu activitatea științifică la „Stefan Gheorghiu”, iar dl. Dobrescu a ocupat funcții deloc ne- însemnante în înalta ierarhie economică: consilier pe probleme economice al pre-

ședintelui, ministru secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și, o perioadă, chiar președinte al Comitetului de Stat al Planificării (și, prin aceasta, membru al C.P. Ex.). În calitate de scrib, iar dinși în calitate de coordonator, am colaborat, în multe rînduri, prin diferite colective, constituite la C.C. al P.C.R. sau la „Stefan Gheorghiu”, pentru elaborarea unor lucrări care aveau menirea comandată de a evidenția „succesele remarcabile” ale economiei socialistice românești: „Imbu-năștirea continuă a locului ei în econo-mia mondială”, „contribuția genialului conducător la dezvoltarea țării și afir-marea ei puternică în lume” sau de a dezvăluîn „criza capitalismului monopolist de stat și contradicțiile acestuia”, „ava-tările economiei de piață”.

Așa cum î-am cunoscut, am avut de reproșat profesorilor Dobrescu și Postolache două lucruri. Primul reproș — adresat deopotrivă mie însuși — este acela că n-am avut curajul civic și profesio-nal de a începta măcar să proclam un regim care se evidenția mereu mai clar că promovează anti-economia, de a analiza critic însuși sistemul economic pe care se baza acest regim. Al doilea reproș în ce îl priveste este că nu au re-zisită tentație de a ocupa funcții adminis-trative, uneori deosebit de importante, ceea ce nu numai îl expunea implicării directe în decizia care se profilează a duce-tara la dezastru economic, dar și șoca-politic și „fizic”, în a se dedica ac-tivității universitare și științifice, în cadrul căreia ar fi putut aduce o contri-buție mult superioră celei practice aduse.

In rîndurile de față nu este, însă, vorba despre competență. Cred — dar a- ceasta este doar o părere pur personală — că, în actualele vremuri de mari schimbări și dificile opțiuni pentru de-păsirea unei grave situații economice, competența și de morală, care interesează pe totă lumea. În loc este preșingul

face „tabula rasa” în ce privește activi-tatea din trecut, pot fi chemate să pună umărul, mai ales în cazul în care sunt de bună credință.

Problema pe care o ridic este una de ordin moral. Este de înțeles că fiecare și liber să dea curs unei solicitări ce î-a fost adresată pentru a-șa aduce o contribuție din fond, responsabilitatea apar-ținând solicitantului. Dacă această contribuție înseamnă deținerea unei funcții importante, este, desigur, implicată și responsabilitatea celui solicitat. În măsu-ra în care și-a rezolvat cu sine problemele de legitimitate față de activitățile din trecut și cred că este suficientă o întoarcere de 180 grade pentru că, în ciuda schimbărilor vremurilor, să rămână în posturi de conducere, atunci, fără in-doișă, cel solicitat poate accepta și astfel de funcție de pildă senza de a coor-dona elaborarea unui program de trece-re la economia de piață, după ce, pînă nu de mult, a fost printre artizanii eco-nomiei administrativă și de comandă și-a măcară contribuit, prin participare ori numai pasivitate, în promovarea acesteia. Nu sunt împotriva, deși cred că mulți sunt acela care nu sunt dispuși să accepte un asemenea lucru. Dar, dacă cineva — oricine — ștergind fără vreo ezitare cu buforele întreaga activitate din trecut, se folosește de nouă context creat în urma revoluției și de provizorul existent, spre a deveni academician, aceasta mi se pare a constitui un act indecent. Vreau să fiu bine înțeles. Funcțile reprezentă o problemă, iar calitatea de academician este cu totul altceva. Orice om, indiferent de profesie, își poate schimba convingerile și opiniile politice sau eco-nomice — aceasta interesează pe alii, dacă cel în cauză își permite să nu-și facă griji — dar calitatea de academician este o problemă, deopotrivă de com-petență și de morală, care interesează pe totă lumea. În loc este preșingul

și perenitatea acestei instituții, care a fost atât de înținătă pe parcursul unei îndelungate perioade și căreia nimici nu mai are voie să-i aducă vreo atingere.

Să iarăși vreau să nu fiu greșit înțeles. Nu este vorba aici de persoane, ci de idee. Nu am nimic cu domnul Posto-lache și Dobrescu. Nu mi-am făcut nimic rău și nu am de plătit vreo polită. Dimpotrivă, mă consider solidar cu dimi-nii — deși situația noastră nu sună strict comparabilă — în frâmintarea de a ne găsi, fiecare cu sine, astăzi, o legitimi-tate alterată de un trecut în care am fost părăsi, fiecare în felul său, în susține-re unul sistem economic ce ne era tu-turoz impede că este un succes. Nu nu putea să cred că dinși nu încercă o a-semenea frâmintare. În orice caz, pen-tru mine, ce păstram fată de dinși respectul, pe care elevul îl dătorează profesorului, această precipitare a domnilor lor de a accepta — fără un gînd la trecut, fără un tînăr de climat de pro-vizoriat în care s-a reconstituit o insti-tuție istorică a țării — mi-a lăsat un simțînînt de neafărăță amărăciune.

Să, pe un plan mai general, nu-mi pot reține o întrebare: de ce o anumită au-reolă de secret a învăluit nominalizările în recentele „promovări” de la Academie? Mă îndeplinești să nu fac legături ce ar putea fi considerate forțate! Instituția conferă prestigiu celor care o compun sau este, cumva, invers? Oricum, cred că Academia nu ar fi putut fi deloc acu-zață de „publicitate” (fie că) dacă ar fi făcut cunoște public, cit mai larg, nu-mele celor nou-cooptați. Nu de altă, dar dacă se doresc reintegrarea în Europa, atunci trebuie să se alătă în vedere că, prin multe dintre țările acestui con-tinent, ocuparea unui fotoliu în Academie se transformă, adesea, într-o pro-bлемă de rezonanță națională. Faptul deplorabil că fostul regim dictatorial a blocat, anii de zile, intrările în Academie nu poate fi corectat prin dezent-revoluționar asupra venerabilelor fotoli. Sper, însă, că nu așa s-a procedat! Seară că nu pentru asta a-a făcut revoluția!

ILIE ȘERBĂNESCU

„Ce-i Reclamația asta?”

Luni 16 aprilie 1990, un grup de timișorenii a pornit din fața Catedralei într-un mars către București, în numele solidarității cu populația Capitalei care a sprijinit Timișoara.

Grupul format din Nicolae Constantin (student), Fellencz Martin (locuitor), Stănescu Gigi (masinist litograf), Dumitrescu Gheorghe (locuitor), Kiss Attila (elev), Coșaru Cezar (electronist), Pavlov Pulu (timbrar) și Oltenean Mihai (pictor — din partea Societății Timișoara) a străbătut următorul traseu: Timișoara — Lugoj — Herculane — Strehaia — Craiova — Cora-că — Alexandria — București.

În toate localitățile timișoreni au fost primiți, F.S.N.-ul î-a ajutat să se coroze, declarând că oderă lo ponțul 8 al Proclamației cu condiția ca Ion Iliescu să fie președinte.

Timișorenii au plantat pomu la Lugoj, Cora-că, Herculane, Craiova. Pe soseaua națională, la ieșirea din Cora-

Duminică 22 aprilie, tinerii din Timișoara au participat la manifestația orga-nizoare săptăminală de grupările indepen-

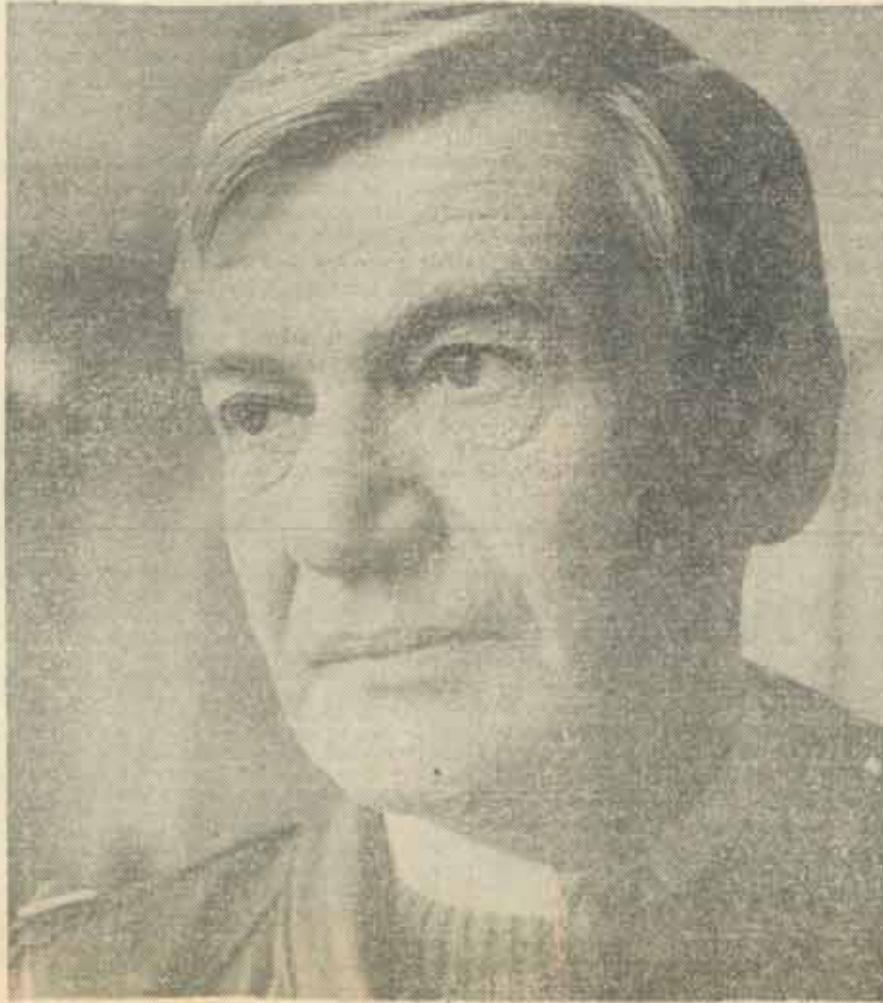
dente Alianța poporului, G.I.D., Asociația 16-21 decembrie.

RODICA PALADE

SĂ SPERĂM ÎMPREUNĂ, SĂ SCHIMBĂM ÎMPREUNĂ

„De putere să nu se apropie decât cei care nu o iubesc”
PLATON

PETRU CREȚIA

Distins cărturar, ce s-a impus în ultimele decenii prin studii privind literaturile clasice, moderne și contemporane, Petru Creția este un model al seriozității și probității intelectuale. Una din realizările de excepție ale carierei sale de editor o reprezintă, fără indoială, ediția națională Eminescu, la definitivarea căreia a avut o contribuție decisivă. Profesorul universitar Petru Creția s-a numărat printre cei ce au asigurat continuitatea tradiției filologiei clasice în fața noastră. După cum se știe, în ultimii ani ai dictaturii, Petru Creția s-a remarcat, de asemenea, printr-o atitudine net anticomunistă.

RODICA PALADE

Este un intelectual de înaltă clasă, poet și prozator, un refinat eseist, unul dintre cei mai buni minuitori ai limbii române și unul dintre marii profesori ai facultății de limbi clasice. Și, mai ales, este o conștiință aleasă a societății noastre de astăzi. Dintre cele puține, de care avem atâtă nevoie.

THOMAS KLEININGER

STELIAN TĂNASE

În octombrie 1985, în calitate de lector la „Cartea Românească” am cîlit un roman de o mare forță epică și de o evidentă originalitate stilistică (de aceeași părere au fost și criticii recenzenți, Mircea Iorgulescu, Z. Ornea, I. Buduca). Romanul se numea Playback, iar autorul Stelian Tănase. Playback a mers de două ori la C.C.E.S. și s-a întors de fiecare dată fără aprobarea de tipărire. Playback era (este) un roman politic, vizând chiar structurile sistemului comunist și destinul oamenilor – păpuși mecanice, angrenate într-un distrugător joc „mai înalt”, fără tel; un roman scris „nu ca să apară”, ci pentru că il obsedase pe autorul lui timp de 7 ani (cît lucrase la el). Într-o zi, Stelian Tănase și-a luat manuscrisul „sub braț” („să aşteptăm momentul cînd are să se poată”); nu se împliniseră încă doi ani cînd a adus Corpuri de Iluminat – un roman la fel de tulburător ca și celălalt. În referat, Valeriu Cristea a scris ceea ce eu știu deja: că Stelian Tănase este unul dintre prozatorii de prima mărime ai literaturii contemporane. Deși scrisese un simplu „roman de dragoste”, Stelian Tănase nu se putuse supune rigidității inumane a cenzurii: în construcția subtilă muzicală (așa cum o premeditase autorul) viața adevarată pulsă, irepresibil. Corpuri de Iluminat s-a plimbat tot de două ori, între editură și C.C.E.S., fără să obțină semnatura necesară. Să fi atînat în decizia negativă și dosarul autorului – personaj nonconformist, cu „eretice” interese de politolog? În noiembrie 1989 Stelian Tănase a semnat o scrisoare de solidarizare cu scriitorii interzisi. Dar timpul nu mai avea, oricum, răbdare. Luni, 19 decembrie a fost exclus din partid; pe 21 și 22, era în stradă. Pe urmă a apărut G.D.S. și revista „22”, cărora Stelian Tănase le dedică marea lui energie. Sunt sigură că atunci cînd își va permite să se întoarcă la masa de lucru, el va scrie și romanul acestor zile.

GABRIELA ADAMEȘTEANU

PERMANENȚĂ ELECTORALĂ

Duminică 22 aprilie a fost încheiată depunerea candidaturilor pentru viitoarele alegeri. Legea electorală prevede un interval de 10 zile pentru înaintarea contestațiilor referitoare la candidații în alegeri.

Preocupat de desfășurarea corectă a campaniei electorale, Grupul pentru Dialog Social organizează o permanență electorală. Consultații pe marginea legii și a condițiilor de candidatură, ca și asupra procedurii de contestare se pot obține la sediul grupului, în Calea Victoriei nr. 120, luni, marți, joi și vineri după amiază, între orele 18 și 20.

GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL

